

ΝΤΕΪΒΙΝΤ ΜΑΛΠΑΣ

«Αγκάθι» το χρέος των ανεπτυγμένων

Το χρέος των ανεπτυγμένων, ακόμη ένα «αγκάθι» για την οικονομία. Στη διαπίστωση αυτή συνοψίζονται οι προειδοποιήσεις του προέδρου της Παγκόσμιας Τράπεζας, Ντέιβιντ Μάλπας, ο οποίος για μία ακόμη φορά υπενθυμίζει το πρόβλημα της υπερχρέωσης, καθώς οι ανεπτυγμένες οικονομίες είναι αντιμετώπιζόμενες με χρέη που καταγράφουν ιστορικό ρεκόρ. **Σελ. 11**

ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΤΗΣ ΕΚΤ

Κρίνια για το ύψος των μισθών

Το ακανθώδες θέμα των αυξήσεων των μισθών, των «δευτερογενών πληθωριστικών πιέσεων» όπως αποκαλούνται από τις κεντρικές τράπεζες, έφθασε και στους κόλπους της ΕΚΤ. Το προσωπικό της ζητάει επανεξέταση της αύξησης που έδωσε και θέσπιση μηχανισμού προσαρμογής των μισθών όταν αυξάνονται οι τιμές, όπως ισχύει σε άλλα θεσμικά όργανα της Ε.Ε. **Σελ. 12**

ΓΙΑΝΝΗΣ ΡΕΤΣΟΣ

Ρεκόρ και προκλήσεις στον τουρισμό

Νέο ιστορικό ρεκόρ ταξιδιωτικών εισπράξεων περιμένει για φέτος ο πρόεδρος του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ) Γιάννης Ρέτσος. Λίγο πριν από την ολοκλήρωση της δεύτερης θητείας του τονίζει ότι αν και είναι αισιόδοξος για την επόμενη ημέρα, υπάρχουν μεγάλες προκλήσεις που θα πρέπει να ξεπεράσει ο ελληνικός τουρισμός. **Σελ. 16**

Δείκτης & Όγκος του ΧΑΚ

Ετοιμάζουν 2ο πακέτο μείωσης ΦΠΑ

Η λίστα θα διαμορφωθεί ανάλογα με το δημοσιονομικό κόστος που θα έχει – Εξελίξεις τις επόμενες εβδομάδες

Θετικά αντέδρασε η αγορά στον μπεντισμό του φορολογικού συντελεστή σε επτά προϊόντα (ψωμί, αβγά, γάλα, παιδικές πάνες, παιδικές τροφές, προϊόντα γυναικείας υγιεινής και πάνες ενήλικων). Υπ. Οικονομικών και υπ. Ε-

μπορίου βρίσκονται σε συζητήσεις για τον επόμενο κατάλογο προϊόντων στα οποία θα εφαρμοστεί χαμηλός ή μειωμένος φορολογικός συντελεστής. Πληροφορίες αναφέρουν ότι ενδεχομένως να υπάρχουν εξελίξεις και πι-

θαρόν ανακοινώσεις στο θέμα, εντός Ιουνίου. Θεωρείται επικρατέστερο σενάριο, τα προϊόντα που θα επιλεγούν να είναι προϊόντα τα οποία έχουν συντελεστή 5%, όπως γαλακτοκομικά, ζάχαρη και καφές. Στη συζήτηση έχει

θεθεί και η εισήγηση για μείωση ΦΠΑ και σε προϊόντα όπως τα ζυμαρικά, το ρύζι, τα καθαριστικά και τα είδη προσωπικής υγιεινής – με την επιλογή των δύο τελευταίων κατηγοριών προϊόντων να είναι απομακρυσμένη. Η λίστα θα

διαμορφωθεί ανάλογα με το δημοσιονομικό κόστος που θα έχει. Το κόστος για το πρώτο πακέτο μπενδικού συντελεστή, για την περίοδο εφαρμογής από τον Μάιο μέχρι τέλος Οκτωβρίου, ανέρχεται στα 11 εκατ. ευρώ. **Σελ. 4**

ΕΥΡΩΖΩΝΗ

Το επενδυτικό κλίμα «βυθίστηκε» τον Μάιο

Το επενδυτικό κλίμα στην Ευρωζώνη «βυθίστηκε» τον Μάιο, με τον επίμονο πληθωρισμό και τις ανησυχίες για τον κλάδο της ενέργειας να επικρατούν επί των προσδοκιών για ανάκαμψη το επόμενο διάστημα. Ο δείκτης Sentix, που δίνει μια εικόνα για το επενδυτικό κλίμα, υποχώρησε για την Ευρωζώνη στις -13,1 μονάδες τον Μάιο από -8,7 τον Απρίλιο. **Σελ. 12**

ΤΟΝ ΑΠΡΙΛΙΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Μειώθηκαν οριακά οι τιμές των τροφίμων

Τον Απρίλιο, η υποχώρηση των τιμών της ενέργειας ήταν ο βασικός παράγοντας για τη νέα μείωση του πληθωρισμού που διαμορφώθηκε στο 3%. Οι τιμές των τροφίμων συνέχισαν να αυξάνονται με διψήφιο ποσοστό, όμως για πρώτη φορά έπετα από αρκετούς μήνες καταγράφεται οριακή μείωση τιμών σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα. **Σελ. 18**

ΜΙΚΡΟΕΠΕΞΕΡΓΑΣΤΕΣ

Η Ταϊβάν «ξेमένει» από ειδικούς μηχανικούς

Την τελευταία δεκαετία, η ταϊβανέζικη TSMC έχει αποκτήσει μεγάλο προβάδισμα έναντι αντιπάλων στον αγώνα για την κατασκευή των μικρότερων – και ταχύτερων – ημιαγωγών. Αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην εφευρετικότητα των μηχανικών της. Ωστόσο πολλοί φοβούνται ότι θα υπάρξει σύντομα έλλειψη ειδικευμένων μηχανικών. Ηδη το πρόβλημα είναι ορατό. **Σελ. 11**

«Φρένο» Ε.Ε. στην επέλαση των κινεζικών κεφαλαίων

Οι επιπτώσεις ύστερα από χρόνια επέλασης του κινεζικού κεφαλαίου στις ευρωπαϊκές βιομηχανίες προβληματίζουν τις πλείστες χώρες της Γηραιάς Ηπείρου. Πολλές χώρες, λοιπόν, αρχής γενομένης από τη Γερμανία, αλλά και την Ιταλία, τη Βρετανία, τη Δανία και την Ολλανδία, κατέβαλαν μεγάλες προσπάθειες να αφηρηθούν και άλλες χώρες και να ανακόψουν την κινεζική επέλαση απαγορεύοντας εξαγωγές ευρωπαϊκών επιχειρήσεων από κινεζικές. Το αποτέλεσμα αποτυπώνεται στη ραγδαία μείωση των κινεζικών επενδύσεων στην Ε.Ε. και στη Βρετανία, που στη διάρκεια του περασμένου έτους περιορίστηκαν στα 7,9 δισ. ευρώ σημειώνοντας πτώση 22% σε σύγκριση με το 2021. Όπως, όμως, επισημαίνει η Υπηρεσία των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιομηχανική Ανάπτυξη (UNIDO), πρόκειται για ιλιγγιώδη πτώση 77% σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2016 και οφείλεται όχι μόνο στην αλλαγή στάσης των Ευρωπαίων, αλλά και στους ελέγχους που έχει επιβάλει το Πεκίνο στις κινήσεις κεφαλαίων. **Σελ. 10**

Ρυθμίσεις από Ε.Ε. για εφαρμογές τύπου ChatGPT

Το πρώτο βήμα για τη ρύθμιση της αγοράς τεχνητής νοημοσύνης έκανε η Ευρώπη, καθώς το Ευρωκοινοβούλιο έδωσε την περασμένη εβδομάδα το πράσινο φως στο σχετικό νομοσχέδιο, το οποίο ενδέχεται να γίνει ο πρώτος νόμος AI στη Δύση. Οι προτεινόμενες ρυθμίσεις βασίζονται στο ρίσκο των εφαρμογών AI, δηλαδή οι υποχρεώσεις του συστήματος προκύπτουν ανάλογα με τους κινδύνους που προκαλούν. Επίσης τίθενται συγκεκριμένες προδιαγραφές για τα λεγόμενα foundation models, τα μοντέλα όπως το ChatGPT τα οποία έχουν προκαλέσει σοβαρούς προβληματισμούς καθώς ενδέχεται να καταργήσουν ακόμη και εξειδικευμένες θέσεις εργασίας. **Σελ. 8**

Δεν αγγίζουν παγωμένους λογαριασμούς οι τράπεζες

Εκτός μετά από ειδική άδεια

Οι κυπριακές τράπεζες δεν αναλαμβάνουν οποιοδήποτε ρίσκο για να εξυπηρετήσουν φυσικά και νομικά πρόσωπα στην Κύπρο που έχουν τεθεί σε καθεστώς κυρώσεων. Ως εκ τούτου δεν προχωρούν σε καμία διευκόλυνση σε σχέση με τους παγωμένους λογαριασμούς που συνδέονται με τα πρόσωπα που βρίσκονται σε καθεστώς κυρώσεων. Αυτό πιθανό να γίνει μόνο με ειδικές άδειες εξαιρέσεων. **Σελ. 3**

Οι παράγοντες που εκτόξευσαν στα 95 εκατ. τα κέρδη BOC

Ανάλυση των αποτελεσμάτων

Το κέρδος των 95 εκατ. ευρώ της Τρ. Κύπρου κατά το πρώτο τρίμηνο δεν προήλθε μόνο από την αύξηση των επιτοκίων, αλλά και από τη μείωση του κόστους και τα μη επιτοκιακά έσοδα. Όπως τόνισε ο CEO της Τράπεζας Π. Νικολάου, τα μη επιτοκιακά έσοδα ανήλθαν σε 72 εκατ. **Σελ. 6**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Χωρίς πυροσβεστήρα

Η ομοσπονδιακή τράπεζα των ΗΠΑ (FED) σε περίοδο λιγότερη των 12 μηνών πραγματοποιεί 10 διαδοχικές αυξήσεις των επιτοκίων διαμορφώνοντάς τα, σε επίπεδα άνω του 5%, κάτι που είχε να συμβεί 15 χρόνια. Η μάχη κατά του πληθωρισμού δεν θα μπορούσε να διεξαχθεί χωρίς παράπλευρες απώλειες. Η προσπάθεια έπληξε την εμπιστοσύνη των καταθετών στις περιφερειακές τράπεζες, αυτές δηλαδή που συναλλάσσονται καθημερινά και στις οποίες ο μέσος Αμερικανός εμπιστεύεται τις καταθέσεις τους. Το πρόβλημα εκδηλώθηκε με μαζική φυγή καταθέσεων, γεγονός που ανάγκασε τις αρχές να παρέμβουν για να αποτρέψουν τα χειρότερα. Το προηγούμενο διάστημα κάποιες περιφερειακές τράπεζες αντιμετώπισαν προβλήματα στα καρτοφυλάκια ομολόγων που επενδύουν την πλεονά-

ζουσα τους ρευστότητα. Η απότομη άνοδος των επιτοκίων σε σύντομο χρονικό διάστημα προκάλεσε σημαντικές απώλειες στα εν λόγω καρτοφυλάκια. Κάθε φορά που υπάρχει αυξημένη ζήτηση καταθέσεων, οι τράπεζες καλούνταν να ρευστοποιήσουν κάποιες επενδύσεις σε ομόλογα και άρα να πραγματοποιήσουν ζημιές. Αυτές οι ζημιές, αν κριθούν ως σημαντικές, δυνατόν να θέσουν την τράπεζα σε κίνδυνο χρεοκοπίας κάτι που όταν διαπιστωθεί οι καταθέτες προχωρούν σε περαιτέρω αποσύρσεις δημιουργώντας έναν φαύλο κύκλο. Η κατάσταση λόγω της πυκνότητας των περιστατικών, όχι πάντα για τον ίδιο λόγο, προκάλεσε την προσοχή των εποπτών δημιουργώντας την ανάγκη για αποφασιστικές λύσεις. Η απάντηση υπήρξε συντριπτική προκαλώντας την άμεση επιστροφή

στην κανονικότητα. Για να διασκεδάσουν τις ανησυχίες των καταθετών, το όριο εγγύησης καταθέσεων έγινε απεριόριστο απαλείφοντας το πλαφόν των 250.000 δολαρίων που ίσχυε προηγουμένως. Αυτό φυσικά δεν αποτελεί νέα ρύθμιση, αλλά μια επί του εδάφους πραγματικότητα, αφού όταν χρειάστηκε η εγγύηση των καταθετών ήταν συνολική. Παράλληλα, η FED δήλωσε έτοιμη να αγοράσει κάθε είδους ομόλογο που κατέχουν οι τράπεζες στην ονομαστική του αξία. Έτσι, οι τράπεζες έπαψαν να διατρέχουν τον κίνδυνο πραγματοποίησης ζημιών όταν η αυξημένη δραστηριότητα των καταθετών τις αναγκάζει να ανταλλάξουν τα ομόλογα με μετρητά. Στην Ευρωζώνη η ΕΚΤ πραγματοποίησε εφτά συνολικά αυξήσεις των επιτοκίων συνολικού ύψους 3,75% στην προσπάθεια αντιμετώπισης του

πληθωρισμού. Ζώντας για χρόνια σε καθεστώς μπενδικών επιτοκίων, η Ευρωζώνη πλήττεται από την υποχώρηση της κατανάλωσης και της επενδυτικής δραστηριότητας. Την ίδια στιγμή, τα αυξημένα επιτόκια επιτρέπουν στις τράπεζες να πραγματοποιούν σημαντικά βελτιωμένα κερδοφορία. Όμως, ο κίνδυνος μιας νέας γενιάς μη εξυπηρετούμενων δανείων βρίσκεται προ των πυλών, πράγμα που σημαίνει ότι οι διοικήσεις θα πρέπει να βρίσκονται σε αυξημένη επιφυλακή. Η Ευρωζώνη, μέσα από την πρόσφατη αμερικανική εμπειρία θα πρέπει να λάβει κάποια μαθήματα. Η αποτυχία ολοκλήρωσης της τραπεζικής ένωσης όλα αυτά τα χρόνια και –ακόμη χειρότερο– η έλλειψη κινητικότητας προς αυτήν την κατεύθυνση στερεί από την Ευρωζώνη το κυριότερο μάθημα που μας διδάξε η πρόσφατη τραπεζική κρίση στις ΗΠΑ.

Μπλε
Πρόγραμμα Επιβράβευσης Καρτών

Έχεις κάρτα της Ελληνικής Τράπεζας;

Έχεις άμεση επιστροφή χρημάτων!

Κατέβασε το Myle Rewards app τώρα!

Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Γιάννης Βογιατζής, από τα καμπαρέ έώς τον «καλό κόσμο»

Του ΝΙΚΟΛΑ ΖΩΗ

Δεν χρειάζεται να είναι κανείς γνώστης του μεταπολεμικού ελαφρού τραγουδιού για να γνωρίζει αρκετές μεγάλες επιτυχίες του Γιάννη Βογιατζή. Γιατί ο σημαντικός και αγαπητός τραγουδιστής, που έφυγε χθες από τη ζωή σε ηλικία 88 ετών έπειτα από νοσηλεία στο Ιπποκράτειο, δεν είχε διαπρέψει μόνο σε μουσικές σκηνές, φεστιβαλικές διοργανώσεις ή στούντιο ηχογράφησης, αλλά και σε δημοφιλείς ταινίες του παλιού ελληνικού κινηματογράφου: καθόλου παράξενο δεν θα είναι αν αρκετοί, νεότεροι κυρίως, έχουν ακούσει την ευγενική και πρόσχαρη, «κλασική» φωνή του σε κομμάτια όπως «Ένας ουρανός μ' αστέρια»

Ο Γιάννης Βογιατζής (1934-2023) φωτογραφημένος για τις ανάγκες πολιτιστικής συνέντευξης στην «Κ» σε εκκλήσική της Κερυτιάς.

(των Πλέσσα - Σοφού, από την ταινία «Ραντεβού στον αέρα» του Δαλιανίδη) ή «Σου το 'πα μια και δυο και τρεις» (των Κλάββα - Πρετεντέρη, από το «Μικροί και μεγάλοι εν δράσει», του Λάσκου).

Άλλοι πάλι, μπορεί να την πρωτοάκουσαν στον «Υμνο του Παναθηναϊκού» (Μουζάκας - Οικονομίδης), ομμάδα που και ο ίδιος αγαπούσε. Και το αξιοσημείωτο είναι ότι τόσο δημοτικότητα, ο Γιάννης Βογιατζής την απέκτησε έχοντας ξεκινήσει το τραγούδι από τις βραδιές ταλέντων του μουσικοσυνθέτη Ζοζέφ Κορίνθιου, ένα βράδυ που σύμφωνα με παλιότερη αφήγηση του, κάποιος από την παρέα του υποσχέθηκε δύο τοιγάρα Pall Mall αν έβγαίνει να τραγουδήσει.

Γεννημένος το 1934 στο Παγκράτι, ο «Πολ Άνκας της Ελλάδος», όπως θα τον περιέγραφε ο Τύπος στα πρώτα του βήματα, θέλησε αρχικά να ακο-

λουθήσει τα χνάρια του αξιωματικού πατέρα του, όμως τον κέρδισε ο καλλιτεχνικός χώρος, τον οποίο υπηρέτησε και από το θέατρο και το ραδιόφωνο. Στα καμπαρέ της Τρούμπας διασκέδασε τον αμερικανικό στόλο, στο Τατόι ψυχαγόησε τη βασιλική οικογένεια, ενώ στο Φεστιβάλ Ελληνικού Τραγουδιού βγήκε τρίτος το 1959 (ερμηνεύοντας το «Εσένα» των Σπάρτακου - Λιδωρίκη) και έπειτα πρώτος, δύο φορές: το 1963 με το «Πέταξε ένα πουλί» (των Κλάββα - Αλεξόπουλου) και το 1970 με το «Αδέρφια μου, αλίτες, πουλιά» (των Βοθόπουλου - Λυμπερόπουλου). Ερμήνευσε επίσης και άλλες αγαπημένες επιτυχίες του Μίμη Πλέσσα («Οι θαλασσιές σου οι χάντρες», «Η πρώτη μας νύχτα» κ.ά.), αρκετά ντουέτα με την Τζένη Βάνου (όπως τα «Θέλω κοντά σου να μείνω», «Ένα σου δάκρυ», «Αθήνα μου ξενύχτισσα»), καθώς και κομμάτια των Γιώργου Μουζάκα («Σ' αγαπώ σ' όλες τις γλώσσες»), Γεράσιμου Λαβράνου, Κώστα Καπνίση, αλλά και των Μάνου Χατζιδάκι και Μίκη Θεοδωράκη, με πολλές από τις ερμηνείες του να ακούγονται σε ταινίες και μουζικάλ.

Είχε χαρακτηριστεί τραγουδιστής του «καλού κόσμου» και ο ίδιος είχε αφηγηθεί σχετικές εμπειρίες του, σε παλιότερη συνέντευξη του στην «Κ» (21.12.2014). Ενθυμούμενος για παράδειγμα την τετραετή θητεία του ως τραγουδιστή της επίσημης ορχήστρας του Τατοΐου, έλεγε: «Όπου πήγαινε η πρώην βασιλική οικογένεια έτρεχε και η ορχήστρα. Μην νομίζεις ότι σήμαινε κάτι. Με τον Κωνσταντίνο, έχοντας τρία χρόνια διαφορά, κάναμε παρέα. Θυμάμαι στο "Γιώτνγκ κλαμπ" χόρευε με κάθε ωραίο κορίτσι, ξέρεις λεφτούδες, με τα γαλλικά τους, που τις στρίμωχνε. "Γιάννη, πες κανένα σλόου", μου έλεγε, αλλά οι κυρίες της τιμής σαν έβλεπαν ότι ξεπερνούσε τα όρια μάς φώναζαν "σταματήστε"».

Μιλώντας για την ιστορική «Αθήνα» στο Κολωνάκι, διηγόταν: «Υπήρχαν πελάτες που είχαν στασιδιά, όπως ο Ξενοφών Ζολώτας. Γιεντζής τύπος, ήταν ο πρώτος που σήκωσε να χορεύει στο τραπέζι. Τότε μας κατέβαζαν ανά πάσα στιγμή στο μαγαζί. Ο Καραμανλής ερχόταν πάντα τα μεσημέρια και έχ' έπρεπε να είμαι παρών. Χωρίς ορχήστρα, μόνος για να τραγουδήσω στον Πρόεδρο το "Δυο πράσινα μάτια"».

Η σουρεαλιστική κωμωδία του Φεστιβάλ Αθηνών έρχεται στο θέατρο Ριάλτο στη Λεμεσό και συναντήσαμε τον Ανέστη Αζά και τον Μιχάλη Πητίδη για να μιλήσουμε για την κωμωδία τους «Η Δημοκρατία του Μπακλαβά», για τη δημιουργία του οποίου, όπως μου λένε, έχουν δανειστεί τη φόρμα του mockumentary, μια παράσταση που μιλάει για την ελευθερία κάθε λογής, που αναζητεί την αλήθεια, μέσω του θεάτρου, με κιούμφορ, σε ένα σύμπαν μάλλον αριστοκρατικό. Μου λένε πως αυτό που τους ενδιέφερε ήταν πώς εργαλειοποιείται η ιστορία του 1821, για τη διαίωση της ρητορικής του προαιώνιου εχθρού, τονίζοντας: «απέναντι σε αυτό η παράσταση τοποθετείται κριτικά».

«Η Δημοκρατία του Μπακλαβά» είναι ένα υπερτοπικό έργο;

—Ναι, και δεν είναι τυχαίο νομίζουμε ότι το έργο μέχρι στιγμής έχει κινήσει μεγάλο ενδιαφέρον κυρίως σε βαλκανικές χώρες, σε αντίθεση με την άλλη παράστασή μας, την «Καθαρή Πόλη», που είχε αρχίσει να κάνει περιοδεία στη Δυτική Ευρώπη, η «Δημοκρατία του Μπακλαβά» ξεκίνησε από τη γειτονιά μας να πηγαίνει προς τη Δύση. Ίσως γιατί οι άνθρωποι ταυτίζονται, αναγνωρίζουν στη δική τους ιστορία παρόμοια μοτίβα. Για παράδειγμα είχαμε παίξει σε φεστιβάλ στο Σεράγεβο, όπου ο ηθοποιός Γιώργος Κατσής πήρε και το βραβείο καλύτερου ηθοποιού, εκεί λοιπόν μας έλεγαν πως ήταν σαν να είχε γραφτεί το έργο για τη Βοσνία. Πάντως, σε μια παράσταση οι θεατές βρίσκουν σημεία με τα οποία μπορούν να ταυτιστούν και να τα αναγνωρίσουν μέσα από το έργο, ασχέτως της γλώσσας ή της καταγωγής. Να πούμε ότι έχουμε δανειστεί τη φόρμα του mockumentary, που σημαίνει ότι ενώ είναι μυθοπλασία, το προσεγγίζουμε στη σκηνή και το παρουσιάζουμε σαν να έχει συμβεί πραγματικά.

«Αυτή η φόρμα έδωσε κάτι επιπλέον στο έργο;

—Ήταν απελευθερωτικό, απελευθέρωσε τη φαντασία των ηθοποιών να προτείνουν πράγματα και να χτιστεί αυτή η παράσταση.

«Στο έργο υπάρχει κιούμφορ, πολλά αλληγορικά στοιχεία, και αριστοφανικές επιρροές, άρα μιλάει για μία σοβαρή κωμωδία;

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΡΙΟ

Συνέντευξη στον ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Ζώντας στη «Δημοκρατία του Μπακλαβά»

«Αυτό που μας ενδιέφερε ήταν πώς εργαλειοποιείται η ιστορία του 1821, για τη διαίωση της ρητορικής του προαιώνιου εχθρού, και απέναντι σε αυτό η παράσταση τοποθετείται κριτικά», λένε ο Ανέστης Αζάς και ο Μιχάλης Πητίδης.

«Στην παράσταση μάς αποσολεί και ποια είναι η μοίρα των επαναστάσεων, που πολύ συχνά καταλήγουν σε κάτι αντίθετο από αυτό που επιδιώκουν...».

—Αυτή ήταν η φιλοδοξία μας, όταν το γράφαμε, είχαμε πάρει το αριστοφανικό μοντέλο, όπου υπάρχει μια φανταστική συνθήκη, που αναποδογυρίζει ή διογκώνει την πραγματικότητα. Στο αριστοφανικό σύμπαν υπάρχει μια τόλμη, όταν ο Αριστοφάνης βάζει τον Δικαιοπόλη να κάνει μόνος του ειρήνη με τους Σπαρτιάτες, προφανώς έθετε ένα ζήτημα καυτό, δεν πήγαινε εκ του ασφαλούς. Σαφώς λοιπόν ήταν ένα μοντέλο δραματολογικό ο Αριστοφάνης, όταν γράφαμε τη Δημοκρατία του Μπακλαβά.

«Ποιοι είναι οι συμβολισμοί πίσω από το Μεσολόγγι και τον μπακλαβά; Φαντάζομαι δεν είναι τυχαίες επιλογές...».

—Τυχαίες δεν είναι. Βέβαια να πούμε ότι η παράσταση ξεκίνησε ως ανάθεση το 2021 για τα 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση του 1821. Είχε προηγηθεί μια μελέτη πάνω στο ιστορικό γεγονός, πριν αποφασίσουμε ότι θα πάμε σε μια μυθοπλασία, σε μια άλλη ιστορία. Υπήρχαν στην αρχή κάποιες αναφορές, υπάρχουν και τώρα, ότι όμως σε πολύ μεγάλο βαθμό. Αυτό που μας ενδιέφερε ήταν πώς εργαλειοποιείται η ιστορία του 1821, για τη διαίωση της ρητορικής του προαιώνιου εχθρού, και απέναντι σε αυτό η παράσταση τοποθετείται κριτικά.

«Ένα ρομαντικό εγχείρημα, το οποίο είναι εξ αρχής καταδικασμένο... υπάρχει άραγε λόγος να επιχειρηθεί;

—Οι ήρωες το επιχειρούν μέσα στο πλαίσιο του παραμυθιού, που έχουμε κάνει, ως αντίδραση σε όσα αντιμετωπίζουν. Στην παράσταση βέβαια μάς απασχολεί και ποια είναι η μοίρα των επαναστάσεων, που πολύ συχνά καταλήγουν σε κάτι αντίθετο από αυτό που επιδιώκουν...

«Ξεκινά ως όραμα...».

—Αλλά στο τέλος η πραγματικότητα έρχεται και μάς ξεπερνάει...

«Άραγε, πόσο εύκολο είναι να μιλήσει κάποιος δημιουργός μέσω του θεάτρου για ταυτότητες; Ίσως να είναι επικίνδυνο;

—Επικίνδυνο γιατί να είναι; ίσα-ίσα, το θέατρο είναι ένας χώρος διάλογου και ελεύθερης διακίνησης και ανταλλαγής ιδεών. Αυτό κάνει η τέχνη και αυτό πάντα έκανε. Βεβαίως το θέατρο πρέπει να το κάνει αυτό με έναν αισθητικό τρόπο, και όπως έλεγε ο Έλβετος σκανοθέτης Μπενό Μπρεόν στο θέατρο δεν είναι ωραίο να έχεις την αίσθηση ότι είσαι στο σχολείο. Στο θέατρο δεν πας να ακούσεις κηρύγματα, το θέατρο πρέπει και να σε διασκεδάσει, να σε κρατήσει με τον δικό του τρόπο. Εμείς στην παράστασή μας βέβαια δεν ασχολούμαστε τόσο πολύ με το ζήτημα της ταυτότητας, αλλά με την ελευθερία, στα δικαιώματα.

«Τα ψηφιακά υπερθέτη μπορεί να είναι μια σύγχρονη πραγματικότητα;

—Αυτό που συμβαίνει με το διαδίκτυο είναι ότι υπάρχουν πολλές παράλληλες πραγματικότητες και ταυτότητες, που είναι ενδεχομένως πιο δυνατές από τις εθνικές. Φυσικά, αυτό δεν αναιρεί την πραγματικότητα και ταυτότητα, και σου υπενθυμίζει ότι τα πράγματα είναι κάπως αλλιώς. Φυσικά, το θέατρο δεν μπορεί να υποκαταστήσει την πραγματική πολιτική και τη διπλωματία. Το θέατρο μπορεί να δώσει ερεθίσματα για να σκεφτούμε κάποια πράγματα.

«Τελικά ο μπακλαβάς είναι ελληνικός ή τουρκικός;

—Και τα δύο, είναι ένα γλυκό σύμβολο για όλους τους λαούς της Ανατολικής Μεσογείου και όταν πας σε μια χώρα της Δύσης και βρεις σε κάποιο εστιατόριο μπακλαβά... σου θυμίζει και λίγο την πατρίδα σου.

Πληροφορίες

Θέατρο Ριάλτο, Ανδρέα Δρουσιώτη, πλατεία Ηρώων, Λεμεσό, Πέμπτη 18, Παρασκευή 19 και 20 Σάββατο Μαΐου, ώρα 9:00 μ.μ. Σύλληψη - Σκηνοθεσία: Ανέστης Αζάς, Κείμενο: Γεράσιμος Μπέκας, Μιχάλης Πητίδης, Ανέστης Αζάς, Βοηθός σκηνοθέτη - Δραματογραφική Συνεργασία: Μιχάλης Πητίδης, Παίζουν οι ηθοποιοί: Cem Yigit Üzümoğlu, Κατερίνα Μουρογιώργη, Γιώργος Κατσής, Gary Salomon.

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ReInHerit a Museum

Ομάδα 20 μουσικών από τη Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου και τη Συμφωνική Ορχήστρα Νέων Κύπρου θα συμμετέχουν στην παράσταση «ReInHerit a Museum» (Κληρονομήστε Ξανά το Μουσείο) στο Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπεζής Κύπρου. Η παράσταση πραγματοποιείται στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος ReInHerit «Redefining the Future of Cultural Heritage: Creating an Innovative Model for Sustainability», με συντονιστή το Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπεζής Κύπρου, ενώ διοργανώνεται από το CYENS Centre of Excellence (εταίρο του προγράμματος ReInHerit), σε συνεργασία με τη Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου και τη Συμφωνική Ορχήστρα Νέων Κύπρου. Με τη χρήση διαδραστικών σύγχρονων τεχνολογιών αλλά και ζωντανής μουσικής, ο επισκέπτης «βυθίζεται» στον κόσμο της παράστασης και τον εξερευνά με το σώμα, βιώνοντας εκ νέου το μουσείο ως χώρο ζωντανό, δημιουργικό και συνάμα οικείο. Επιπλέον, το κοινό καλείται να αγκαλιάσει το Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπεζής Κύπρου ως χώρο διαφύλαξης αλλά και δημιουργίας πολιτισμού. Σύνθεση και επιμέλεια μουσικής: Ανδρέας Παπαπέτρος.

Παρασκευή 19 Μαΐου, ώρα 8:30 μ.μ. Εισόδος δωρεάν. Κατάλληλη για όλες τις ηλικίες.

Παρουσίαση βιβλίου

Ο Όμιλος Λογοτεχνίας και Κριτικής διοργανώνει την εκδήλωση Παρουσίαση του βιβλίου «Διονύσιος Σολωμός και Κύπρος. Πρακτικά του Γ' Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου του Ομίλου Λογοτεχνίας και Κριτικής». Παρουσίαση του βιβλίου από τον Δημήτρη Αγγελόπουλο, καθηγητή Νεοελληνικής Φιλολογίας και Θεωρίας της Λογοτεχνίας, Τμήμα Φιλολογίας - Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Χαιρετισμοί δρ Λεωνίδα Γαλάζης, πρόεδρος του Ο.Λ.Κ. και Ιωάννης Παπαγιεωτόπου, πρόεδρος

Μετά από τις sold out παραστάσεις του Απριλίου, η Campos Culture and Arts επαναφέρει στη Στέγη Χορού Λευκωσίας την πρώτη εκδοχή του έργου «Λούλλες» σε ένα πληθωρικό σκηνοθετημένο αναλόγιο.

της Ελλάδας στην Κύπρο. Συντονισμός της εκδήλωσης: Έλενα Μασογάου, διδάκτωρ Νεοελληνικής Φιλολογίας, μέλος Δ.Σ. Ο.Λ.Κ. **Πέμπτη 25 Μαΐου**, ώρα 6:45, στο Κέντρο Τέχνης και Πολιτισμού - Θέατρο Χώρα, Κορυφή, 1, Πλατεία Αρχιεπισκοπής.

Ποιος το γνωρίζει τουτό το νησί;

Ο Δήμος Πάφου και οι Εκδόσεις Ηλία Επιφανίου διοργανώνουν την παρουσίαση του βιβλίου του δρος Κυριάκου Ιωάννου, με τίτλο «Ποιος το γνωρίζει τουτό το νησί; Φιλολογικές αναζητήσεις στην κυπριακή ενδοκώρα». Ομιλητής ο Γιώργος Γεωργιάδης, καθηγητής του Πανεπιστημίου Νεάπολης Πάφου, πρώην πρόεδρος της Κύπρου στην Ελλάδα. Συντομείς παρεμβάσεις Ανδρέας Χατζηθεωμάς, φιλόλογος, εκδότης περιοδικού Διόραμα και Ελίζα Χριστοφόρου, φιλόλογος. Χαιρετισμοί μπροπολάτης Πάφου κ.κ. Τυχιός, Φαίδωνας Φαίδωνος, δημαρχος Πάφου, Ξενοφών Παναγιώτης, λυκειάρχης Λυκείου Αγίου Νεοφύτου, Ζήνα Λυσάνδρου-Παναγιώδη, δήμαρχος Λευκωσίων, Ηλίας Επιφανίου, εκδότης. Συντονισμός εκδηλώσεων: Γαβριέλλα

Το Τμήμα Καλών Τεχνών του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου (ΤΕΠΑΚ) διοργανώνει έκθεση των τελειοφοίτων του, με τίτλο FINAL CUTS 2023, στο Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λεμεσού - Αποθήκες Παπαδάκη.

από τις 19:30-20:30 θα πραγματοποιηθεί ανοικτή συζήτηση για το κοινό με την Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Μοριακής Βιολογίας & Βιοιατρικής, Χρυσούλα Πητσούλη, και τον Καθηγητή Οικολογίας και Βιοποικιλότητας, Σπύρο Σφενδουράκη - ακαδημαϊκό του Τμήματος Βιολογικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Κύπρου. Θέατρο ΘΟΚ, Κεντρική Σκηνή Αίθουσα Eύns Γαβριηλίδης. **Κυριακή 28 Μαΐου**, 6:00 και 9:00 μ.μ. Εισιτήρια: www.thoc.org.cy και https://tickets.thoc.org.cy/

«Λούλλες»

Μετά από τις sold out παραστάσεις του Απριλίου, η Campos Culture and Arts επαναφέρει στη Στέγη Χορού Λευκωσίας την πρώτη εκδοχή του έργου «Λούλλες» σε ένα πληθωρικό σκηνοθετημένο αναλόγιο. Πρόκειται για ένα καινούργιο θεατρικό έργο που περιλαμβάνει απολαυστικές αναπαραστάσεις, αιχμηρούς μονόλογους, και αποσπάσματα εκπομπών από το αρχείο του ΡΙΚ. Παρουσιάζει, μεταξύ άλλων, προσωπικές ιστορίες γκέι αντρών στη Λευκωσία και στην Λεμεσό κατά τις δεκαετίες

Το πολυβραβευμένο έργο της Άννα Ζιγκλερ «Photograph 51», σε σκηνοθεσία Τάκη Τζαμαργιά, έρχεται στην Κύπρο για δύο μόνο παραστάσεις στο πλαίσιο του θεσμού «Ο ΘΟΚ φιλοξενεί».

1980 και 1990, αλλά και το δημόσιο διάλογο για την ομοφυλοφιλία στην Κύπρο κατά την ίδια περίοδο. Τα παιχνίδια της μνήμης, ο καταγισμός εικόνων, και το πειραματικό storyboarding συμπληρώνουν τα στοιχεία της παράστασης «Λούλλες». Την παράσταση στηρίζουν το Αρχείο του ΡΙΚ και η Accert ΛΟΑΤΙ Κύπρου. Οι «Λούλλες» πρωτοπαρουσιάστηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος φιλοξενίας της Yard.Residency.23 του Κέντρου Παραστατικών Τεχνών ΜΠΤΟΣ. Ίδεια - Σκηνοθεσία: Διομήδης Κουφτερός. Επί σκηνής: Νεκτάριος Θεοδώρου. Κινηματογραφησεις: Χαράλαμπος Βαρέλλης. Συγγραφή μονολόγων: Διομήδης Κουφτερός, Νεκτάριος Θεοδώρου. **Τρίτη 23** και **Τετάρτη 24 Μαΐου**, ώρα 8:00 μ.μ. Στέγη Χορού Λευκωσίας, Παρθενώνος 25, Άγιος Ανδρέας, Λευκωσία. Πληροφορίες: 96529346 (κλήσεις σε ώρες γραφείου ή SMS).

Final Cuts 2023

Το Τμήμα Καλών Τεχνών του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου (ΤΕΠΑΚ) διοργανώνει έκθεση των τελειοφοίτων του, με τίτλο FINAL CUTS 2023, τα εγκαίνια

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία

«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΔΗΣ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ

Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Υπεύθυνος Υλικής Αποστολής ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Αιτιολογίας: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νικόλαου Σαρπόλλου 2, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΑΛΛΑΣ • Διευθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΑΤΣΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

«Φυσούν» και το γιαούρτι οι τράπεζες με τις κυρώσεις

Δεν ριψοκινδυνεύουν να κάνουν συναλλαγές με φυσικά ή νομικά πρόσωπα που είναι παγοποιημένα από USA, UK, EU

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Αφού έχουν «καεί με το κυλό, φυσούν και το γιαούρτι» οι τράπεζες σε σχέση με τις κυρώσεις που προέρχονται είτε από Αμερική (USA), είτε από Ευρώπη (EU), είτε από Μεγάλη Βρετανία (UK). Δεν αναλαμβάνουν το οποιοδήποτε ρίσκο να εξυπηρετήσουν φυσικά και νομικά πρόσωπα στην Κύπρο που έχουν τεθεί σε καθεστώς κυρώσεων (sanctions), ενώ οι λογαριασμοί που βάσει οδηγίων είναι υψηλού ρίσκου (high risk), παρόλο που μπορεί να μην έχουν σχέση με κυρώσεις, κλείνονται πάραυτα. Όλα τα παραπάνω στη βάση των κυρώσεων που έχουν ανακοινωθεί ήδη, ενώ μέχρι την προσεχή Παρασκευή αναμένονται νέα ονόματα Κυπρίων να τεθούν σε κυρώσεις. Η «Κ» είχε γράψει από την προηγούμενη Τετάρτη πως μέχρι το τέλος του μήνα που διανύουμε θα έρχονταν νέες κυρώσεις σε φυσικά και νομικά

Οι τράπεζες έκαναν μεγάλο δρόμο ώστε να έχουν πλέον στην Κύπρο τέσσερις (4) ανταποκρίτριες τράπεζες για συναλλαγή με το δολάριο.

πρόσωπα στην Κύπρο, την ώρα που έχουμε επισκέψει από Βρετανούς και από Αμερικανούς σε σχέση με το μεγάλο ζήτημα των κυρώσεων (sanctions).

Οι κυπριακές τράπεζες από πλευράς τους δεν προχωρούν σε καμία διευκρίνιση σε σχέση με τους παγοποιημένους λογαριασμούς που συνδέονται με τα πρόσωπα που βρίσκονται σε καθεστώς κυρώσεων. Όπως δήλωσε στο πλαίσιο παρουσίασης των οικονομικών αποτελεσμάτων της Τράπεζας Κύπρου ο CEO της, Πανίκος Νικολάου, δεν είναι «δουλειά» των τραπεζών να ζητήσουν οποιαδήποτε εξήγηση για να προχωρήσουν σε πληρωμές μισθοδοσίας που πιθανώς να έχουν αφήσει εκκρεμείς τα παγοποιημένα φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Όπως εξήγησε ο κ. Νικολάου, η Τράπεζα εφαρμόζει τις κυρώσεις που έχουν βάλει

Εάν μία τράπεζα δεν εφαρμόσει τις κυρώσεις που έχουν βάλει οι χώρες, τότε υπάρχει περίπτωση να μπει σε κυρώσεις και η ίδια η τράπεζα.

είτε στην Αμερική, είτε στην Ευρώπη, είτε στη Μεγάλη Βρετανία βάσει πρωτοκόλλων, γραμμών και υποχρεώσεων που έχει. Φορώντας ενδεχομένως τον μανδύα του μέλους του Συνδέσμου Τραπεζών Κύπρου, σχολίασε πως υποστηρίζει σθεναρά τη θέση που εξέφρασε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Χριστοδουλίδης, ότι, «τώρα είναι η ευκαιρία της Κύπρου να καθαρίσει το όνομά της σε σχέση με τις κυρώσεις». Ο κ. Νικολάου υπογράμμισε πως οι τράπεζες εφαρμόζουν κατά γράμμα και στο 100% τις κυρώσεις (sanctions) και τις επιβάλλουν από νωρίς, από την πρώτη ειδοποίηση που λαμβάνουν. «Το ζήτημα είναι να αποπαγοποιήσουμε μια διαδικασία για να πληρώσει ένα παγοποιημένο φυσικό ή νομικό πρόσωπο μισθοδοσίες ενός μήνα; Είναι μέτρο προσωρινό. Και πείτε

ότι το επιτρέπουμε βάσει ειδικής άδειας που μπορεί να έχει λάβει από τις αρμόδιες Αρχές των Αμερικανών και Βρετανών. Τον επόμενο μήνα τι θα γίνει;», διερωτήθηκε. Υπογράμμισε, όμως, ότι αν κάποιο πρόσωπο φυσικό ή νομικό έχει λάβει ειδική άδεια εξαιρέσεως από τις βρετανικές, τις αμερικανικές ή τις ευρωπαϊκές Αρχές ώστε να αποπαγοποιηθεί προσωρινά ένας λογαριασμός για να γίνουν πληρωμές, τότε οι τράπεζες θα επιτρέψουν τη διαδικασία πληρωμής και δεν θα έχουν κανένα πρόβλημα. Ωστόσο, μόνο με ειδικές άδειες εξαιρέσεως, και το τόνοισε πολλαπλά στην παρουσίαση των αποτελεσμάτων της BOC.

Δεν ριψοκινδυνεύουν

Οι τράπεζες έκαναν μεγάλο δρόμο ώστε να έχουν πλέον στην Κύπρο τέ-

σερις (4) ανταποκρίτριες τράπεζες για συναλλαγή με το δολάριο. Ο κ. Νικολάου τόνισε πως σε καμία περίπτωση δεν θα ριψοκινδυνεύουν να κάνουν συναλλαγές με πρόσωπα που είναι σε καθεστώς κυρώσεων, αφού θα διακυβεύεται η συναλλαγή τους με το δολάριο. Ο διευθυντής διεύθυνσης συμμόρφωσης της Τράπεζας Κύπρου, Μάριος Σκανδάλης, που ήταν παρών στην παρουσίαση των οικονομικών αποτελεσμάτων της τράπεζας, σημείωσε ότι πέραν των προσώπων που βρίσκονται σε λίστες κυρώσεων, υπάρχουν και τα λεγόμενα «δευτεροβάθμια sanctions», που δημιουργούν συγκεκριμένες νομικές υποχρεώσεις στην τράπεζα.

Όπως εξήγησε, εάν μια τράπεζα δεν εφαρμόσει τις κυρώσεις που έχουν βάλει οι χώρες, τότε υπάρχει περίπτωση

να μπει σε κυρώσεις και η ίδια η τράπεζα, πέρα από το να κόψει τις συναλλαγές με το δολάριο (ως ανταποκρίτρια τράπεζα).

«Γκρίνια» από δικηγόρους

Σε ανακοίνωσή του τη Δευτέρα, ο Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος αναφέρει ότι «έχει διαπιστώσει ότι έχουν παγώσει και έχουν μπλοκαριστεί οι τραπεζικοί λογαριασμοί στην Κύπρο, που ανήκουν σε κυπριακές επιχειρηματικές οντότητες διεθνών επιχειρήσεων, με ιδιοκτήτες αριθμό νόμιμων και νομοταγών επενδυτών, σε πλήρη συμμόρφωση με το πλαίσιο συμμόρφωσης AML και κυρίως χωρίς καμία συγγενική/συνεταιριστική/επιχειρηματική σχέση με τα επαγγελματικά γραφεία που συμπεριλήφθηκαν στις

κυρώσεις ή με Ρώσους ολιγάρχες («Εταιρείες Νόμιμων Πελατών»), για τον μοναδικό λόγο ότι λάμβαναν (νόμιμες) διοικητικές υπηρεσίες από τα εν λόγω γραφεία», εξηγώντας ότι «ήταν δηλαδή πελάτες τους».

Αναφέρει πως οι τράπεζες από τις 12 Απριλίου 2023, έχουν αποφασίσει τη συμμόρφωση και εφαρμογή των περιοριστικών μέτρων και κυρώσεων που επέβαλαν οι ΗΠΑ και το ΗΒ στις 12 Απριλίου 2023. Και σχολιάζει τα εξής: «Αν και σεβαστή η απόφασή τους αυτή, καθώς αντιλαμβανόμαστε πλήρως τον σκοπό και την αναγκαιότητά της, διαφωνούμε με την απόφαση των τραπεζών, άνευ οποιασδήποτε πραγματικής και/ή νομικής βάσης, να προχωρήσουν και σε περαιτέρω παγοποίηση και/ή μπλοκάρισμα των τραπεζικών λογαριασμών των εταιρειών νόμιμων πελατών, που δεν έχουν ενταχθεί στις κυρώσεις οποιουδήποτε οργανισμού ή κράτους, και δεν ανήκουν σε, ούτε και ελέγχονται από, πρόσωπα τα οποία συμπεριλαμβάνονται σε αυτές». Στην ανακοίνωσή τους οι δικηγόροι προσθέτουν, «ιδιαιτέρως στις περιπτώσεις όπου οι εταιρείες αυτές έχουν παράσχει όλα τα έγγραφα που νομίμως αποδεικνύουν τον τερματισμό της νόμιμης πελατειακής τους σχέσης με τα εν λόγω γραφεία».

Εξηγεί πως, «οι αλλαγές στη δομή τους προς αντικατάσταση των γραφείων αυτών, βάσει του Περί Εταιρειών Νόμου, Κεφ. 113. Θεωρούνται νόμιμα συντελεσθείσες, εφόσον καταχωρισθούν στα σχετικά μητρώα που διατηρούνται στο εγγεγραμμένο γραφείο τους» και σημειώνει ότι «η μεταχείριση αυτή επιφέρει αλυσιδωτές επιπτώσεις καθώς προκαλείται αδυναμία στις εταιρείες νόμιμων πελατών να διεκπεραιώσουν τις εργασίες και τις δραστηριότητές τους και αδυναμία καταβολής μισθοδοσίας προς το προσωπό τους». Προειδοποιεί από πλευράς τους, ότι, «ο κίνδυνος είναι ορατός και άμεσος και θα οδηγήσει με βεβαιότητα σε αδιέξοδο έναν σημαντικό τομέα της οικονομίας μας, εάν δεν προβούμε στις ανάλογες αντισταθμιστικές ενέργειες».

GoGordian
REAL ESTATE

Go
industrial
ακίνητα επιχειρηματικής επέκτασης!

Οικιστικά τεμάχια στην Κισσόνεργα, Πάφος

- Εξαιρετική τοποθεσία με πανοραμική θέα στη θάλασσα
- 2 κλμ. από το κέντρο της Κισσόνεργας και από την Τάλα.
- Συνολικό εμβαδόν 176,340 τ.μ..
- Ιδανικά για την ανάπτυξη ενός μεγάλου συγκροτήματος κατοικιών ή για διαχωρισμό σε ξεχωριστά οικοπέδα.
- Εγγύτητα σε όλες τις ανέσεις, στην παραλία, τις θαλασσινές Σπηλιές, την περιοχή του Κόλπου των Κοραλλιών και σε πολυτελή θέρετρα.
- Το ακίνητο αποτελείται από πέντε γειτονικά οικιστικά τεμάχια.

Ref: 6065

Η ιδανική επενδυτική ευκαιρία!

7777 5656
www.gogordian.com

€5.200.000 + Φ.Π.Α

Ψάχνουν φόρμουλα για 2ο πακέτο μείωσης ΦΠΑ

Η λίστα θα διαμορφωθεί ανάλογα με το δημοσιονομικό κόστος που θα έχει – Αναμένονται εξελίξεις μέσα στις επόμενες εβδομάδες

Της ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ

Σχεδόν δύο εβδομάδες μετά τον μηδενισμό του φορολογικού συντελεστή σε επτά προϊόντα (σε ψωμί, αβγά, γάλα, παιδικές πάνες, παιδικές τροφές, προϊόντα γυναικείας υγιεινής και πάνες ενήλικων), υπουργείο Οικονομικών και υπουργείο Εμπορίου βρίσκονται σε συζητήσεις για τον επόμενο κατάλογο προϊόντων στα οποία θα εφαρμοστεί χαμηλός ή μειωμένος φορολογικός συντελεστής. Πληροφορίες αναφέρουν ότι ενδεχομένως να υπάρχουν εξελίξεις και πιθανόν ανακοινώσεις στο θέμα, εντός Ιουνίου. Ωστόσο, το χρονοδιάγραμμα δεν εξαρτάται αποκλειστικά από το πού θα καταλήξει η κυβέρνηση, αλλά και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία θα πρέπει να δώσει την έγκρισή της εφόσον τα προϊόντα τα οποία θα

Τα προϊόντα που θα επιλεγούν αναμένεται ότι θα είναι προϊόντα τα οποία έχουν συντελεστή 5% όπως γαλακτοκομικά, ζάχαρη και καφές.

επιλεγούν δεν είναι χαμηλού φορολογικού συντελεστή και δεν εμπίπτουν στην κατηγορία ειδών πρώτης ανάγκης. Θεωρείται επικρατέστερο σενάριο, τα προϊόντα που θα επιλεγούν να είναι προϊόντα τα οποία έχουν συντελεστή 5%, όπως γαλακτοκομικά, ζάχαρη και καφές. Στην συζήτηση έχει τεθεί και η εισήγηση για μείωση ΦΠΑ και σε προϊόντα όπως τα ζυμαρικά, το ρύζι, τα καθαριστικά και τα είδη προσωπικής υγιεινής – με την επιλογή των δύο τελευταίων κατηγοριών προϊόντων να είναι απομακρυσμένη. Αυτό που τονίζεται από πλευράς του υπουργείου Οικονομικών είναι ότι το νέο πακέτο προϊόντων θα πρέπει να αποτελούν προϊόντα τα οποία παρουσίασαν σημαντικές αυξήσεις τον τελευταίο χρόνο, για να μπορούν να ενσωματωθούν σε διάταγμα. Να έχουν δηλαδή χαμηλό φορολογικό συντελεστή και να θεωρούνται είδη πρώτης ανάγκης. Σε διαφορετική περίπτωση, η απόφαση της κυβέρνησης για να ισχύσει, θα πρέπει να περάσει από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Υπάρχει επίσης και το ενδεχόμενο μείωσης και όχι μηδενισμού του φορολογικού συντελεστή, ειδικά στην περίπτωση που τα προϊόντα έχουν ψηλό ΦΠΑ.

Όπως αναφέρεται στο κείμενο της σχετικής οδηγίας, τα αγαθά και οι υπηρεσίες που είναι επιλέξιμα για μειωμένους συντελεστές θα πρέπει να αποσκοπούν στο όφελος του τελικού καταναλωτή και να επιδιώκουν στόχους γενικού ενδιαφέροντος. Για να αποφευχθεί η περιττή πολυπλοκότητα και η επακόλουθη αύξηση του κόστους για τις επιχειρήσεις, ιδίως όσον αφορά το ενδοκοινοτικό εμπόριο, αφ' ης στιγμής τα κράτη-μέλη επιλέξουν κατά τα προβλεπόμενα κάποια αγαθά και υπηρεσίες, οι μειωμένοι συντελεστές αναμένεται κανονικά να εφαρμόζονται σε ολόκληρη την εμπορική αλυσίδα.

Εντός Ιουνίου

Αρχικά, το μέτρο εφαρμόστηκε μετά από Υπουργικό διάταγμα, χωρίς να χρειαστεί να περάσει από διαβούλευση προκειμένου να εξασφαλιστεί την σύμφωνο γνώμη της Ε.Ε., τόσο λόγω του ύψους του φορολογικού συντελεστή, όσο και για το γεγονός ότι επρόκειτο για είδη πρώτης ανάγκης. Το κόστος

για αυτό το πρώτο πακέτο μηδενικού συντελεστή, για την περίοδο εφαρμογής από τον Μάιο μέχρι τέλος Οκτωβρίου, ανέρχεται στα 11 εκατομμύρια ευρώ. Σύμφωνα με το υπουργείο Οικονομικών, πρόκειται για ένα κόστος διαχείρισης, ενώ τονίζεται ότι προκειμένου να επεκταθεί το μέτρο και σε περισσότερα προϊόντα, πρέπει επίσης το δημοσιονομικό κόστος να είναι διαχειρίσιμο. Πηγές αναφέρουν στην «Κ» ότι ο στόχος είναι να επεκταθεί το μέτρο το επόμενο σύντομο διάστημα ενώ ενδεχομένως και εντός Ιουνίου να υπάρχουν ανακοινώσεις για νέα λίστα προϊόντων με μειωμένο ΦΠΑ.

Ο πληθωρισμός

Ένα τέτοιο μέτρο αναμένεται να έχει θετική επίπτωση και στην μείωση του πληθωρισμού, κάτι το οποίο αναμένεται να αποτυπωθεί τον επόμενο μήνα. Ήδη, το μέτρο έχει θετικό αποτύπωμα στο πορτοφόλι του καταναλωτή, ενώ οι περιπτώσεις παραπόνων για αύξηση ή διατήρηση αντί μείωση των τιμών μετά την επιβολή του μέτρου, είναι λίγες, σε σύγκριση με την εικόνα που επικρατεί στην αγορά. Ο Σύνδεσμος Υπεραγορών ανέφερε στην «Κ» ότι υπήρξε αύξηση της επισκεψιμότητας μετά την εφαρμογή του μέτρου, και αυτό που συμπεραίνεται και από τις αναφορές στην αγορά είναι ότι το μέτρο έχει ανακουφίσει τις τσέπες των καταναλωτών.

Το συγκεκριμένο, είναι ένα ενδιάμεσο βήμα απάμβλυνσης του πληθωρισμού, αναφέρει το υπουργείο Εμπορίου. Από την πρώτη στιγμή, ο υπουργός Ενέργειας έθεσε στους στόχους του τη μείωση του κόστους ενέργειας στις επιχειρήσεις, και ενδιάμεσα προχωρεί με λύσεις βραχυβίαια αλλά με άμεσο αποτέλεσμα.

Το κόστος για αυτό το πρώτο πακέτο μηδενικού συντελεστή, για την περίοδο εφαρμογής από τον Μάιο μέχρι τέλος Οκτωβρίου, ανέρχεται στα 11 εκατομμύρια ευρώ.

Προσεχώς και το e-kalathi με τουλάχιστον 600 προϊόντα

Σε αυτήν την προσπάθεια εντάσσεται και η δημιουργία της πλατφόρμας καταγραφής και παρακολούθησης τιμών λιανικής πώλησης προϊόντων, e-kalathi. Σε χθεσινές δηλώσεις του ο κ. Παπαναστασίου έκανε λόγο για εφαρμογή του συγκεκριμένου ψηφιακού εργαλείου μέχρι τέλος του καλοκαιριού. Μια δέσμευση ομολογουμένως τολμηρή, αν ληφθούν υπόψη οι διαδικασίες που θα πρέπει να προηγηθούν της εφαρμογής του. Θα πρέπει για παράδειγμα, να περάσει από την Βουλή, και ακολουθήσει να προχωρήσει η διαδικασία των προσφορών, η κατοχύρωση και η ετοιμασία

Δεν άνοιξε ακόμα το θέμα στη Βουλή, παρά τις αρχικές πιέσεις για κατάθεση του νομοσχεδίου.

του λογισμικού της εφαρμογής. Η συζήτηση του νομοσχεδίου δεν έχει ξεκινήσει ακόμα στην αρμόδια επιτροπή, παρά το γεγονός ότι στην πρώτη συνεδρία της Επιτροπής Εμπορίου στην παρουσία του νέου υπουργού Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας Γιώργου Παπαναστασίου στις 7 Μαρτίου, είχε τεθεί επιστακτικά η ανάγκη, από πλευράς των μελών της Επιτροπής, να προχωρήσει άμεσα η ετοιμασία του νομοσχεδίου για το e-kalathi. Το νομοσχέδιο

Η μείωση του ΦΠΑ βρήκε θετική ανταπόκριση από την αγορά, ενώ αναμένεται ότι θα έχει θετική επίπτωση και στη μείωση του πληθωρισμού.

ετοιμάστηκε και πέρασε από το υπουργικό στις 21 Απριλίου και ακολούθως κατατέθηκε στη Βουλή. Πάνω όμως δεν έχει ακόμα συζητηθεί. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», το νομοσχέδιο θα προχωρήσει το συντομότερο στην ατζέντα της Επιτροπής. Σε κάθε περίπτωση, ο στόχος ο οποίος έχει τεθεί από πλευράς αρμόδιας Υπηρεσίας (Υπηρεσία Προστασίας Καταναλωτή), είναι, το μέτρο να μπορέσει να εφαρμοστεί μέχρι τέλος του έτους.

600 προϊόντα

Όσον αφορά στα προϊόντα τα οποία θα περιλαμβάνονται στο e-kalathi θα αποφασιστούν με βάση τον όγκο πωλήσεων τους. Άρα θα πρόκειται για τα βασικότερα και τα πιο δημοφιλή προϊόντα σε κάθε νοικοκυριό. Η λίστα των προϊόντων θα αποφασιστεί από τον υπουργό Γιώργο Παπαναστασίου και εκτιμάται ότι σε πρώτη φάση θα είναι γύρω στα 600 προϊόντα. Αυτός ο αριθμός εκτιμάται ότι θα αυξηθεί μετά την ε-

φαρμογή του μέτρου. Ήδη έχουν συγκεντρωθεί τα στοιχεία για το ποια προϊόντα είναι τα πιο δημοφιλή σε όγκο πωλήσεων – παιδικές τροφές, γάλα, γαλακτοκομικά, δημητριακά θεωρείται δεδομένο ότι θα περιλαμβάνονται στα προϊόντα. Στην πρώτη του εφαρμογή το e-kalathi θα περιλαμβάνει κωδικούς από επώνυμα προϊόντα. Εδώ φαίνεται να προκύπτει ένα θέμα με αλυσίδα υπεραγορών που επικεντρώνεται σε προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας.

Έχουν εντοπιστεί γύρω στους 400 κοινούς κωδικούς με τις άλλες υπεραγορές, οι οποίοι θα αξιοποιηθούν ώστε να συμπεριληφθεί και η συγκεκριμένη αλυσίδα στην εφαρμογή. Πάντως, η τήρηση για την ιδιωτική ετικέτα ανεβαίνει σημαντικά τα τελευταία χρόνια και ενισχύεται λόγω πληθωρισμού, ως εκ τούτου είναι μια κατηγορία με κοινό, που θα πρέπει να βρει θέση και στο e-kalathi. Αυτό αναγνωρίζεται από την αρμόδια υπηρεσία, η οποία προσαρτάται στην επόμενη λίστα των private labels, αν και πιο συγκαταμμένα.

Στον κατάλογο των προϊόντων του live παρατηρητηρίου τιμών, θα ενταχθούν και τα προϊόντα των τμημάτων φρουταρίας. Θα δίνεται επίσης η επιλογή για σύγκριση τόσο συνολικά του καλαθιού, όσο και για το κάθε προϊόν ξεχωριστά. Έτσι, ο καταναλωτής θα μπορεί να γνωρίζει εκ των προτέρων πόσο θα του στοιχίσουν τα ψώνια στην υπεραγορά της προτίμησής του, ωστόσο θα μπορεί να εξαιρέσει κάποιο προϊόν, για το οποίο, σύμφωνα με τα δεδομένα στο e-kalathi, εντοπίσει σε χαμηλότερη τιμή, σε άλλο σημείο πώλησης. Αυτό που τονίζεται είναι ότι το συγκεκριμένο, δεν πρόκειται για έκτακτο μέτρο. Ήρθε να μενιέ, αναφέρεται από τον διευθυντή της Υπηρεσίας Καταναλωτή Κωνσταντίνου Καραγιώργη, και έχει σκοπό να προάγει τη διαφάνεια και την καλύτερη ενημέρωση των καταναλωτών για τις τιμές της αγοράς.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΣΚΛΑΒΟΥ*

Κορυφαία πρόκληση για τον τραπεζικό τομέα η επιτυχής μετάβαση στην ψηφιακή εποχή

Η ομαλή μετάβαση στην ψηφιακή εποχή είναι μία από τις σημαντικότερες προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει σήμερα ο τραπεζικός τομέας στην Κύπρο.

Διανύουμε μια περίοδο όπου όλα αλλάζουν γύρω μας: Ο τρόπος με τον οποίο λειτουργούμε στην καθημερινότητά μας, το πώς επικοινωνούμε ή ακόμη και το πώς ψωνίζουμε. Φυσιολογικά και η λειτουργία των επιχειρήσεων έχει περάσει σε ένα μεταβατικό στάδιο, με τους περισσότερους οργανισμούς να κατανοούν ότι ο ψηφιακός μετασχηματισμός τους είναι αναπόφευκτος με τη βιώσιμη ανάπτυξη τους, προσαρμόζοντας αναλόγως τη λειτουργία τους και τις υπηρεσίες που προσφέρουν. Από αυτήν την εξελικτική διαδικασία δεν εξαιρείται ο τραπεζικός τομέας.

Ιεραρχώντας ως κορυφαία προτεραιότητα την ικανοποίηση των αναγκών των πελατών αλλά και του προσωπικού της, η Ελληνική Τράπεζα επενδύει στην αναβάθμιση των τραπεζικών υπηρεσιών που προσφέρει, ε-

στιάζοντας σε ένα νέο μοντέλο εξυπηρέτησης, με στόχο την πλήρη και αποτελεσματική μετάβαση στην ψηφιακή εποχή. Πρόκειται για μία προσπάθεια που εξελίσσεται παράλληλα σε τρεις πυλώνες: Την ψηφιακή εξυπηρέτηση των πελατών, τις εσωτερικές διαδικασίες και τη βελτιστοποίηση της εργασιακής κουλτούρας εντός του οργανισμού. Η Ελληνική Τράπεζα εργάζεται με στόχο να προσφέρει αναβαθμισμένες ψηφιακές υπηρεσίες στους πελάτες της, μέσω της χρήσης των κινητών ή του υπολογιστή τους. Μέσα από το Online Banking οι πελάτες της Τράπεζας μπορούν να προβούν, με απλό και άμεσο τρόπο, σε μια σειρά εργασιών όπως η δημιουργία εικονικών καρτών για ασφαλέστερες διαδικτυακές συναλλαγές, η δωρεάν αποστολή εμβάσματος μέχρι 1.000 ευρώ σε ευρωπαϊκές χώρες και η πληρωμή ποσών σε 17 κατηγορίες οργανισμών και σε περισσότερους από 1.200 διαφορετικούς λογαριασμούς.

Επιπλέον, η Ελληνική Τράπεζα έχει

Η Ελληνική Τράπεζα επενδύει στην ψηφιακή εξυπηρέτηση των πελατών, τις εσωτερικές διαδικασίες και τη βελτιστοποίηση της εργασιακής κουλτούρας εντός του οργανισμού.

αναπτύξει την εφαρμογή «Book a Meeting», μέσω της οποίας οι πελάτες της μπορούν να διευθετήσουν το ραντεβού τους με λειτουργό της Τράπεζας, ενώ η ανανεωμένη ιστοσελίδα της Ελληνικής Τράπεζας προσφέρει στους πολίτες μια βελτιωμένη εμπειρία εξυπηρέτησης αλλά και δωρεάν πρόσβαση στη διαχείριση των λογαριασμών τους, με ασφάλεια και αμεσότητα.

Το επιτυχές άνοιγμα του καταστήματος City Centre στη Λευκωσία, που ακολουθεί το μοντέλο «phygital», σμι-

Τον Απρίλιο του 2023 το 46% των συναλλαγών πραγματοποιήθηκε μέσω Online Banking, το 44% στις ATM και μόλις το 10% στα καταστήματα.

γοντας τη φυσική παρουσία με την ψηφιοποίηση, πιστοποιεί την πρόθεση της Ελληνικής Τράπεζας να επενδύσει σε ανθρώπους και υποδομές τελευταίας τεχνολογίας. Μέσα από καινοτόμες υπηρεσίες διασφαλίζεται η συνεχής α-

ναβάθμιση των παρεχόμενων προϊόντων και υπηρεσιών, καθώς και η μείωση της γραφειοκρατίας.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνει η Ελληνική Τράπεζα στις εσωτερικές διαδικασίες και στη μείωση του χρόνου που χρειάζεται ένας πελάτης για να διεκπεραιώσει τις συναλλαγές του εντός του καταστήματος. Στόχος είναι η αυτοματοποίηση και ψηφιοποίηση των διαδικασιών, με την εισαγωγή εργαλείων όπως η ψηφιακή υπογραφή, το Customer Credit Assessment Model για πιο γρήγορη, ορθολογική και δίκαιη λήψη αποφάσεων χρηματοδότησης, αλλά και το «Customer 360» για την ολιστική απεικόνιση των χαρακτηριστικών πελάτη, διασφαλίζοντας έναν πιο έξυπνο τρόπο πρόβλεψης των αναγκών του.

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία, οι προσπάθειες για ένα νέο μοντέλο ψηφιακής εξυπηρέτησης αλλά και η συνεχής εκπαίδευση και βοήθεια που παρέχουμε στους πελάτες μας ώστε να μπορέσουν να ανταπεξέλθουν στη νέα

εποχή, αποδίδουν εξαιρετικά αποτελέσματα. Εξάλλου, η στροφή των πελατών στα εναλλακτικά κανάλια είναι ξεκάθαρη. Τον Απρίλιο του 2023 το 46% των συναλλαγών πραγματοποιήθηκε μέσω Online Banking, το 44% στις ATM και μόλις το 10% στα καταστήματα, ενώ το 98% των μεταφορών πραγματοποιείται μέσω ATM, ξεπερνώντας πλέον κατά πολύ τον παραδοσιακό τρόπο της κατάθεσης χρημάτων στα ταμεία της Τράπεζας – που έχει πλέον περιοριστεί στο 22,3%. Το 96% των αναλήψεων πραγματοποιείται σταθερά από τις ATM. Επιπλέον, τα τελευταία δύο χρόνια οι χρήστες του Online Banking έχουν αυξηθεί κατά 51% και οι χρήστες του Hellenic Bank Mobile App κατά 117%, ενώ οι συναλλαγές στο Contact Pay αυξήθηκαν κατά 103% σε έναν χρόνο.

*Επιβεβαιωμένη εταιρική επικοινωνία και ταυτότητα της Ελληνικής Τράπεζας.

Σε νέα βάση ο ενεργειακός άξονας Κύπρου – Ισραήλ

Η προοπτική αγωγού ΦΑ από τα ισραηλινά κοιτάσματα ενισχύει τη γεωστρατηγική συνεργασία των δύο χωρών

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Το πρώτο ταξίδι του Προέδρου της Δημοκρατίας στο Ισραήλ συνοδεύτηκε από σημαντικές εξελίξεις αναφορικά με το άριστο πλέγμα των σχέσεων των δύο χωρών. Ο τομέας των ενεργειακών ήταν και παραμένει μια σημαντική παράμετρος του άξονα Λευκωσίας – Τελ Αβιβ και αυτό επιβεβαιώθηκε από ισραηλινής πλευράς και τα όσα είπε δημοσίως ο πρωθυπουργός της χώρας Βενιαμίν Νετανιάχου. Οι ανακοινώσεις για έναν αγωγό ο οποίος θα μεταφέρει ποσότητα ΦΑ από την ισραηλινή ΑΟΖ στην Κύπρο για υγροποίηση (LNG) και εξαγωγή στις ευρωπαϊκές αγορές, έχει όλα τα φόντα να δημιουργήσει νέα δεδομένα στα ενεργειακά της περιοχής. Οι αποκαλύψεις Νετανιάχου ότι συζητήσε με τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας Νίκο Χριστοδουλίδη την κατασκευή ενός υποθαλάσσιου αγωγού ΦΑ αναμφίβολα, μπορεί να δώσουν νέες προοπτικές στις διαχρονικές φι-

Η υλοποίηση των σχεδιασμών θα έλθει να ενισχύσει τις τεράστιες προοπτικές της περιοχής και στο κομμάτι επεξεργασίας ΦΑ, ενώ θεωρείται βέβαιο πως θα «τρέξει» το εμπορικό κομμάτι των νέων κοιτασμάτων που έχουν εντοπισθεί.

λοδοξίες της Λευκωσίας να ενισχύσει περισσότερο την προοπτική η ανατολική Μεσόγειος να καταστεί ενεργειακός κόμβος για τις ευρωπαϊκές αγορές ενέργειας. Οι ανακοινώσεις ότι ο αγωγός από το Ισραήλ βρίσκεται στο τραπέζι των συζητήσεων συμπίπτουν με τις αλλαγές που φαίνεται να έχουν αποφασιστεί στη Λευκωσία προκειμένου να τερματισθεί η ακινησία που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια στο κομμάτι εμπορικής εκμετάλλευσης, κοιτασμάτων όπως αυτό του «Αφροδίτη». Με βάση τους σχεδιασμούς που φαίνεται να γίνονται, το Ισραήλ δεν είναι αρνητικό στην προοπτική ένα κομμάτι ποσοτήτων ισραηλινού ΦΑ προς εξαγωγή να καταλήγει στην Κύπρο για υγροποίηση και από εκεί να μεταφέρεται στις αγορές (LNG). Εάν και εφόσον οι συζητήσεις περάσουν στο στάδιο συμφωνίας, ουσιαστικά θα καταστήσουν την Κύπρο εκτός από παραγωγό ΦΑ και χώρα επεξεργασίας LNG, τερματίζοντας έτσι το μονοπώλιο που έχει η Αίγυπτος στην περιοχή με τα δύο τερματικά σε Ίνκου και Νταμιέτα.

Το ισραηλινό ΦΑ

Με βάση την πολιτική αξιοποίησης του ΦΑ που έχει εντοπιστεί εντός της ισραηλινής ΑΟΖ, ένα μέρος των ποσοτήτων προορίζεται για την εσωτερική αγορά της χώρας και ένα άλλο για εξαγωγή. Ήδη το Ισραήλ έχει έλθει σε συμφωνία με εταιρεία για διοχέτευση ισραηλινού ΦΑ προς την Αίγυπτο. Οι ανακοινώσεις του Βενιαμίν Νετανιάχου ουσιαστικά δίνουν μια νέα πρόκληση στο εξαγωγικό πλάνο του Ισραήλ, αυτή

τη φορά προς άλλες αγορές, με έμφαση στην κάλυψη των ενεργειακών αναγκών της Ευρώπης. Ο αγωγός ΦΑ εάν και εφόσον πάρει σάρκα και οστά θα μεταφέρει τις εξαγωγίμες ποσότητες ΦΑ στην Κύπρο για υγροποίηση σε μονάδες LNG που ευελπιστεί να αναπτύξει η Λευκωσία στο Βασιλικό. Μια πρώτη γεύση για το όλο εγχείρημα θα πάρει η κυπριακή πλευρά τέλος του μήνα σε εκδήλωση που θα πραγματοποιηθεί στη Λευκωσία. Θα πρόκειται για μια ανοιχτή

Οι συζητήσεις για υποθαλάσσιο από την ισραηλινή ΑΟΖ στην Κύπρο έγιναν κατά την επίσκεψη του προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας Νίκου Χριστοδουλίδη στο Ισραήλ.

εκδήλωση ενημέρωσης στην οποία θα προσκληθούν διεθνείς εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον τομέα της ενέργειας. Η εκδήλωση θα φέρει την ονομασία «Modular LNG Gateway to Cyprus». Μετά το πέρας της εκδήλωσης, όπως τόνισε ο υπουργός Ενέργειας στην «Κ», οι εταιρείες που θα συμμετέχουν θα

μπορούν να πραγματοποιήσουν κατ' ιδίαν επαφές και να εκδηλώσουν ενδιαφέρον.

Το LNG στο Βασιλικό

Το τι ακριβώς έχει κατά νου η κυπριακή κυβέρνηση στα ενεργειακά, είχε αποκαλύψει στην «Κ» ο υπουργός Ενέργειας Γιώργος Πα-

παναστασίου. Στον πυρήνα της νέας πολιτικής είναι η Κύπρος να μετατραπεί σε κόμβο εξαγωγής υγροποιημένου (LNG) ΦΑ, η επεξεργασία του οποίου θα πραγματοποιείται σε υποδομές που θα στηθούν σε χώρο που υπάρχει στο Βασιλικό. Μια επιλογή που υπάρχει από τότε που ξεκίνησαν οι πρώτες έρευνες στο τεμάχιο 12 της κυπριακής ΑΟΖ (2011). Με βάση τα όσα μας είχε αποκαλύψει ο κ. Παπαναστασίου, το όλο εγχείρημα θα στηρίζεται σε μια τεχνολογία επεξεργασίας υδρογονανθράκων, η οποία αναπτύχθηκε τα τελευταία χρόνια. Το «Modular LNG» επί της ουσίας εξυπηρετεί τους φιλόδοξους κυπριακούς στόχους, ασχέτως αν πρόκειται για υποδομές που δεν θα είναι σταθερές, όπως τα τερματικά υγροποίησης ΦΑ της Αιγύπτου. Όπως εξήγησε ο κ. Παπαναστασίου στην «Κ», πρόκειται για κινητές υποδομές LNG παρόμοιες τεχνολογίας με το FLNG με μία διαφορά, δεν είναι επί της θαλάσσης αλλά τοποθετούνται στη στεριά. Όπως μας το περιέγραψε ο υπουργός Ενέργειας πρόκειται για μεγάλα κοντινότερα υγροποίησης ΦΑ, τα οποία μετά το πέρας του έργου μπορούν να μεταφερθούν σε άλλες περιοχές. «Το Modular LNG είναι τεχνολογία που αναπτύχθηκε τα τελευταία 10 χρόνια και εξελίσσεται ραγδαία τα τελευταία πέντε χρόνια. Ουσιαστικά πρόκειται για κινητές μονάδες υγροποίησης ΦΑ». Η συγκεκριμένη τεχνολογία, κατά τον κ. Παπαναστασίου, είναι συμφέρουσα από οικονομικής απόψεως από τις θαλάσσιες υποδομές υγροποίησης ΦΑ (FLNG). Σύμφωνα με τον υπουργό Ενέργειας οι κινητές μονάδες LNG μπορούν να τοποθετηθούν στον χώρο που έχει επιλεχθεί στο Βασιλικό και στην περιοχή όπου έχει σχεδιασθεί να μετατραπεί σε ενεργειακό κέντρο.

ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΟ ΔΑΝΕΙΟ

ΜΟΝΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ

Διάρκεια δανείου 25 χρόνια

25 ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΑΘΕΡΟ ΕΠΙΤΟΚΙΟ ΚΑΙ ΔΟΣΗ

Σε κάθε επόμενη κίνηση

Τράπεζα Κύπρου

Προειδοποίηση: Υπάρχουν χρεώσεις εάν εξοφλήσετε νωρίτερα το δανειό σας. Εάν δεν τηρείτε το σχέδιο αποπληρωμής του δανείου σας, μπορεί να χάσετε το σπίτι σας.

Συμπληρώνεται το δίκτυο εκμετάλλευσης ΦΑ

Η προοπτική εξαγωγής ισραηλινού ΦΑ μέσω Κύπρου αναμφίβολα θα αλλάξει το γεωστρατηγικό πλέγμα συνεργασιών στην περιοχή κάνοντας πραγματικότητα τις επιδιώξεις της κυπριακής διπλωματίας η Κύπρος να παρμαίνει στον πυρήνα των περιφερειακών συνεργασιών. Πέρα από τα ζητήματα ασφάλειας που εκ των πραγμάτων θα ενισχυθούν, ένας αγωγός από το Ισραήλ προς την Κύπρο θα επηρεάσει και το αμιγώς ενεργειακό πρόγραμμα της Κυπριακής Δημοκρατίας το οποίο για την περίπτωση του «Αφροδίτη» δεν εξελίσσεται με τους επιθυμητούς ρυθμούς. Όπως διαβεβαιώνει η κυβέρνηση, η επιλογή της Αιγύπτου για το κυπριακό ΦΑ δεν ακυρώνεται από τον ισραηλινό αγωγό και το LNG στο Βασιλικό. Η προοπτική να στηθούν κινητές μονάδες υγροποίησης ΦΑ επί κυπριακού εδάφους δίνει μια επιπλέον επιλογή για τα κοιτάσματα της ευρύτερης περιοχής τονίζει στην «Κ» ο υπουργός Ενέργειας Γιώργος Παπαναστασίου.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των ΝΤΕΪΒΙΝΤ ΜΙΛΙΚΕΝ και ΓΟΥΛΙΑΜ ΣΟΜΠΕΡΓΚ / REUTERS

Η εύθραυστη ανάκαμψη της Βρετανίας

Η βρετανική οικονομία κατέγραψε τους πρώτους μήνες του 2023 οριακή ανάπτυξη, σημειώνοντας καλύτερες επιδόσεις σε σύγκριση με την ήπια ύφεση που αναμενόταν αρχικά. Ωστόσο ο ξαφνικός και απροσδόκητος πτώση της παραγωγής τον Μάρτιο υποδηλώνει πόσο εύθραυστη παραμένει η ανάκαμψη της οικονομίας της χώρας.

Το βρετανικό ΑΕΠ αναπτύχθηκε το πρώτο τρίμηνο κατά 0,1%, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία που δημοσιεύθηκαν. Ο ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ ήταν όμοιος με αυτόν που σημειώθηκε το τελευταίο τρίμηνο του 2022 και ευθυγραμμίζεται με τις προβλέψεις των οικονομολόγων που συμπεριείχαν πρόσφατα σε έρευνα του Reuters.

Η παραγωγή παρουσίασε άνοδο 0,2% σε σύγκριση με το ίδιο διάστημα πέρυσι, ωστόσο μόνο τον Μάρτιο το ΑΕΠ συρρικνώθηκε 0,3%, εάν και αναμενόταν αυτό να διατηρηθεί στα ίδια επίπεδα με πέρυσι. Ενώ η βιομηχανική παραγωγή και ο κλάδος των κατασκευών σημείωσαν άνοδο, εντούτοις ο μεγάλος σημασίας κλάδος των υπηρεσιών υποχώρησε 0,4% εξαιτίας των αδύναμων πωλήσεων στον κλάδο

Τα εμπόδια που βάζει στο εμπόριο το Brexit μεγιστοποιούν την αρνητική επίδραση του πληθωρισμού στον ρυθμό ανάπτυξης.

του αυτοκινήτου καθώς και στο λιανικό εμπόριο ευρύτερα. Αυτή η επίδοση οφείλεται και στον ασυνήθιστο βροχερό καιρό, καθώς και στον υψηλό πληθωρισμό.

«Με τον βασικό κλάδο της βρετανικής οικονομίας, δηλαδή τον κλάδο των υπηρεσιών, να συνεχίζει να υποχωρεί απέναντι στο υψηλό κόστος δανεισμού αλλά και στις αυξανόμενες τιμές, ακόμη δίνεται η εντύπωση ότι η ανάπτυξη πραγματοποιείται με αργούς ρυθμούς», επισημαίνει ο Τομ Στέβενσον, διαχειριστής κεφαλαίων στο Fidelity International.

Το ποσοστό του πληθωρισμού στη Βρετανία υποχώρησε στο 10% τον Μάρτιο, με το ποσοστό να είναι διψήφιο σε σύγκριση με τις ΗΠΑ και υψηλότερο σε σύγκριση με αυτό της

Ευρώζωνας. Σημειώνεται πως, την Πέμπτη, η Τράπεζα της Αγγλίας αύξησε το βασικό της επιτόκιο στο 4,5%, φθάνοντας στα υψηλότερα επίπεδα από το 2008. Η άνοδος του πληθωρισμού αντανακλά σε μεγάλο βαθμό την επίδραση που είχε η αύξηση του κόστους εισαγωγής φυσικού αερίου αλλά και τροφίμων κατά την περυσινή χρονιά, μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία.

Πρόκειται για εξέλιξη που, κατά την Τράπεζα της Αγγλίας, έχει κάνει τη χώρα φτωχότερη. Από την πλευρά της, η τράπεζα εκτιμά πως η βρετανική οικονομία θα αναπτυχθεί κατά 0,25% το 2023, αναθεωρώντας την αρχική πρόβλεψη για συρρίκνωση του ΑΕΠ κατά 0,5%.

Το βρετανικό ΑΕΠ αναπτύχθηκε το πρώτο τρίμηνο του 2023 στον ίδιο ρυθμό με το αντίστοιχο της Ευρωζώνης, ωστόσο δεν σημειώνει καλές επιδόσεις από τότε που ξέσπασε η πανδημία του κορωνοϊού. Αυτό κυρίως οφείλεται στα εμπόδια που τέθηκαν στο εμπόριο κατά τη μετά Brexit εποχή, αλλά και στους περιορισμούς κατά την πρόσληψη χαμηλόμισθων εργαζομένων από άλλες χώρες.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ΟΥΓΚΟ ΝΤΙΕΣΟΝ / REUTERS

Τι πρέπει να κάνουν οι πλούσιες χώρες για τις φτωχές

Αν οι χώρες του G7 θέλουν να στηρίξουν τις αναπτυσσόμενες, πρέπει πρωτίστως να προωθήσουν το διεθνές εμπόριο.

και τα φωτοβολταϊκά. Στόχος των πλούσιων δημοκρατιών δεν πρέπει να είναι το να προσδέσουν τις χώρες του παγκόσμιου Νότου στο δικό τους στρατόπεδο ενόψει μιας ενδεχομένης σύγκρουσης με την Κίνα. Πρέπει, αντιθέτως, να τους προσφέρουν ευημερία. Στην προσπάθειά τους όμως να επιτύχουν κάτι τέτοιο, οι πλούσιες δημοκρατίες είναι εκτεθειμένες και ενδέχεται να κατηγορηθούν ότι εφαρμόζουν δύο μέτρα και δύο σταθιά. Κύριος ένοχος βέβαια είναι οι ΗΠΑ. Τόσο ο πρόεδρος Τζο Μπάιντεν, όσο και ο προκατόχος του Ντόναλντ Τραμπ έλαβαν μέτρα για να προστατεύσουν τις θέσεις εργασίας εντός των ΗΠΑ εις βάρος του παγκόσμιου εμπορίου. Προσφάτως, η Ουάσι-

γκτον υιοθέτησε το λεγόμενο πακέτο Μπάιντεν για τις πράσινες επενδύσεις.

Αν οι χώρες του G7 θέλουν να έχουν καλές σχέσεις με τις αναπτυσσόμενες, πρέπει πρώτα να προωθήσουν το διεθνές εμπόριο. Αυτό σημαίνει, μεταξύ άλλων, να υλοποιήσουν τις υποσχέσεις που έχουν δώσει ότι θα μεταφέρουν μέρος της παραγωγής σε πιο φιλικές χώρες όπως η Ινδία για να αποφύγουν την υπερβολική εξάρτηση από την Κίνα. Αν αυξήσουν τις εισαγωγές θα διακινδυνεύσουν να αντιμετωπίσουν αντιδράσεις. Γι' αυτό ακριβώς οι πλούσιες χώρες πρέπει να υιοθετούν φιλόδοξες πολιτικές για να στηρίξουν όσους πλτττονται από την παγκοσμιοποίηση. Επιπλέον, οι πλούσιες χώρες μπορούν να βοηθήσουν τις αναπτυσσόμενες να στραφούν γρήγορα προς την πράσινη οικονομία, αναλαμβάνοντας σειρά πρωτοβουλιών. Έχουν ήδη υπογράψει τη σχέση συνεργασίας για την ενεργειακή μετάβαση με χώρες όπως η Ινδονησία και προβλέπουν επενδύσεις σε έργα υποδομής αξίας 600 δισ. δολ. για να ανταγωνιστούν τις επενδύσεις ενός τρις. δολ. του Δρόμου του Μεταξίου.

Η Stoiximan κατάφερε να πιάσει κορυφή και εκεί θα παραμείνει

Νίκος Φλίγκος: Η Κύπρος αποτελεί μία από τις λίγες αγορές στην Ευρώπη, χωρίς διαδικασία αδειοδότησης του online gaming/casino

Συνέντευξη στον ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Τη θέση πως η Stoiximan πριν από λίγα χρόνια κατάφερε να κάνει μια μετάβαση για να αποτελεί σήμερα μια από τις κορυφαίες «gametech» εταιρείες εκφοράζει ο Commercial Director της Kaizen Gaming για Ελλάδα, Κύπρο και Βουλγαρία, Νίκος Φλίγκος.

Στη συνέντευξη του στην «Κ» μοιράζεται τους στόχους του, σχολιάζει την ιδιαιτερότητα της Κύπρου ως προορισμό, μιλεί για την προσφορά της Stoiximan στον κυπριακό αθλητισμό

Τα τελευταία χρόνια η παγκόσμια οικονομία έχει υποστεί σημαντικούς κλυδωνισμούς, κάτι που έχει δημιουργήσει μια νέα πραγματικότητα για το σύνολο των αγορών.

και αποκαλύπτει νέες συμφωνίες. **Η Stoiximan είναι ο leader της αγοράς στην Κύπρο στον online στοιχηματισμό; Αν ναι, ποιος είναι ο δικός σας στόχος ως Commercial Director σε μια αγορά που είστε ήδη πρώτος;**

- Στοχεύουμε να παραμείνουμε στην κορυφή. Σε μια ιδιαίτερα ανταγωνιστική αγορά αυτό δεν είναι αυτονόητο. Για να διατηρούμε την ηγετική μας θέση επενδύουμε συνεχώς στο προϊόν μας, σχεδιάζουμε και υλοποιούμε ενέργειες για να διασφαλίσουμε ένα άριστο επίπεδο εμπειρίας για τους πελάτες μας και έχουμε σταθερά ένα άμεσο, αποτελεσματικό και θέλουμε να πιστεύουμε πολύ φιλικό customer service. Στόχος μου ως Commercial Director είναι να καλλιεργώ μια κουλτούρα «continuous improvement», με απλά λόγια να γινόμαστε κάθε μέρα καλύτεροι σε ό,τι κάνουμε. Να παρακολουθούμε τις τάσεις, να ερμηνεύουμε τις ανάγκες των πελατών μας και να βρισκόμαστε πάντοτε ένα βήμα μπροστά. Νιώθω υπερήφανος που η ομάδα μου αποτελείται από αν-

θρώπους με εξαιρετικό ταλέντο και γεμάτους όρεξη για δουλειά.

Ο χώρος του online gaming χαρακτηρίζεται από μεγάλες αλλαγές και ραγδαίες εξελίξεις με παγκόσμιο ανταγωνισμό σε θέματα τεχνολογίας. Πώς ανταποκρίνεται η Stoiximan σε αυτές τις εξελίξεις;

- Η εταιρεία μας, πριν λίγα χρόνια, κατάφερε να κάνει μια μετάβαση για να αποτελεί σήμερα μια από τις κορυφαίες gametech εταιρείες. Η μετάβαση αυτή εδράζεται σε μεγάλο βαθμό στην τεχνολογία. Στη δυνατότητα μας δηλαδή να δημιουργούμε και να ενσωματώνουμε τεχνολογικές εφαρμογές που βελτιώνουν συνεχώς την εμπειρία του πελάτη. Βρισκόμαστε ήδη σε πολύ υψηλό τεχνολογικό επίπεδο αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι επιβραδύνουμε τις επενδύσεις μας στην τεχνολογία. Εξάλλου όταν στο επίκεντρο της επιχειρησιακής μας λειτουργίας είναι η τεχνολογία και η καινοτομία, αντιλαμβάνεστε ότι δεν υπάρχει περιθώριο εφησυχασμού.

Είστε Commercial Director για Ελλάδα, Βουλγαρία και Κύπρο. Ποια είναι τα κοινά στοιχεία σε αυτές τις τρεις χώρες και τι είναι αυτό που διαφοροποιεί την αγορά της Κύπρου;

- Σε κάθε περίπτωση, ο κοινός παρονομαστής είναι η αγάπη που μοιραζόμαστε με τους πελάτες μας για τον αθλητισμό και ειδικότερα για το ποδόσφαιρο, είτε πρόκειται για τα εγχώρια πρωταθλήματα είτε για πιο δημοφιλή, όπως η Premier League. Ένα σημαντικό στοιχείο διαφοροποίησης των τριών αγορών, οι οποίες βρίσκονται υπό την ευθύνη μου, είναι ότι η Κύπρος αποτελεί μία από τις λίγες αγορές στην Ευρώπη χωρίς διαδικασία αδειοδότησης του online gaming/casino. Αυτό έχει ως άμεση συνέπεια την απώλεια εσόδων, τόσο για την ίδια την αγορά όσο και για το κράτος, με μη αδειοδοτημένους παρόχους να μπορούν να λειτουργούν σε μια «γκρίζα ζώνη» και να καρπώνονται τεραστία αφορολόγητα κέρδη. Θεωρώ ότι είναι αναγκαία μια εποικοδομητική συνεργασία των αδειοδοτημένων εταιρειών με τις ρυθμιστικές αρχές για να έχουμε άμεση εξέλιξη και στην αγορά του casino, έτσι ώστε να ευθυγραμμιστεί

η Κύπρος με τις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές αγορές. Εμείς από την πλευρά μας ως Stoiximan, έχουμε τη δυνατότητα να παρέχουμε τεχνολογία και βέλτιστες πρακτικές που εφαρμόζονται σε όλη την υπόλοιπη Ευρώπη και που διασφαλίζουν όχι μόνο σημαντικά φορολογικά έσοδα για το κράτος αλλά προάγουν και το «υπεύθυνο παιχνίδι» για όσους επιλέγουν το online gaming/casino, κάτι που με τη σημερινή κατάσταση είναι δυστυχώς εκτός ελέγχου.

Νέα πραγματικότητα

Όπως θα έχετε ήδη στα ραντάρ σας, η παγκόσμια οικονομία βρίσκεται σε ένα περίεργο σταυροδρόμι. Πώς επηρεάζονται οι εταιρείες online στοιχηματισμού;

- Τα τελευταία χρόνια η παγκόσμια οικονομία έχει υποστεί σημαντικούς κλυδωνισμούς, κάτι που έχει δημιουργήσει μια νέα πραγματικότητα για το σύνολο των αγορών. Σίγουρα οι όποιες πιέσεις στην παγκόσμια οικονομία επηρεάζουν, σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό την αγορά μας, η ανθεκτικότητα εντούτοις που έχουμε χτίσει ως brand, αλλά και η ενδυνάμωση της Online αγοράς κατά τα τελευταία χρόνια, μας δίνει τη δυνατότητα να συνεχίζουμε την αναπτυξιακή μας πορεία. Σε κάθε κρίση υπάρχουν πάντοτε ευκαιρίες και θεωρώ ότι μπορούμε πάντοτε να δουλεύουμε με γνώμονα τις δυνατότητες και ευκαιρίες που παρουσιάζει η εκάστοτε αγορά και όχι τους περιορισμούς που τυχόν μας επιβάλλει.

Ο κυπριακός αθλητισμός

Περνώντας στο κεφάλαιο του αθλητισμού, ποιος πρωτοβουλίες έχει αναλάβει η Stoiximan για να συνεισφέρει στον αθλητισμό και την τοπική κοινωνία και να ανταποδώσει την εμπιστοσύνη που του έχουν δείξει οι Κύπριοι παίκτες;

- Από την πρώτη μέρα που η Stoiximan δραστηριοποιείται στην Κύπρο ανταποδίδει την εμπιστοσύνη της στην τοπική κοινωνία, όπως πράττει βέβαια σε όλες τις χώρες που έχει επεκταθεί, εντός και εκτός Ευρώπης. Η ε-

Βρισκόμαστε ήδη σε πολύ υψηλό τεχνολογικό επίπεδο αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι επιβραδύνουμε τις επενδύσεις μας στην τεχνολογία, σημειώνει ο Commercial Director της Kaizen Gaming για Ελλάδα, Κύπρο και Βουλγαρία, Νίκος Φλίγκος.

Κομβική χρονιά για την εταιρεία το 2022

Η Kaizen Gaming είναι ο μοναδικός όμιλος στοιχήματος που ήταν κορυφός του Παγκοσμίου Κυπέλλου με το brand Betano. Να περιμένουμε κι άλλες συμφωνίες παρόμοιου μεγέθους για την Stoiximan σε παγκόσμιο επίπεδο;

- Η Kaizen Gaming συγκαταλέγεται τα τελευταία χρόνια στις πλέον αναπτυσσόμενες επιχειρήσεις παγκοσμίως, κατακτώντας συνεχώς νέες αγορές και ακόμη πιο υψηλές κορυφές. Δραστηριοποιούμαστε πλέον σε 14 αγορές, σε Ελλάδα και Κύπρο με το brand Stoiximan και σε όλο τον υπόλοιπο κόσμο με το brand Betano. Το 2022 ήταν ομολογούμενη μια κομβική χρονιά για την Kaizen Gaming, με το άνοιγμα νέων αγορών, στην Ευρώπη και την Λατινική Αμερική, την ανάδειξη της σε κορυφαία

εταιρεία του κλάδου παγκοσμίως, στα διεθνή βραβεία EGR Awards και η συνεργασία της με την FIFA, ως η πρώτη στοιχηματική εταιρεία, κορυφός του Παγκοσμίου Κυπέλλου. Το 2023 μάς βρίσκει με μια ακόμη σημαντική συμφωνία, αυτή με τον κορυφαίο Έλληνα αθλητή και παγκόσμιο αθλητικό πρότυπο, τον Γιάννη Αντετοκούνμπο, σε πρώτη φάση για τις χώρες που λειτουργούμε με το brand Betano. Είμαστε πολύ υπερήφανοι και χαρούμενοι που θα έχουμε τη δυνατότητα να δουλέψουμε με έναν αθλητή-παγκόσμιο πρότυπο, για να προάγουμε μαζί τον αθλητισμό, την ευγενή άμιλλα και μια κουλτούρα continuous improvement που προσβεί τόσο ο Γιάννης όσο και η Kaizen Gaming.

ταιρεία μας, εδώ και χρόνια στηρίζει σταθερά τον Παγκύπριο Σύνδεσμο Ποδοσφαιριστών και Κορυφαίες ομάδες του νησιού όπως ο ΑΠΟΕΛ, ο Απόλλωνας Λεμεσού, η Ομόνοια και αρκετές άλλες κατά το παρελθόν. Μαζί με τις ομάδες και τους πρωταγωνιστές, τους ίδιους ποδοσφαιριστές, έχουμε υλοποιήσει

και συνεχίζουμε να οργανώνουμε αρκετές στοχευμένες δράσεις στηρίζοντας ευπαθούν ομάδες της κοινωνίας.

Επίσης, από το 2017 μέσω του Διεθνούς Μαραθωνίου Λάρνακας Radisson Blu, ως σταθεροί υποστηρικτές του μεγαλύτερου μαζικού event της Κύπρου, και σε συνεργασία με αρκετούς από

τους Ολυμπιονίκες και Παγκόσμιους Πρωταθλητές μας που επισκέφθηκαν μαζί μας το νησί, στηρίξαμε και συνεχίζουμε να ανταποδίδουμε έμπρακτα την εμπιστοσύνη των Κυπρίων. Με τον Λευτέρη Πετρούνια, τον Σπύρο Γιαννιώτη και άλλους πρωταθλητές μας πραγματοποιήσαμε κοινές δράσεις με το Hope for Children, τον Ερυθρό Σταυρό, το Κοινωνικό Παντοπωλείο της Λάρνακας και άλλους οργανισμούς.

Τελευταία, βοηθήσαμε για τον εξωραϊσμό των εξωτερικών χώρων άθλησης και ψυχαγωγίας του Συνδέσμου «Φίλοι της Παιδικής Στέγης και Εφηβικού Ξενοφάνη Λάρνακας». Μάλιστα, αυτή η συνεργασία με τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας της Κυπριακής Δημοκρατίας θα επεκταθεί τους επόμενους μήνες στηρίζοντας και άλλες Παιδικές Στέγες ανά την Κύπρο.

Στόχος της ομάδας Stoiximan, είναι να συνεχίσουμε με αμείωτο ρυθμό να στηρίζουμε τον κυπριακό αθλητισμό αλλά και την κοινωνία, μέσω των χορηγικών μας προγραμμάτων και της διευρυμένης δράσης κοινωνικών υπευθυνότητας. Αναμενόμενα κάθε αγορά στο σύνολό της και η παρουσία μας σε αυτή συνδυάζει τόσο την επιχειρηματική όσο και την υπεύθυνη κοινωνική λειτουργία μας.

Κέρδη λόγω επιτοκίων, μείωσης κόστους και ΝΠ για την ΒΟC

Την 1η Ιουνίου η Τράπεζα θα δώσει ένα «investor update» στο Λονδίνο, δίνοντας το «στίγμα» της για τα επόμενα χρόνια

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Ιδιαίτερο βάρος στην επίτευξη του μακροχρόνιου στόχου της τράπεζας για επανένταξη πληρωμής μερισμάτων μετά από 12 χρόνια έριξε ο διευθύνων σύμβουλος της Τράπεζας Κύπρου, Πανίκος Νικολάου κατά την παρουσίαση των οικονομικών αποτελεσμάτων της για το πρώτο τρίμηνο του 2023. Σύμφωνα με τον κ. Νικολάου, η κερδοφορία της τράπεζας με τα 95 εκατομμύρια ευρώ δεν προήλθε αποκλειστικά από την αύξηση των επιτοκίων που επωφελείται η Τράπεζα από τον Ιούλιο του 2022. Υπέδειξε πως η Τράπεζα από το 2019 έχει κάνει σημαντικές εξοικονομήσεις κόστους, έχει μεγάλο ποσοστό μη επιτοκιακών εσόδων (ΝΠ) και όπως τόνισε κατά την παρουσίαση των αποτελεσμάτων, η κερδοφορία θα ήταν αρκετά καλή και δίχως την μεγάλη ώθηση που έχουν δώσει τα επιτόκια. Συγκεκριμένη αναφορά έγινε κατά την παρουσίαση των αποτελεσμάτων για τα μη επιτοκιακά έσοδα της Τράπεζας, που καλύπτουν τα έξοδα της σύμφωνα με τον CEO της Τράπεζας Κύπρου.

Πόσα ήταν όμως τα μη επιτοκιακά έσοδα της Τράπεζας; Τα μη επιτοκιακά έσοδα της ΒΟC για το α' τρίμηνο 2023 ανήλθαν σε 72 εκατ. ευρώ, σε σύγκριση με 79 εκατ. για το δ' τρίμηνο 2022, μειωμένα κατά 11% σε ετήσια βάση, και σε σύγκριση με 66 εκατ. για το α' τρίμηνο 2022, αυξημένα κατά 8% σε ετήσια βάση. Αποτελούνται από καθαρά έσοδα από αμοιβές και προμήθειες ύψους 44 εκατ., καθαρά κέρδη από διαπραγμάτευση συναλλάγματος και καθαρά κέρδη/(ζημιές) από χρηματοοικονομικά μέσα ύψους 13 εκατ., καθαρό αποτέλεσμα από ασφαλιστικές εργασίες ύψους 10 εκατ., καθαρά κέρδη/(ζημιές) από επανεκτίμηση και

Σύμφωνα με τον οικονομικό αναλυτή της Athlos Capital, η κύρια πηγή της αύξησης των κερδών της Τρ. Κύπρου ήταν η σημαντική αύξηση των καθαρών εσόδων από τόκους, υποστηρίζοντας από την αύξηση των επιτοκίων.

Τα μη επιτοκιακά έσοδα της ΒΟC για το α' τρίμηνο 2023 ανήλθαν σε 72 εκατ. ευρώ.

πώληση επενδύσεων σε ακίνητα και πώληση αποθεμάτων ακινήτων ύψους 2 εκατ. και λοιπά έσοδα ύψους 3 εκατ. ευρώ. «Η μείωση σε τριμηνιαία βάση οφείλεται σε χαμηλότερα καθαρά έσοδα από αμοιβές και προμήθειες», αναφέρει η Τράπεζα, ενώ «η αύξηση σε ετήσια βάση οφείλεται στην αύξηση στα καθαρά κέρδη από διαπραγμάτευση συναλλάγματος και καθαρά κέρδη/(ζημιές) από χρηματοοικονομικά μέσα».

Παράλληλα, πόσα είναι τα έξοδα της Τράπεζας; Τα συνολικά έξοδα για το α' τρίμηνο 2023 ανήλθαν σε

91 εκατ. ευρώ, σε σύγκριση με 95 εκατ. για δ' τρίμηνο 2022 και 91 εκατ. για α' τρίμηνο 2022, μειωμένα κατά 5% σε τριμηνιαία βάση και 1% σε ετήσια βάση. Το 50% εξ' αυτών αφορά το κόστος προσωπικού (46 εκατ. ευρώ), 38% αφορά τα άλλα λειτουργικά έξοδα (34 εκατ.), και 12% αφορά τον ειδικό φόρο επί των καταθέσεων και άλλα τέλη/εισφορές (11 εκατ.). «Η μείωση 5% σε τριμηνιαία βάση οφείλεται στη μείωση των άλλων λειτουργικών εξόδων λόγω εποχικότητας και ανταποδοτικά εν μέρει από αυξημένο κόστος προσωπικού», εξηγεί η Τράπεζα, ενώ «η μείωση 1% σε ετήσια βάση αντικατοπτρίζει τα αποτελέσματα από τις ενέργειες βελτίωσης της αποδοτικότητας που προηγούμενου έτους και αντισταθμίζονται εν μέρει λόγω των πληθωριστικών πιέσεων, των μισθολογικών αυξήσεων και της πρόβλεψης για παροχές προσωπικού

(μεταβλητές αποδοχές) αυξήσεων». Μεγάλο ρόλο στα κέρδη της τράπεζας βέβαια έπαιξαν και τα καταγεγραμμένα 9,2 δισεκατομμύρια καταθέσεων στις κεντρικές τράπεζες που τώρα με την αύξηση των επιτοκίων λειτουργούν θετικά. Αξίζει να σημειωθεί πως, την 1η Ιουνίου η Τράπεζα Κύπρου αναμένεται να δώσει ένα «investor update» στο Λονδίνο, δίνοντας το «στίγμα» της για τα επόμενα χρόνια.

Τι λέει η Athlos Capital

Σύμφωνα με τον οικονομικό αναλυτή της Athlos Capital, Φάνο Βλαδιμήρου, η κύρια πηγή της αύξησης των κερδών της Τράπεζας Κύπρου για το πρώτο τρίμηνο του 2023 ήταν η σημαντική αύξηση που παρουσίασαν τα καθαρά έσοδα από τόκους (+127% σε ετήσια βάση), υποστηριζόμενα από την αύξηση των επιτοκίων. Σχολίασε στην «Κ» πως, η

ΑΡΘΡΟ

Του ΓΙΑΝΝΗ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Εμπιστοσύνη

Τίσιος το σημαντικότερο πράγμα σε μια σχέση, είτε φιλική είτε ερωτική, είναι η εμπιστοσύνη. Στις τράπεζες, δε, αν χαθεί η εμπιστοσύνη τότε κινδυνεύουν να κλείσουν γιατί θα μείνουν χωρίς ρευστότητα. Αυτό συμβαίνει γιατί οι καταθέτες μαζικά ζητάνε πίσω τις καταθέσεις τους διότι δεν εμπιστεύονται την τράπεζα για να τους φυλάει και να επενδύει τις αποταμιεύσεις τους. Το ίδιο ακριβώς γίνεται με την κυβέρνηση. Η σχέση κυβέρνησης - λαού βασίζεται στην εμπιστοσύνη. Αν αυτή χαθεί, τότε οι μέρες μιας κυβέρνησης είναι μετρημένες. Η εμπιστοσύνη, λοιπόν, είναι κάτι που χτίζεται δύσκολα αλλά γκρεμίζεται πολύ εύκολα. Οι πολίτες εκλέγουν μια κυβέρνηση βάσει του προγράμματος που τους έχει παρουσιάσει και των υποσχέσεων που έχει δώσει. Αν λοιπόν μια κυβέρνηση έχει υποσχεθεί διαφάνεια διαδικασιών, τοποθέτηση νέων ανθρώπων, τεχνοκρατία με πολιτικά χαρακτηριστικά, όπως και μια σειρά άλλων πραγμάτων, τότε ο πολίτης περιμένει να δει αυτές τις υποσχέσεις να υλοποιούνται. Δυστυχώς, όσο καλή διάθεση για αλλαγές μπορεί να έχει ένας Πρόεδρος, θα πρέπει να τον βοηθήσουν και τα κόμματα που τον στηρίζουν για να καταφέρει να υλοποιήσει τις υποσχέσεις του. Τα κόμματα πρέπει να καταλάβουν ότι αν χαθεί η εμπιστοσύνη προς την κυβέρνηση θα χαθεί αυτόματα και προς αυτά, γιατί οι πολίτες πλέον έχουν πλήρη αντίληψη της κατάστασης. Φαίνεται λοιπόν στην Κύπρο ότι πολύ γρήγορα η υπομονή των πολιτών έχει εξαντληθεί και η περιόδια χάριτος έχει τελειώσει. Οι ψηφοφόροι περιμένουν να δουν όλα αυτά που τους υποσχέθηκε ο εκλεγμένος Πρόεδρος να υλοποιούνται, αλλιώς η δυσανεμία μπορεί να έχει πολλές εκφάνσεις, πράγμα που θα καθυστερήσει οποιαδήποτε προσπάθεια για μεταρρυθμίσεις. Εγώ θα προτείνω τρία απλά πράγματα. Πρώτον, αλλαγή υπουργών ή και υφυπουργών όπου χρειάζεται. Δεύτερον, επίσηυση των εγκαταστάσεων επιτροπής που θα εξετάζει δίκαια τα χαρακτηριστικά και τα προσόντα υποψηφίων για διάφορες θέσεις. Τρίτον και σημαντικότερο, καμία ανάμειξη των κομμάτων στους διορισμούς υπουργών, συμβούλων, διοικητικών συμβουλίων κ.ά. Αν δεν αλλάξει κάτι σύντομα τότε η κυβέρνηση θα έχει 4,5 δύσκολα χρόνια μπροστά της με αντίκτυπο στους πολίτες.

Ο κ. Γιάννης Γεωργίου είναι σύμβουλος Στρατηγικής και Επικοινωνίας.

Το κύμα ακρίβειας μείωσε τις πωλήσεις των smartphones

Στη σκιά της οικονομικής αβεβαιότητας και των πληθωριστικών πιέσεων κινείται η ευρωπαϊκή αγορά των smartphones. Το πρόσμο στην Ευρώπη ήταν αρνητικό το πρώτο τρίμηνο του 2023, με την πτώση να είναι, ωστόσο, πλιότερη έναντι αυτής σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι πωλήσεις smartphones στη δυτική Ευρώπη, τους τρεις πρώτους μήνες του έτους, μειώθηκαν κατά 9,4%, σε σύγκριση με ένα χρόνο νωρίτερα, που συνίσταται τη μικρότερη πτώση από όλες τις επιμέρους αγορές του πλανήτη.

Σύμφωνα με τον ΣΕΠΕ, η ευρωπαϊκή αγορά smartphones βρέθηκε το πρώτο τρίμηνο αντιμετώπιζε με δυσμενείς παράγοντες, όπως η υποτονική ζήτηση, τα υψηλά αποθέματα, ο πληθωρισμός και οι μακροοικονομικές αβεβαιότητες. Την ίδια στιγμή, οι καταναλωτές συνεχίζουν να δίνουν προτεραιότητα στα ταξίδια και στην ψυχαγωγία έναντι των αγορών smartphones. «Ο κλάδος διέρχεται μια περίοδο εκκαθάρισης των αποθεμάτων. Οι παράγοντες της αγοράς παραμένουν προσεκτικοί, εφαρμόζοντας μια συντηρητική προσέγγιση έναντι των αποθεμάτων, προκειμένου να αποφευχθούν δυσάρεστες καταστάσεις», τονίζει η International Data Corporation (IDC).

Στην παγκόσμια αγορά, το πρόσμο ήταν αρνητικό κατά 14,6% το α' τρί-

μηνο του 2023, ενώ σε ανεπτυγμένες αγορές, όπως οι ΗΠΑ, η πτώση συγκρατήθηκε στο 11,5%. Στην Κίνα η μείωση ήταν της τάξης του 12%. Στον αντίποδα, οι αναδυόμενες αγορές σημείωσαν μεγαλύτερη πτώση, της τάξης του 17%-20%. Παγκοσμίως, τους τρεις πρώτους μήνες του τρέχοντος έτους πωλήθηκαν 268,6 εκατ. συσκευές, σύμφωνα με προκαταρκτικά στοιχεία από την IDC, που περιέχονται στο «Worldwide Quarterly Mobile Phone Tracker». Αυτή η υποχώρηση σηματοδοτεί το έβδομο συνεχόμενο τρίμηνο πτώσης. Και αν και είναι μεγαλύτερη από το 12,7% που είχε προβλεφθεί αρχικά, τα αποτελέσματα δεν προκαλούν έκπληξη στους αναλυτές. Εκτός απρόβλεπτων καταστάσεων, η IDC αναμένει ότι η αγορά θα περάσει σε θετικό έδαφος το γ' τρίμηνο του 2023 και σε υγιή διηφήφια ανάπτυξη μέχρι το τελευταίο τρίμηνο της χρήσης. «Ενώ είμαστε αισιόδοχοι για την ανάκαμψη μέχρι το τέλος του έτους, έχουμε ακόμη 3-6 δύσκολους μήνες μπροστά μας. Όλοι οι κριτικοί της αλυσίδας αγωνιούν για το πότε ακριβώς θα αλλάξει η κατάσταση και θέλουν να είναι οι πρώτοι που θα οδηγήσουν το κύμα της ανάκαμψης. Ωστόσο, είναι μια δύσκολη κατάσταση. Οποιοσδήποτε πολύ νωρίς θα πνιγεί από το υπερβολικό απόθεμα», αναφέρει η IDC.

Η μονομερής τακτική της Γερμανίας οδηγεί σε στρέβλωση του ανταγωνισμού εντός της Ε.Ε., αφού αδύναμες δημοσιονομικά χώρες δεν μπορούν να στηρίξουν από μόνες τους αντίστοιχα μέτρα.

Επιδότηση ρεύματος σε γερμανικές εταιρείες επιδιώκει το Βερολίνο

Οι τιμές ρεύματος και το ενεργειακό κόστος είναι ένα ζήτημα που απασχολεί συνολικότερα την ευρωπαϊκή ενεργητικό βιομηχανία, η οποία μέσα στην κρίση απώλεσε ένα σημαντικό κομμάτι της παραγωγής της και της ανταγωνιστικότητάς της. Αν και το πρόβλημα έχει γίνει εντονότερο μετά τις πιέσεις που ασκούνται πλέον και από τον ανταγωνισμό των ΗΠΑ με το πακέτο των 370 δισ. δολαρίων «πράσινων» επιδοτήσεων και φορολογικών ελαφρύνσεων (νόμος IRA), η Ευρώπη δεν δείχνει να ανταποκρίνεται στις ανάγκες στήριξης της βιομηχανίας της με μέτρα που θα αποτρέψουν τη μετεγκατάστασή της σε περιοχές με φθηνότερες τιμές ενέργειας.

Έτσι, χώρες με ισχυρούς προϋπολογισμούς, όπως η Γερμανία, προχωρούν σε μονομερείς πρωτοβουλίες ενίσχυσης των βιομηχανιών τους με άμεσες επιδοτήσεις στην τιμή ρεύματος. Ο «πράσινος» υπουργός Οικονομίας Ρόμπερτ Χάμπεκ προτείνει επιδότηση 60 ευρώ ανά μεγαβατώρα για το 80% της κατανάλωσης των ενεργητικών βιομηχανιών και των βιομηχανιών που είναι κρίσιμες για την ενεργειακή μετάβαση μέχρι το 2030. Οι επιδοτήσεις, σύμφωνα με την πρόταση Χάμπεκ, θα συνδυαστούν με στόχους για τη μείωση της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας και επενδύσεις για τη βελτίωση της ενεργ-

γιακής τους αποδοτικότητας, καθώς και με δέσμευση ότι δεν θα μεταφέρουν την παραγωγή τους εκτός της εγκατεστημένης περιοχής. Το συνολικό κόστος επιδοτήσεων υπολογίζεται σε 25-30 δισ. ευρώ και θα αντληθούν από το σε μεγάλο βαθμό ακρσιμποιημένο ειδικό ταμείο των 200 εκατ. ευρώ που δημιουργήθηκε κατά την κορύφωση της ενεργειακής κρίσης τον Δεκέμβριο του 2022.

Τον δρόμο της Γερμανίας φαίνεται να ακολουθεί και η Γαλλία αλλά και άλλες χώρες που διαθέτουν ισχυρούς ισολογισμούς, κάτι που οδηγεί σε στρέβλωση του ανταγωνισμού εντός της Ε.Ε., αφού αδύναμες δημοσιονομικά χώρες δεν μπορούν να στηρίξουν από μόνες τους αντίστοιχα μέτρα. Επ' αυτού ο Ρόμπερτ Χάμπεκ προτείνει στο σχέδιό του στήριξη των αδύναμων οικονομικά χωρών με τη μορφή δανείων, στη βάση του μοντέλου που εφαρμόστηκε την περίοδο της πανδημίας.

Πάντως, η επίτροπος Ανταγωνισμού Μαργκρέτε Βεσπάγκερ αντέδρασε στη γερμανική πρόταση για ρυθμιζόμενη βιομηχανική τιμή ρεύματος και ανέταξε ότι η μεταρρύθμιση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας της Ε.Ε., όπως προτείνεται από την Επιτροπή, θα οδηγήσει σε μεγαλύτερη ασφάλεια προγραμματισμού για τις τιμές ηλεκτρικής ενέργειας της βιομηχανίας.

Ε.Ε. και G7 συζητούν νέο πακέτο κυρώσεων εναντίον της Ρωσίας

Στο τραπέζι και κοινό πλαίσιο αρχών για τις μελλοντικές σχέσεις με την Κίνα

Της ανταποκρίτριας μας στις ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΒΟΥΔΟΥΡΗ

Νέες κυρώσεις εναντίον της Ρωσίας αλλά και οι μελλοντικές σχέσεις με την Κίνα θα βρεθούν στο τραπέζι των συνομιλιών μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των εταίρων της στην ομάδα των επτά ισχυρότερων οικονομιών του κόσμου, το G7, στη διάρκεια της σχετικής συνόδου, που θα διεξαχθεί στην ιαπωνική πόλη Χιροσίμα στις 19-21 Μαΐου. Σε μια σπάνια κοινή εμφάνισή τους η πρόεδρος της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν και ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Σαρλ Μισέλ αναφέρθηκαν, στις Βρυξέλλες, στο νέο πακέτο κυρώσεων, το 11ο κατά σειρά, που έχει ήδη αξιολογηθεί από τους υπουργούς Εξωτερικών της Ε.Ε. την περασμένη εβδομάδα. «Θα συζητήσουμε επίσης κυρώσεις και φυσικά θα αξιολογήσουμε την πορεία όσων

Τα νέα μέτρα αναμένεται κυρίως να εμποδίσουν τις εξαγωγές τρίτων χωρών προς τη Ρωσία.

είναι σε ισχύ», είπε χαρακτηριστικά η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, για να προσθέσει ότι το νέο πακέτο θα εφαρμοστεί σε «συντονισμένο με τους άλλους εταίρους μας στο G7 που συζητούν ένα παρόμοιο πακέτο».

Επί της ουσίας, οι νέες κυρώσεις αναμένεται να ενισχύσουν τα εν ενεργεία περιοριστικά μέτρα και κυρίως να εμποδίσουν την παράκαμψή τους μέσω των εξαγωγών τρίτων χωρών προς τη Ρωσία και συγκεκριμένα μέσω κινεζικών εταιρειών που πωλούν εξοπλισμό στον ρωσικό στρατό. Στο πλαίσιο αυτό, τόσο η πρόεδρος της Κομισιόν όσο και ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου αναφέρθηκαν για πρώτη φορά σε έναν νέο όρο, αυτόν της «οικονομικής ασφάλειας» (economic security) που θα διέπει δημοσίως για το σχέδιο απαγόρευσης εισαγωγών ρωσικού φυσικού αερίου σε

Η πρόεδρος της Κομισιόν, Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, και ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, Σαρλ Μισέλ, αναφέρθηκαν για πρώτη φορά σε έναν νέο όρο, αυτόν της «οικονομικής ασφάλειας», που θα διέπει πλέον τις σχέσεις της Ε.Ε. αλλά και του G7 με την Κίνα. Η φον ντερ Λάιεν επανέλαβε ότι η Ε.Ε. επιδιώκει τη μείωση των στρατηγικών εξαρτήσεων της από την Κίνα, αλλά και την προστασία των ευρωπαϊκών προηγμένων τεχνολογιών.

Λάιεν επανέλαβε ότι η Ε.Ε. είναι υπέρ της μείωσης των κινδύνων (de-risking) και των εξαρτήσεων και κατά της αποσύνδεσης (decoupling) από την Κίνα, αλλά κυρίως ότι επιδιώκει τη μείωση των στρατηγικών της εξαρτήσεων (π.χ. κρίσιμες πρώτες ύλες) αλλά και να προστατεύσει τις ευρωπαϊκές προηγμένες τεχνολογίες. Εξέφρασε δε την ευχή οι υπόλοιποι ηγέτες του G7 να συμφωνήσουν σε ένα κοινό πλαίσιο αρχών έναντι της Κίνας. Από την πλευρά του, ο Σαρλ Μισέλ εμφανίστηκε βέβαιος ότι η Σύνοδος του G7 μπορεί να κάνει τη διαφορά σε τρεις τομείς: τον πόλεμο στην Ουκρανία, τη διεθνή συνεργασία, την οικονομική ανθεκτικότητα και ασφάλεια.

Πάντως, οι δύο Ευρωπαίοι αξιωματούχοι απέφυγαν επιμέλως να μιλήσουν δημοσίως για το σχέδιο απαγόρευσης εισαγωγών ρωσικού φυσικού αερίου σε

διαδρομές όπου η Μόσχα έχει ήδη διακόψει τις προμήθειες, όπως αποκάλυψε δημοσίως των Financial Times. Το μέτρο που θα αποφασιστεί στη διάρκεια της Συνόδου του G7 αφορά την πρόθεση των ισχυρότερων οικονομιών του κόσμου να παρεμποδίσουν για πρώτη φορά το εμπόριο φυσικού αερίου από την έναρξη του πολέμου στην Ουκρανία. Σύμφωνα με πληροφορίες, η απόφαση θα αποτρέψει την επανέναρξη των εξαγωγών φυσικού αερίου από ρωσικούς αγωγούς σε διαδρομές προς χώρες όπως η Πολωνία και η Γερμανία, όπου η Μόσχα διέκοψε τον εφοδιασμό πέρυσι προκαλώντας ενεργειακή κρίση σε όλη την Ευρώπη.

Πρόκειται πάντως για μια συμβολική απαγόρευση, καθώς είναι απίθανο να επιτραπεί οποιαδήποτε άμεση ροή φυσικού αερίου, αλλά σε κάθε περίπτωση

«δείχνει» την αποφασιστικότητα της Ε.Ε. να μονιμοποιήσει εντατικοποιώντας την απεξάρτησή της από τη ρωσική ενέργεια. Η Ρωσία πέρυσι προχώρησε και μείωσε τις προμήθειες πυροδοτώντας μια άνοδο των τιμών του φυσικού αερίου πάνω από 10 φορές από το κανονικό επίπεδο. Όμως τους τελευταίους μήνες οι τιμές έχουν μειωθεί αρκετά, καθώς η Ευρώπη κατόρθωσε να διαχειριστεί την αύξηση της ζήτησης των κειμήλων μέσω της επιτάχυνσης εναλλακτικών πηγών ενέργειας, καθώς και μέσω των θαλάσσιων μεταφορών υδρογονοποιημένου φυσικού αερίου (LNG). Παράλληλα, η αποθήκευση φυσικού αερίου στην Ε.Ε. έχει ήδη φθάσει το 60%—σε σύγκριση με πέρυσι την ίδια εποχή που ήταν στο 30%—, κάτι που αφήνει αρκετά περιθώρια αισιοδοξίας για τις ενεργειακές ανάγκες του επόμενου χειμώνα.

Ρυθμίσεις από Ε.Ε. για εφαρμογές τύπου ChatGPT

Το πρώτο βήμα για τη ρύθμιση της αγοράς τεχνητής νοημοσύνης έκανε η Ευρώπη, καθώς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έδωσε την περασμένη εβδομάδα το πράσινο φως στο σχετικό νομοσχέδιο, το οποίο ενδέχεται να γίνει ο πρώτος νόμος AI στη Δύση.

Οι προτεινόμενες ρυθμίσεις βασίζονται στο ρίσκο των εφαρμογών AI, δηλαδή οι υποκρυβόμενες του συστήματος προκύπτουν ανάλογα με τους κινδύνους που προκαλούν. Επίσης τίθενται συγκεκριμένες προδιαγραφές για τα λεγόμενα foundation models, τα μοντέλα

Πράσινο φως από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για το πρώτο νομοσχέδιο που αφορά την τεχνητή νοημοσύνη.

όπως το ChatGPT τα οποία έχουν προκαλέσει σοβαρούς προβληματισμούς καθώς ενδέχεται να καταργήσουν ακόμη και εξειδικευμένες θέσεις εργασίας.

Ειδικότερα, το νομοσχέδιο διασπάζει το AI σε τέσσερα επίπεδα ρίσκου: απαρτάδεκτο, υψηλό, περιορισμένο και χαμηλό ή καθόλου ρίσκο. Οι εφαρμογές απαράδεκτου ρίσκου περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων όσες αναλύουν ή εκμεταλλεύονται ευαίσθητες πληροφορίες ή χρησιμοποιούν παραπλανητικές τε-

Με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις τίθενται συγκεκριμένες προδιαγραφές για τα λεγόμενα foundation models, τα μοντέλα όπως το ChatGPT τα οποία έχουν προκαλέσει σοβαρούς προβληματισμούς καθώς ενδέχεται να καταργήσουν ακόμη και εξειδικευμένες θέσεις εργασίας.

χνικές για να επηρεάσουν την ανθρώπινη συμπεριφορά. Και βέβαια προτείνεται να απαγορευτούν πλήρως στο ευρωπαϊκό μπλοκ.

Παράλληλα, όμως, έπειτα από επανειλημμένες εκκλήσεις αξιωματούχων,

υπάρχουν ρυθμίσεις και για τα foundation models, ένα ευρύ δίκτυο εφαρμογών, συμπεριλαμβανομένου του ChatGPT. Στο πλαίσιο αυτών των κανόνων οι developers θα πρέπει να κάνουν ελέγχους ασφαλείας, να έχουν

θέσει μέτρα διαχείρισης των δεδομένων, καθώς και μετριασμού των κινδύνων, προτού δώσουν πρόσβαση στο κοινό. Επίσης θα πρέπει να διασφαλίσει ότι τα δεδομένα που χρησιμοποιούνται για την ενημέρωσή τους δεν παραβιάζουν τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας.

Τους τελευταίους μήνες οι μεγαλύτερες εταιρείες τεχνολογίας κατέστησαν διαθέσιμες στο ευρύ κοινό διάφορες εφαρμογές τεχνητής νοημοσύνης, κυρίως chatbot, με αποτέλεσμα η αγορά να αναπτύσσεται με ταχύτατους ρυθμούς.

Ενδεικτικά, μόλις την περασμένη εβδομάδα η Google ανακοίνωσε μια σειρά αναβαθμίσεων στον τομέα της τεχνητής νοημοσύνης, συμπεριλαμβανομένου του γλωσσικού μοντέλου PaLM 2 το οποίο—κατά την εταιρεία—είναι καλύτερο από άλλες αντίστοιχες εφαρμογές ανταγωνιστικών εταιρειών.

Συνολικά, τα νέα chatbot όπως το ChatGPT έχουν εντυπωσιάσει ειδικούς και αναλυτές με την ικανότητά τους να παράγουν απαντήσεις με σχεδόν ανθρώπινο ύφος. Αντιθέτως, οι τεχνολογίες της τεχνητής νοημοσύνης συνολικά αναπτύσσονται εδώ και χρόνια και αξιοποιούνται ήδη σε πάρα πολλά συστήματα. Τελικά, ο στόχος των προτάσεων της Ε.Ε. είναι να επιβληθούν ορισμένοι κανόνες για την περαιτέρω ανάπτυξη των εταιρειών AI αλλά και για τις τονότητες που την αξιοποιούν.

Ricoh RansomCare:
Προστατευτείτε
από τις Κυβερνοεπιθέσεις

Tsiakkastel
OFFICE LINE

Επικοινωνήστε μαζί μας στο 22862700 ή στο info@tsiakkastel.com.cy

ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΕΚΘΕΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΗΣ ALTIUS INSURANCE LIMITED ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ ΠΟΥ ΕΛΗΞΕ ΣΤΙΣ 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2022

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Altius Insurance Limited (η "Εταιρεία") υποβάλλει στα μέλη την Έκθεση Διαχείρισης μαζί με τις ελεγμένες ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της Εταιρείας και των θυγατρικών της (που μαζί αναφέρονται ως το "Συγκρότημα") για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2022.

Κύριες δραστηριότητες και φύση εργασιών του Συγκροτήματος
 Η κύρια δραστηριότητα της επιχείρησης, η οποία παραμένει η ίδια με το προηγούμενο έτος, είναι η παροχή ασφαλιστικών υπηρεσιών στους κλάδους ζωής και γενικής φώσεως κλάδους. Οι κύριες δραστηριότητες των θυγατρικών εταιρειών παρουσιάζονται στις σημειώσεις των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Θεσμικό καθεστώς

Την 11 Απριλίου, 2016, τέθηκε σε ισχύ «Ο περί Ασφαλιστικών και Αντασφαλιστικών Εργασιών και Άλλων Συναφών Θεμάτων Νόμος του 2016» (Ν.38(Ι)/2016) καθώς και «Οι περί Ασφαλιστικών και Αντασφαλιστικών Εργασιών και Άλλων Συναφών Θεμάτων Κανονισμοί του 2016» (Κ.Δ.Π. 116/2016). Ο νέος ασφαλιστικός νόμος που ψηφίστηκε στις 11 Απριλίου 2016 και οι μετέπειτα τροποποιήσεις του, έχει ενσωματήσει την Κυπριακή νομοθεσία με την Οδηγία Φερεγγυότητας II.

Οικονομικά αποτελέσματα

Οι οικονομικά αποτελέσματα του Συγκροτήματος για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2022 παρουσιάζονται στη σελίδα 11 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων. Το κέρδος για το έτος μετά τη φορολογία ήταν €3.055.161 (2021): €4.572.444).

Εξέταση των εξελίξεων, της θέσης και των επιδόσεων των δραστηριοτήτων του Συγκροτήματος
 Η εξέλιξη του Συγκροτήματος μέχρι σήμερα, τα οικονομικά αποτελέσματα και η χρηματοοικονομική του θέση όπως παρουσιάζονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, θεωρούνται ικανοποιητικά.

Διαχείριση κεφαλαίων

Το νέο καθεστώς για την κεφαλαιακή επένδυση των ευρωπαϊκών ασφαλιστικών εταιρειών Φερεγγυότητα II (Οδηγία 2009/138/ΕΚ που υποβλήθηκε τον Νοέμβριο του 2009, και τροποποιήθηκε από την Οδηγία 2014/51/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Απριλίου 2014 (η λεγόμενη «Οδηγία Omnibus II»)) τέθηκε σε ισχύ την 1 Ιανουαρίου 2016. Η Εταιρεία πληροί τις κεφαλαιακές απαιτήσεις της Φερεγγυότητας II και έχει ένα ικανοποιητικό δείκτη φερεγγυότητας (Solvency Capital Requirement – "SCR" ratio).

Μερίσματα

Στις 20 Ιουνίου 2022, το Διοικητικό Συμβούλιο ενέκρινε την πληρωμή τελικού μερίσματος ύψους €0,244869534 ανά μετοχή, συνολικού ύψους €1.500.000 (2021: €3.000.000).

Κυριότεροι κίνδυνοι και αβεβαιότητες

Λεπτομέρειες για τη διαχείριση όλων των κινδύνων που αντιμετωπίζει το Συγκρότημα παρουσιάζονται στις σημειώσεις των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Χρήση χρηματοπιστωτικών μέσων από το Συγκρότημα

Η πολιτική που εφαρμόζει το Συγκρότημα για τη διαχείριση αυτών των κινδύνων εξηγείται πιο κάτω:

Κίνδυνος αγοράς

Ο κίνδυνος αγοράς είναι ο κίνδυνος από αλλαγές στις τιμές αγοράς, όπως συναλλαγματικές αξίες, αξίες αποτίκων και τιμές μετοχών, θα επηρεάσουν το εισόδημα ή την αξία των χρηματοοικονομικών μέσων που κατέχει το Συγκρότημα. Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που αποτιμώνται σε εύλογη αξία μέσω του λογαριασμού αποτελεσμάτων και οι επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση υπόκεινται σε κίνδυνο τιμής αγοράς λόγω αβεβαιότητας ως προς τις μελλοντικές τιμές των επενδύσεων. Το Συγκρότημα διαχειρίζεται τον κίνδυνο αυτό μέσω της συστηματικής παρακολούθησης των θέσεων της στους διάφορους τίτλους και τη διασπορά του χαρτοφυλακίου επενδύσεων.

Πιστωτικός κίνδυνος

Ο πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος χρηματοοικονομικών ζημιών για το Συγκρότημα εάν κάποιος πελάτης, ή ένα άλλο συμβαλλόμενο μέρος σε μια χρηματοοικονομική συναλλαγή, αποτύχει να εκπληρώσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις, και προκύπτει κυρίως από τις ασφαλιστικές και λοιπές απαιτήσεις, τις επενδύσεις σε χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και τα υπόλοιπα με τραπεζές (καταθέσεις και μετρητά) του Συγκροτήματος. Το Συγκρότημα εφαρμόζει διαδικασίες που βεβαιώνουν ότι οι αντιπρόσωποι και οι πελάτες του έχουν κατάλληλη προτίμηση αξιοπιστίας και παρακολουθεί σε συνεχή βάση τη χρονολογική κατάσταση των εισπρακτικών υπολοίπων. Τα τραπεζικά υπόλοιπα κρατούνται σε χρηματοοικονομικούς οργανισμούς με ικανοποιητική πιστωτική αξιολόγηση. Επίσης οι αντασφαλιστές του Συγκροτήματος είναι οργανισμοί με υψηλό δείκτη πιστωτικής αξιοπιστίας. Το Συγκρότημα εφαρμόζει διαδικασίες που περιορίζουν την έκθεση της σε πιστωτικό κίνδυνο σε σχέση με κάθε χρηματοοικονομικό οργανισμό.

Κίνδυνος ρευστότητας

Ο κίνδυνος ρευστότητας είναι ο κίνδυνος που προκύπτει όταν η λήξη των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων δε συμπίπτουν. Όταν οι λήξεις δε συμπίπτουν, η αποδοτικότητα μπορεί να αυξηθεί αλλά ταυτόχρονα μπορεί να αυξηθεί ο κίνδυνος ζημιάς. Το Συγκρότημα εφαρμόζει διαδικασίες όπως η διατήρηση ικανοποιητικών ποσών σε μετρητά και άλλων περιουσιακών στοιχείων με υψηλή ρευστότητα και η διατήρηση ενός ικανοποιητικού ποσού σε εξασφαλισμένες πιστωτικές δεσυλοποιήσεις, με σκοπό την ελαχιστοποίηση της πιθανότητας τέτοιων ζημιών.

Λειτουργικός κίνδυνος

Ο λειτουργικός κίνδυνος προκύπτει κυρίως από τη διεξαγωγή ασφαλιστικών εργασιών. Οι ασφαλιστικές εργασίες περιλαμβάνουν ασφαλισίες κλάδου ζωής και γενικού κλάδου και λαμβάνουν κυρίως χώρα στην Κύπρο. Ο λειτουργικός κίνδυνος αξιολογείται με τη μέθοδο της «αυτοαξιολόγησης» η οποία βασίζεται στο ότι η διεύθυνση είναι υπεύθυνη σε όλα τα επίπεδα για τη διαχείριση των «δικών» της λειτουργικών κινδύνων. Επίσης, το Συγκρότημα λειτουργεί διάφορες Διαχειριστικές Επιτροπές οι οποίες καθορίζουν και παρακολουθούν σε τακτά χρονικά διαστήματα την επενδυτική στρατηγική του Συγκροτήματος.

Κίνδυνος συμμόρφωσης

Ο κίνδυνος συμμόρφωσης είναι ο κίνδυνος χρηματικής απώλειας, συμπεριλαμβανομένης και απώλειας από πρόστιμα και άλλες ποινές, που απορρέει από τη μη συμμόρφωση με τους νόμους και κανονισμούς της Πολιτείας. Ο κίνδυνος αυτός περιορίζεται σε μεγάλο βαθμό μέσω της εποπτείας που ασκείται από το Διοικητικό Συμβούλιο αλλά και μέσω άλλων ασφαλιστικών δικλίδων που εφαρμόζει το Συγκρότημα.

Μετοχικό κεφάλαιο

Δεν υπήρξαν αλλαγές στο μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρείας κατά τη διάρκεια του υπό εξέταση έτους.

Υποκαταστήματα

Το Συγκρότημα διατηρεί υποκαταστήματα στη Λευκωσία, Λεμεσό, Λάρνακα και Πάφο.

Διοικητικό συμβούλιο

Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου στις 31 Δεκεμβρίου 2022 και κατά την ημερομηνία της παρούσας έκθεσης παρουσιάζονται στην σελίδα 1.

Δεν υπήρξαν οποιοδήποτε σημαντικές αλλαγές στη σύνθεση, την κανονική αρμοδιότητα ή την αποζημίωση των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου.

Λειτουργικός περιβάλλον

Οι πληροφορίες σχετικά με το λειτουργικό περιβάλλον της Κύπρου παρουσιάζονται στις σημειώσεις των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Σημαντικά γεγονότα που συνέβηκαν μετά τη λήξη του έτους

Τα σημαντικότερα γεγονότα που συνέβηκαν μετά την λήξη του έτους παρουσιάζονται στις σημειώσεις των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη

Γνωστοποιούνται στις σημειώσεις των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Ανεξάρτητοι ελεγκτές

Οι Ανεξάρτητοι Ελεγκτές της Εταιρείας, KPMG Limited εξέφρασαν την επιθυμία τους να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους. Ψήφισμα που να εξουσιοδοτεί το Διοικητικό Συμβούλιο να καθορίσει την αμοιβή τους κατατέθηκε στην Έγγραφο Γενική Συνέλευση.

Με εντολή του Διοικητικού Συμβουλίου,

Πολύκαρπος Γρηγορίου
 Γραμματέας
 Λευκωσία, 7 Απριλίου 2023

ΕΚΘΕΣΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΠΡΟΣ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ALTIUS INSURANCE LIMITED

Έκθεση επί του ελέγχου των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων

Γνώμη

Έχουμε ελέγξει τις συνημμένες ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της Altius Insurance Limited (η "Εταιρεία") και των θυγατρικών της ("το Συγκρότημα") οι οποίες παρουσιάζονται στις σελίδες 11 μέχρι 145 και αποτελούνται από την ενοποιημένη κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης στις 31 Δεκεμβρίου 2022, τις ενοποιημένες καταστάσεις λογαριασμού αποτελεσμάτων και λοιπών συνολικών εσόδων, μεταβολών ιδίων κεφαλαίων και τμειακών ροών για το έτος που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και σημειώσεις επί των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων συμπεριλαμβανομένου περιλήψης σημαντικών λογιστικών αρχών.

Κατά τη γνώμη μας, οι συνημμένες ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις δίνουν αληθινή και δίκαιη εικόνα της ενοποιημένης χρηματοοικονομικής θέσης του Συγκροτήματος στις 31 Δεκεμβρίου 2022, και της ενοποιημένης χρηματοοικονομικής της επίδοσης και των ενοποιημένων τμειακών ροών της, για το έτος που έληξε την ημερομηνία αυτή, σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση ("ΔΠΧΑ-ΕΕ") και τις απαιτήσεις που περιέχονται στην Εταιρική Διακήρυξη του Συγκροτήματος, όπως τροποποιείται από καιρού εις καιρόν (ο "περί Εταιρικών Νόμων, Κεφ. 113").

Βάση γνώμης

Διενεργήσαμε τον έλεγχό μας σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου ("ΔΠΕ"). Οι ευθύνες μας, με βάση τα πρότυπα αυτά, περιγράφονται περαιτέρω στο τμήμα της έκθεσής μας "Ευθύνες των ελεγκτών για τον έλεγχο των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων". Παραμένουμε ανεξάρτητοι από το Συγκρότημα καθ' όλη τη διάρκεια του διορισμού μας, σύμφωνα με τον Διεθνή Κώδικα Δεοντολογίας Λογιστών (συμπεριλαμβανομένων των Διεθνών Προτύπων Ανεξαρτησίας) που εκδίδεται από το Διεθνές Συμβούλιο Προτύπων Δεοντολογίας για Επαγγελματίες Λογιστές ("Κώδικας ΔΣΠΔΕΛ"), και τις απαιτήσεις δεοντολογίας που σχετίζονται με τον έλεγχο ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων στην Κύπρο και έχουμε συμμορφωθεί με τις άλλες ευθύνες δεοντολογίας που απορρέουν από τις απαιτήσεις αυτές και τον Κώδικα ΔΣΠΔΕΛ. Πιθανό είναι, ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε αποκτήσει είναι επαρκή και κατάλληλα για να αποτελέσουν βάση για την ελεγκτική μας γνώμη.

Κύρια θέματα ελέγχου συμπεριλαμβανομένων των σημαντικότερων κινδύνων ουσιωδών ανακρίβειών, που περιλαμβάνει εκτιμώμενους κινδύνους ουσιωδών ανακρίβειών που οφείλονται σε απάτη

Τα κύρια θέματα ελέγχου είναι εκείνα που, κατά την επαγγελματική μας κρίση, ήταν εξεχόμενα σημαντικά στον έλεγχο των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων της τρέχουσας περιόδου. Τα θέματα αυτά έχουν εξεταστεί στο πλαίσιο του ελέγχου των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, ως σύνολο, και για τη διαμόρφωση της γνώμης μας επί αυτών και δεν εκφέρουμε ξεχωριστή γνώμη σχετικά με αυτά τα θέματα.

Εκκρεμείς απαιτήσεις γενικού κλάδου και συμπληρωματικής ασφάλισης υγείας

Κύριο θέμα ελέγχου

Στις 31 Δεκεμβρίου 2022, στις υποχρεώσεις ασφαλιστηρίων συμβολαίων περιλαμβάνονται μερικτές απαιτήσεις γενικού κλάδου ύψους €15.469.563 (2021: €15.150.270).

Στο πιο πάνω ποσό περιλαμβάνονται προβλέψεις για απαιτήσεις που έχουν πραγματοποιηθεί και δεν έχουν αναφερθεί (IBNR) καθώς και για πιθανή υποεκτίμηση του υπολογισμένου αποθέματος αναφερθέντων απαιτήσεων (IBNER) κατά την ημερομηνία της κατάστασης χρηματοοικονομικής θέσης.

Οι πιο πάνω εκκρεμείς απαιτήσεις αποτελούν ένα από τα κύρια θέματα ελέγχου λόγω του μεγέθους τους και της σημαντικής άσκησης κρίσης που απαιτείται στον υπολογισμό τους.

Εξέταση του θέματος στα πλαίσια του ελέγχου

Οι ελεγκτικές μας διαδικασίες περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:
 -Αξιολόγηση των δικλίδων εσωτερικού ελέγχου που εφαρμόζονται για τον υπολογισμό της πρόβλεψης εκκρεμών απαιτήσεων,
 -Αξιολόγηση της καταλληλότητας της μεθοδολογίας και των παραδοχών του Συγκροτήματος, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στις βασικές παραμέτρους που χρησιμοποιήθηκαν στις αναλογιστικές μεθόδους ελέγχου επάρκειας των αποθεμάτων για εκκρεμείς απαιτήσεις με την υποστήριξη της αναλογιστικής μας ομάδας,
 -Για συγκεκριμένο αριθμό απαιτήσεων που επιλέχθηκαν με στατιστική δειγματοληψία, εξετάσαμε τη μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για τον υπολογισμό της πρόβλεψης, καθώς και τη λογικότητα σχετικά με την επάρκεια των εκτιμήσεων βασίζομενοι σε διάφορα διαθέσιμα υποστηρικτικά στοιχεία όπου υπήρχαν, συμπεριλαμβανομένων και επιστολών από τους νομικούς συμβούλους που ενεργούν εκ μέρους του Συγκροτήματος,
 -Αξιολόγηση της ακριβείας και επάρκειας απαιτήσεων, λαμβάνοντας υπόψη την εξέλιξη των προβλέψεων που αναγνωρίστηκαν σε προηγούμενα έτη και την αναπροσαρμογή τους σε μεταγενέστερες περιόδους μέχρι και την πλήρη διευθέτησή τους.

Αποθεματικά κλάδου ζωής

Κύριο θέμα ελέγχου

Στις 31 Δεκεμβρίου 2022 τα αποθεματικά του Κλάδου Ζωής ανέρχονται σε €58.234.317 (2021: €59.916.465) και αντιπροσωπεύουν το 60% (2021: 57%) των συνολικών υποχρεώσεων του Συγκροτήματος.

Τα αποθεματικά κλάδου ζωής θεωρούνται ένα από τα κύρια θέματα ελέγχου λόγω του μεγέθους τους, της πολυπλοκότητας των αναλογιστικών μεθόδων που χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση τους και του υψηλού βαθμού κρίσης που απαιτείται για την επιλογή των υποθέσεων.

Εξέταση του θέματος στα πλαίσια του ελέγχου

Οι ελεγκτικές μας διαδικασίες περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:
 -Αξιολόγηση των δικλίδων εσωτερικού ελέγχου που εφαρμόζονται σχετικά με την εκτίμηση των αποθεματικών κλάδου ζωής,
 -Αξιολόγηση της μεθοδολογίας, των αναλογιστικών μοντέλων και υποθέσεων τα οποία εφαρμόστηκαν από τον εσωτερικό αναλογιστή για τον υπολογισμό του αποθεματικού κλάδου ζωής με βάση τις αποδεκτές αναλογιστικές πρακτικές, με την υποστήριξη της αναλογιστικής μας ομάδας,
 -Εξέταση, σε δειγματοληπτική βάση, της ορθότητας και πληρότητας των δεδομένων του χαρτοφυλακίου ασφαλισμένων που χρησιμοποιήθηκαν στον υπολογισμό των αποθεματικών.

Άλλες πληροφορίες

Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι υπεύθυνο για τις άλλες πληροφορίες. Οι άλλες πληροφορίες αποτελούνται από την Ενοποιημένη Έκθεση Διαχείρισης, αλλά δεν περιλαμβάνουν τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις και την έκθεση ελεγκτών επί αυτών.

Η γνώμη μας επί των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων δεν καλύπτει τις άλλες πληροφορίες και δεν εκφέρουμε οποιοδήποτε συμπέρασμα διασφάλισης επί αυτών, εκτός όπως απαιτείται από τον περί Εταιρικών Νόμο, Κεφ. 113.

Σχέτιο με τον έλεγχο των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, η ευθύνη μας είναι να διαβάσουμε τις άλλες πληροφορίες έτσι ώστε να αξιολογήσουμε, κατά πόσο είναι ουσιωδώς συνυφένες με τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις ή με τη γνώση που έχουμε αποκτήσει κατά τη διάρκεια του ελέγχου, ή διαφαίνεται να είναι ουσιωδώς εσφαλμένες. Εάν με βάση τις διαδικασίες που έχουμε πραγματοποιήσει σχετικά με τις άλλες πληροφορίες που έχουμε παραλάβει πριν την ημερομηνία της έκθεσης των ανεξάρτητων ελεγκτών συμπεράνουμε ότι υπάρχει ουσιώδης σφάλμα σε αυτές τις άλλες πληροφορίες, είμαστε υποχρεωμένοι να αναφέρουμε το γεγονός αυτό.

Σε σχέση με την Έκθεση Διαχείρισης, η έκθεσή μας παρουσιάζεται στην ενότητα "Έκθεση επί άλλων κανονιστικών και νομικών απαιτήσεων".

Ευθύνες του Διοικητικού Συμβουλίου και των υπευθύνων για τη διακυβέρνηση για τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις

Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι υπεύθυνο για την κατάρτιση ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων που δίνουν αληθινή και δίκαιη εικόνα σύμφωνα με το ΔΠΧΑ-ΕΕ και τις απαιτήσεις του περί Εταιρικών Νόμο, Κεφ. 113, και για έκθεση της δικλίδας εσωτερικού ελέγχου που το Διοικητικό Συμβούλιο καθορίζει ως απαραίτητες, ώστε να καθιστάται δυνατή η κατάρτιση ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδες σφάλμα, οφειλόμενου είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Κατά την κατάρτιση των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, το Διοικητικό Συμβούλιο είναι υπεύθυνο για την αξιολόγηση της ικανότητας του Συγκροτήματος να συνεχίσει τη δραστηριότητά του, γνωστοποιώντας, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο, θέματα που σχετίζονται με τη συνεχιζόμενη δραστηριότητα και τη χρήση της λογιστικής βάσης της συνεχιζόμενης δραστηριότητας, εκτός εάν υπάρχει πρόθεση είτε να τεθεί η Εταιρεία σε εκκαθάριση ή να παύσει το Συγκρότημα τις δραστηριότητές του, ή δεν υπάρχει άλλη ρεαλιστική εναλλακτική επιλογή από να προχωρήσει σε αυτές τις ενέργειες.

Το Διοικητικό Συμβούλιο και οι υπεύθυνοι για τη διακυβέρνηση είναι υπεύθυνοι για την επιβίβαση της διαδικασίας χρηματοοικονομικής αναφοράς του Συγκροτήματος.

Ευθύνες των ελεγκτών για τον έλεγχο των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων

Οι στόχοι μας είναι να αποκτήσουμε ολοκληρωμένη διασφάλιση κατά πόσον οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, στο σύνολό τους, είναι απαλλαγμένες από ουσιώδες σφάλμα, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος και να εκδώσουμε έκθεση ελεγκτών που περιλαμβάνει τη γνώμη μας. Η ολοκληρωμένη διασφάλιση συνιστά διασφάλιση υψηλού βαθμού, αλλά όχι εγγύηση, ότι ο έλεγχος που διενεργείται σύμφωνα με τα ΔΠΕ, θα εντοπίζει πάντα ένα ουσιώδες σφάλμα όταν αυτό υπάρχει. Σφάλματα δύνανται να προκύψουν από απάτη ή από λάθος και θεωρούνται ουσιώδη όταν, μεμονωμένα ή αθροιστικά, θα μπορούσε εύλογα να αναμένεται ότι θα επηρέαζαν τις οικονομικές αποφάσεις των χρηστών, που λαμβάνονται με βάση αυτές τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

Στο πλαίσιο ενός ελέγχου σύμφωνα με τα ΔΠΕ, ασκούμε επαγγελματική κρίση και διατηρούμε επαγγελματικό σκεπτικισμό καθ' όλη τη διάρκεια του ελέγχου. Επίσης:

- Αναγνωρίζουμε και αξιολογούμε τους κινδύνους ουσιωδών σφαλμάτων στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, που οφείλονται είτε σε απάτη είτε σε λάθος, σχεδιάζοντας και εφαρμόζοντας ελεγκτικές διαδικασίες που ανταποκρίνονται στους κινδύνους αυτούς και αποσκοπόμε ελεγκτικά τεκμήρια που είναι επαρκή και κατάλληλα για να αποτελέσουν βάση για τη γνώμη μας. Ο κίνδυνος μη εντοπισμού ενός ουσιωδού σφαλμάτων που οφείλεται σε απάτη είναι μεγαλύτερος από αυτόν που οφείλεται σε λάθος, καθώς η απάτη μπορεί να επιτελέσει συστηματικά, πλαστογραφικά, εκκεντρικές παραλείψεις, ψευδείς διαβεβαιώσεις ή παρακλήση των δικλίδων εσωτερικού ελέγχου.
- Κατανοούμε τις σχετικές με τον έλεγχο των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων δικλίδες εσωτερικού ελέγχου, προκειμένου να σχεδιάσουμε ελεγκτικές διαδικασίες κατάλληλες για τις περιπτώσεις, αλλά όχι με σκοπό τη διατύπωση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των δικλίδων εσωτερικού ελέγχου του Συγκροτήματος.
- Αξιολογούμε την καταλληλότητα των λογιστικών αρχών και μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν και το εύλογο των λογιστικών εκτιμήσεων και των σχετικών γνωστοποιήσεων που έγιναν από το Διοικητικό Συμβούλιο.
- Συμπεραίνουμε για την καταλληλότητα της χρήσης από το Διοικητικό Συμβούλιο της λογιστικής βάσης της συνεχιζόμενης δραστηριότητας και, με βάση τα ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτήθηκαν, κατά πόσον υπάρχει ουσιώδης αβεβαιότητα σχετικά με γεγονότα ή συνθήκες που μπορεί να υποδηλώνουν ουσιώδη αβεβαιότητα ως προς την ικανότητα του Συγκροτήματος, να συνεχίσει τη δραστηριότητά του. Εάν συμπεράνουμε, ότι υφίσταται ουσιώδης αβεβαιότητα, είμαστε υποχρεωμένοι στην έκθεσή μας να επισημώσουμε την προσοχή στις σχετικές γνωστοποιήσεις στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, ή εάν οι σχετικές γνωστοποιήσεις είναι αναρκετές, να γνωστοποιήσουμε τη γνώμη μας. Τα συμπεράσματά μας βασίζονται στα ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτήθηκαν μέχρι την ημερομηνία της έκθεσης ελεγκτών. Ωστόσο, μελλοντικά γεγονότα ή συνθήκες, ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα το Συγκρότημα να παύσει να λειτουργεί ως συνεχιζόμενη δραστηριότητα.
- Αξιολογούμε τη συνολική παρουσίαση, τη δομή και το περιεχόμενο των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, συμπεριλαμβανομένων των γνωστοποιήσεων, καθώς και κατά πόσο οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις απεικονίζουν τις υποκείμενες συναλλαγές και γεγονότα κατά τρόπο που να επιτυγχάνεται η αληθινή και δίκαιη εικόνα.
- Αποσκοπόμε επαρκή και κατάλληλα ελεγκτικά τεκμήρια αναφορικά με τις χρηματοοικονομικές πληροφορίες των οντοτήτων ή επιχειρηματικών δραστηριοτήτων εντός του Συγκροτήματος για να εκφράσουμε γνώμη επί των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων. Είμαστε υπεύθυνοι για την καθοδήγηση, την επιβίβαση και την εκτέλεση του ελέγχου των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων. Παραμένουμε αποκλειστικά υπεύθυνοι για την ελεγκτική μας γνώμη.

Μεταξύ άλλων θεμάτων, κοινοποιούμε στους υπεύθυνους για διακυβέρνηση το σχεδιαζόμενο εύρος και το χρονοδιάγραμμα του ελέγχου καθώς και σημαντικά ευρήματα του ελέγχου, συμπεριλαμβανομένων όποιων σημαντικών ελλείψεων στις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου που εντοπίσαμε κατά τη διάρκεια του ελέγχου μας.

Επίσης, παρέχουμε στους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση δήλωση ότι έχουμε συμμορφωθεί με τις σχετικές απαιτήσεις δεοντολογίας που αφορούν στην ανεξαρτησία μας και κοινοποιούμε σε αυτούς όλες τις σχέσεις και άλλα θέματα που μπορεί εύλογα να θεωρηθεί ότι επηρεάζουν την ανεξαρτησία μας και, όπου είναι εφαρμοσίμο, ενέργειες που λαμβάνονται για την εξάλειψη των απειλών ή των μέτρων προστασίας που εφαρμόζονται.

Από τα θέματα που κοινοποιήθηκαν στους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση, καθοριστικά τα θέματα που ήταν εξεχόμενα σημαντικά για τον έλεγχο των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων της τρέχουσας περιόδου και, ως εκ τούτου, αποτελούν τα κύρια θέματα ελέγχου. Περιγράφουμε τα θέματα αυτά στην έκθεση ελεγκτών.

Έκθεση επί άλλων κανονιστικών και νομικών απαιτήσεων

Άλλες κανονιστικές απαιτήσεις

Σύμφωνα με τις απαιτήσεις του άρθρου 10(2) του Κανονισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης ("ΕΕ") αριθ. 537/2014, παρέχουμε τις πιο κάτω πληροφορίες στην Έκθεση Ανεξάρτητων Ελεγκτών, οι οποίες απαιτούνται επιπρόσθετα από τις απαιτήσεις του ΔΠΕ.

Ημερομηνία διορισμού και περίοδος αδιάλειπτης ελεγκτικής εργασίας

Διοριστήκαμε για πρώτη φορά ως ελεγκτές της Εταιρείας από τη Γενική Συνέλευση των μελών της Εταιρείας στις 13 Μαΐου 2019. Ο διορισμός μας ανανεώθηκε ετησίως με ψήφισμα των μετόχων και αντιπροσωπεύει μια συνολική περίοδο οδοκόπου διορισμού 4 ετών καλύπτοντας τις περιόδους που έληξαν από 31 Δεκεμβρίου 2019 μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2022.

Συνοχή της έκθεσης ελεγκτών με την πρόσθετη έκθεση προς την Επιτροπή Ελέγχου

Επιβεβαιώνουμε ότι η γνώμη μας επί των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, η οποία εκφέρεται σε αυτήν την έκθεση, συνάδει με την πρόσθετη έκθεσή μας που παρουσιάστηκε στην Επιτροπή Ελέγχου της Εταιρείας στις 5 Απριλίου 2023.

Παροχή μη ελεγκτικών υπηρεσιών

Δεν παρέχουμε μη ελεγκτικές υπηρεσίες που απαγορεύονται σύμφωνα με το άρθρο 5 του κανονισμού της ΕΕ αριθ. 537/2014 όπως εφαρμόστηκε από το άρθρο 72 του περί Ελεγκτών Νόμου του 2017, όπως τροποποιείται από καιρού εις καιρόν ("Ν.53(Ι)/2017").

Άλλα νομικά θέματα

Σύμφωνα με τις επιπρόσθετες απαιτήσεις του Νόμου Ν.53(Ι)/2017, και με βάση τις εργασίες που έγιναν κατά τη διάρκεια του ελέγχου μας, αναφέρουμε τα πιο κάτω:

- Κατά τη γνώμη μας, η Έκθεση Διαχείρισης, η ετοιμασία της οποίας είναι ευθύνη του Διοικητικού Συμβουλίου, έχει καταρτιστεί σύμφωνα με τις απαιτήσεις του περί Εταιρικών Νόμο, Κεφ. 113 και οι πληροφορίες που δίνονται σε αυτή συνάδουν με τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.
- Με βάση την γνώση και σύμφωνα με την κατανόηση της επιχείρησης και του περιβάλλοντος του Συγκροτήματος που αποκτήσαμε κατά τον έλεγχο, δεν εντοπίσαμε ουσιώδεις ανακρίβειες στην Έκθεση Διαχείρισης.

Άλλο θέμα

Αυτή η έκθεση, περιλαμβανομένης και της γνώμης, ετοιμάστηκε για τα μέλη της Εταιρείας ως σώμα σύμφωνα με το Άρθρο 10(1) του κανονισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) αριθ. 537/2014 και το Άρθρο 69 του Νόμου Ν.53(Ι)/2017, και για κανένα άλλο σκοπό. Δίνοντας αυτή τη γνώμη δεν αποδεχόμαστε και δεν αναλαμβάνουμε ευθύνη για οποιοδήποτε άλλο σκοπό ή προς οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο στη γνώση του οποίου αυτή η έκθεση δύνανται να περιέλθει.

Ο συντάκτης ανάθεσης για αυτή την ανεξάρτητη έκθεση ελέγχου είναι ο Κ. Κωνσταντίνος Ν. Καλλής.

Κωνσταντίνος Ν. Καλλής, FCA
 Εγκριμένος Λογιστής και Εγγεγραμμένος Ελεγκτής εκ μέρους και για λογαριασμό της

KPMG Limited

Εγκριμένος Λογιστής
 Εστερβόρντ 14
 1087 Λευκωσία
 Κύπρος

7 Απριλίου 2023

ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΕΤΟΣ ΠΟΥ ΕΛΗΞΕ ΣΤΙΣ 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2022

	2022 €	2021 €
Μεικτά δεδουλευμένα ασφαλιστήρια	45.348.044	

Η Ε.Ε. κλείνει την πόρτα σε κινεζικά κεφάλαια

Ραγδαία μείωση των επενδύσεων της Κίνας στην Ευρώπη μετά την αλλαγή στάσης πολλών ευρωπαϊκών χωρών

Της ΡΟΥΜΠΙΝΑΣ ΣΠΑΘΗ

Το 2016 η πρόταση της κινεζικής εταιρείας Midea για εξαγορά της γερμανικής εταιρείας ρομπωτικής Kuka είχε προκαλέσει μια πραγματικά πρωτοφανή αντίδραση τόσο στους κόλπους της γερμανικής κυβέρνησης όσο και ευρύτερα στον πολιτικό κόσμο της Γερμανίας. Ο προβληματισμός για τη μεταφορά στρατηγικής σημασίας τεχνολογίας «σε ξένα χέρια» είχε τότε οδηγήσει ομάδα Γερμανών πολιτικών να απευθύνει έκκληση στον επιχειρηματικό κόσμο της χώρας για τη δημιουργία γερμανικής κοινοπραξίας, που θα υποβάλει ανταγωνιστική πρόταση για να μείνει η Kuka σε γερμανικά χέρια. Η κινητοποίηση έπεσε τότε στο κενό, καθώς υπερίσχυσε η βούληση των μετόχων της εταιρείας, ενώ δεν υπήρξε προθυμία από τις γερμανικές επιχειρήσεις. Ήταν, άλλωστε, η ίδια χρονιά που οι επενδύσεις της Κίνας στην Ε.Ε. και στη Βρετανία είχαν κορυφωθεί φτάνοντας στο ιλιγγιώδες ύψος των 47,4 δισ. ευρώ.

Οι αντιδράσεις των Γερμανών πολιτικών τότε αποτέλεσαν την πρώτη εκδήλωση μιας όψιμης αφύπνισης των Ευρωπαίων, που άρχισαν να προβληματίζονται για τις επιπτώσεις ύστερα από χρόνια επέλασης του κινεζικού κεφαλαίου στις ευρωπαϊκές βιομηχανίες. Εκτοτε έχουν μεσοαβήσει ετερόκλητοι παράγοντες που ενίσχυαν τον προβληματισμό των Ευρωπαίων, γεωπολιτικοί κίνδυνοι όπως η πολυσχιδής διεκδυστική ανάμεση στο Πεκίνο και στην Ουάσιγκτον, ο εμπορικός και οικονομικός πόλεμος ανάμεσα στις δύο μεγαλύτερες οικονομίες του πλανήτη και ο μεταξύ τους εθνεθνικός ανταγωνισμός για την παγκόσμια κυριαρχία στην τεχνολογία. Αν έως τώρα οι γεωπολιτικοί παράγοντες πιέζαν την Ε.Ε. να επιλέξει στρατόπεδο, τελευταία η συμμαχία του Πεκίνου με τη Μόσχα την έχει αναγκάσει να αναθεωρήσει βαθύτερα τις σχέσεις της με τη δεύτερη οικονομία του κόσμου.

Τη μεταβολή στη στάση της Ευρώπης επισημοποίησε ο Γερμανός καγκελάριος, Ολαφ Σολτς, μέσα στην εβδομάδα, όταν κάλεσε την Ε.Ε. να μειώσει την εξάρτησή της από την Κίνα, καθώς στις σχέσεις των δύο πλευρών έχει ενισχυθεί «από κινεζικής πλευράς» το στοιχείο του ανταγωνισμού και της αντιπαλότητας. Η δήλωσή του συνέπεσε με την υπόσχεση της Ιταλίας να αποχωρήσει από τον νέο Δρόμο του Μεταξίου στο οποίο προσχώρησε το 2019, προκαλώντας αίσθηση ως η μοναδική χώρα του G7 που συμμετείχε σε έργο κινεζικής επιρροής. Εκεί, άλλωστε, προηγήθηκε παλαιότερη τοποθέτηση της προέδρου της Κομισιόν, Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, πως ζητούμενο της Ε.Ε. δεν είναι η αποσύνδεση των ευρωπαϊκών οικονομιών από την Κίνα, αλλά μια «έξυπνη διαδικασία μείωσης του ρίσκου» στη σχέση με την Κίνα. Όλες αυτές οι τοποθετήσεις αντανακλούν τα τελεσθέντα μιας προσπάθειας πολλών ευρωπαϊκών χωρών, αρχής γενομένης από την ίδια τη Γερμανία, αλλά και την Ιταλία, τη Βρετανία, τη Δανία και την Ολλανδία, να ανακόψουν την κινεζική επέλαση απαγορεύοντας εξαγωγές ευρωπαϊκών επιχειρήσεων από κινεζικές.

Το αποτέλεσμα αποτυπώνεται στη ραγδαία μείωση των κινεζικών επενδύσεων στην Ε.Ε. και στη Βρετανία, που στη διάρκεια του περασμένου έτους περιορίστηκαν στα 7,9 δισ. ευρώ σημειώ-

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

νοντας πτώση 22% σε σύγκριση με το 2021. Όπως, όμως, επισημαίνει η Υπηρεσία των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιομηχανική Ανάπτυξη (UNIDO), πρόκειται για ιλιγγιώδη πτώση 77% σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2016 και οφείλεται όχι μόνο στην αλλαγή στάσης των Ευρωπαίων, αλλά και στους ελέγχους που έχει επιβάλει το Πεκίνο στις κινήσεις κεφαλαίων.

Κλιμακώνουν τον πόλεμο οι ΗΠΑ

Στη σύνοδο του G7, οι υπουργοί Οικονομικών των επτά ισχυρότερων οικονομιών του κόσμου θα εξετάσουν τη δυνατότητα να επιβάλλουν αυστηρούς ελέγχους στις επενδύσεις στην Κίνα. Σύμφωνα, όμως, με αναλυτές, κάτι τέτοιο θα αποτελέσει δίκοπο μαχαίρι ενώ η εφαρμογή του μέτρου θα αποδειχθεί εξαιρετικά δύσκολη. Το θέμα της Κίνας θα είναι, πάντως, στην ατζέντα και στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος, ενώ η Ιαπωνία, που φιλοξενεί φέτος τη σύνοδο του G7, καταβάλλει προσπάθειες για να αλλάξει τις εφοδιαστικές αλυσίδες και να περιορίσει τη μεγάλη οικονομική της εξάρτηση από το Πεκίνο.

Οι κινεζικές επενδύσεις σημείωσαν πτώση 22% σε σύγκριση με το 2021 και 77% από τα επίπεδα του 2016.

Στο τραπέζι του G7 η δυνατότητα επιβολής αυστηρών ελέγχων στις επενδύσεις στην Κίνα.

Το πρόβλημα είναι, ωστόσο, ότι δεν βλέπουν όλες οι πλευρές το θέμα με τον ίδιο τρόπο καθώς η ρήξη στις εμπορικές σχέσεις με τη δεύτερη οικονομία του κόσμου μπορεί να αποτελέσει μείζον πλήγμα για όσες οικονομίες εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τις εξαγωγές όπως η Γερμανία και η Ιαπωνία. Η Ουάσιγκτον ασκεί εντεινόμενες πιέσεις για να ληφθούν συντονισμένα πολύ σκληρότερα

μέτρα κατά της Κίνας. Η Αμερικανίδα υπουργός Οικονομικών, Τζάνετ Γέλεν, τόνισε μέσα στην εβδομάδα ότι πολλές από τις χώρες-μέλη του G7 συμμερίζονται την ανησυχία της Ουάσιγκτον για τις πρακτικές που χρησιμοποιεί η Κίνα, όπως ο «οικονομικός εξαναγκασμός» που επιβάλλει στις επιχειρήσεις άλλων χωρών. Προσέθεσε επίσης ότι οι χώρες αυτές εξετάζουν τη δυνατότητα να αντρκρούσουν αυτήν τη συμπεριφορά. Σκολιάζοντας τις προσπάθειες της Ουάσιγκτον να οχηματίσει ενιαίο μέτωπο κατά της Κίνας, η Αμερικανίδα υπουργός Οικονομικών τόνισε πως «είναι σε εξέλιξη συνομιλίες μεταξύ των εταίρων του G7 και εκτιμούμε πως θα συνεχιστούν αυτές οι συνομιλίες, τουλάχιστον ατύπως».

Η Γερμανία ειδικότερα προβληματίζεται ιδιαίτερος για το θέμα της Κίνας που πλέον βέβαια να αναδυθεί ως στρατηγικός αντίπαλος και τείνει να επανεξετάσει τις σχέσεις της με το Πεκίνο. Παραμένει, ωστόσο, επιφυλακτική, καθώς ανησυχεί μήπως εμφανιστεί να ενθαρρύνει τη δημιουργία ενιαίου μετώπου του G7 εναντίον της Κίνας. Διπλωματικές πηγές αναφέρουν, μάλιστα, πως το Βε-

ρολίνο εξέφρασε επιφυλαξία όταν ζητήθηκε σε επίπεδο Ε.Ε. η επιβολή κυρώσεων κατά της Κίνας για τη στήριξη της στη Ρωσία μετά την εισβολή της στην Ουκρανία. Σύμφωνα με κυβερνητικές πηγές που μίλησαν στο Reuters σε καθεστώς ανωνυμίας, η επιβολή αυστηρών ελέγχων στις επενδύσεις θα περιοριστεί σε τομείς μεγάλης στρατηγικής σημασίας.

Η Ιαπωνία, επίσης, παραμένει επιφυλακτική απέναντι στο ενδεχόμενο να επιβληθούν αυστηροί έλεγχοι στις επενδύσεις στην Κίνα, αφού ανησυχεί για τον ισχυρό αντίκτυπο που μπορεί να επιφέρει κάτι τέτοιο στο διεθνές εμπόριο και στην ιαπωνική οικονομία. Πηγή προσκευμένης στις συνομιλίες του G7 μίλησε στο Reuters ζητώντας να παραμείνει ανώνυμη και επισήμανε πως θα είναι εξαιρετικά δύσκολη η εφαρμογή σκληρών ελέγχων στις επενδύσεις στην Κίνα. Υπογράμμισε, μάλιστα, ότι «οι ΗΠΑ αντλούν μεγάλα κέρδη από τις επενδύσεις τους στην Κίνα και εύλογα αναρωτιέται κανείς αν είναι πραγματικά δυνατόν να επιβληθούν τέτοιου είδους περιορισμοί».

REUTERS

Ολαφ Σολτς

Συμμερίζοντας ανάγλυφα την αλλαγή στις σχέσεις της Ε.Ε. με την Κίνα, ο Γερμανός καγκελάριος, Ολαφ Σολτς, επισήμανε πως «η σχέση μας με την Κίνα είχε τρεις διαστάσεις, εταίρου, ανταγωνιστή και συστημικού αντιπάλου, αλλά τώρα έχει αναμφίβολα ενισχυθεί η διάσταση του ανταγωνισμού και της αντιπαλότητας».

10

από τις 16 εξαγωγές και συγχωνεύσεις ευρωπαϊκών εταιρειών από κινεζικές επιχειρήσεις το 2022 οι Αρχές Γερμανίας, Ιταλίας, Βρετανίας και Δανίας.

Ο γρίφος

Περιγράφοντας το δίλημμα της Ρώμης σχετικά με την προώθηση της στον Δρόμο του Μεταξίου, η Φραντσέσκα Γκιρέτι, αναλύτρια στην εταιρεία ερευνών Mercator Institute for China Studies, τόνισε πως «η Ιταλία έχει κολλήσει ανάμεσα σε δύο βράχους και το θέμα της συνεργασίας της με την Κίνα αποτελεί πραγματικό διπλωματικό γρίφο για τη Μελάνι».

57%

των κινεζικών κεφαλαίων που τοποθετήθηκαν το 2022 στην Ευρώπη ήταν στον τομέα των πράσινων επενδύσεων.

Οι επιπτώσεις

Σκολιάζοντας τις επιπτώσεις της απεξάρτησης από το κινεζικό κεφάλαιο, ο σύμβουλος Εθνικής Ασφαλείας των ΗΠΑ, Τζέικ Σάλιβαν, τόνισε προηφάτως ότι «είναι πλέον επικίνδυνο να αγνοήσουμε τις οικονομικές εξαρτήσεις που καλλιεργήθηκαν επί δεκαετίες, τα χρόνια της απελευθέρωσης των οικονομιών».

Μεγαλώνει η λίστα απαγορεύσεων εξαγορών από Κίνα

Η Κίνα είναι ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της Γερμανίας, που σημαίνει πως μια σκληρή στάση του Βερολίνου απέναντι στο κινεζικό κεφάλαιο μπορεί να έχει σοβαρές επιπτώσεις για τη μεγαλύτερη ευρωπαϊκή οικονομία. Το αποδεικνύει η στάση που τήρησε προ μηνών ο Γερμανός καγκελάριος, όταν αποφάσισε να εγκρίνει την εξαγορά τερατικού σταθμού εμπορευματοκιβωτίων στο λιμάνι του Αμβούργου από την κινεζική Cosco Shipping Ports παρά τις εντονότερες αντιδράσεις του υπουργού Οικονομικών αλλά και των υπουργών Άμυνας, Εξωτερικών και Εσωτερικών. Ωστόσο, οι Αρχές της Γερμανίας, όπως και της Ι-

ταλίας, της Βρετανίας, της Ολλανδίας και της Δανίας, έχουν παρέμβει τα τελευταία χρόνια, για να απαγορεύσουν εξαγωγές εταιρειών τεχνολογίας ή υποδομών στρατηγικής σημασίας.

Οι γερμανικές αρχές παρενέβησαν και απαγόρευσαν την εξαγορά της γερμανικής Elmos Semiconductor από την κινεζική Sai MicroElectronics, οι βρετανικές αρχές απαγόρευσαν την εξαγορά της εταιρείας ηλεκτρονικού σχεδιασμού Pulsic από τη Super Orange του Χονγκ Κονγκ και οι ιταλικές αρχές εμπόδισαν την εξαγορά του ομίλου στρατιωτικών μη επανδρωμένων αεροσκαφών Alpi Aviation από κρατικές εταιρείες της Κίνας. Τελευταία,

Μέσα στο τρέχον έτος, Βέλγιο, Εσθονία και Ιρλανδία θα θέσουν σε ισχύ μηχανισμούς επανεξέτασης αδειών που έχουν ήδη δοθεί σε κινεζικές επενδύσεις.

άλλωστε, η Ρώμη αναζητεί τρόπους για να περιορίσει την επιρροή της Sinochem στην Pirelli, μολοντί η κινεζική εταιρεία είναι ο μεγαλύτερος μέτοχος της ιταλικής βιομηχανία ελαστικών αυτοκινήτων. Στη

διάρκεια της περασμένης εβδομάδας δόθηκε, εξάλλου, στη δημοσιότητα έρευνα της εταιρείας ερευνών Rhodium Group, σύμφωνα με την οποία όλο και περισσότερες χώρες-μέλη της Ε.Ε. εξετάζουν πλέον πολύ πιο σχολαστικά τις επενδύσεις των κινεζικών επιχειρήσεων, ενώ διευρύνουν τις αρμοδιότητες των ρυθμιστικών αρχών ώστε να μπορούν να επανεξετάσουν άδειες που έχουν ήδη χορηγηθεί. Αναφέρουν ειδικότερα ότι μέσα στο τρέχον έτος το Βέλγιο, η Εσθονία και η Ιρλανδία θα θέσουν σε ισχύ μηχανισμούς επανεξέτασης αδειών που έχουν ήδη δοθεί σε κινεζικές επενδύσεις. Η Ολλανδία, άλλωστε, σχεδιάζει μια μεταρρύθμιση

του δικού της συστήματος ελέγχου των ξένων επενδύσεων, που θα δίνει στις αρμόδιες αρχές το δικαίωμα να επανεξετάζουν ακόμη και αναδρομικά επενδύσεις όταν πρόκειται για ευαίσθητες τεχνολογίες και τομείς ενέργειας.

Οι απαγορεύσεις στις εξαγωγές ευρωπαϊκών επιχειρήσεων από κινεζικές και στις συγχωνεύσεις κινεζικών με ευρωπαϊκές επιχειρήσεις έχουν περιορίσει τις κινεζικές βιομηχανίες στις πράσινες επενδύσεις και ιδιαίτερος στην ηλεκτροκίνηση. Τα τελευταία πέντε χρόνια, οι κινεζικές βιομηχανίες μπαταριών έχουν επενδύσει 160,1 δισ. ευρώ στην Ευρώπη.

Κάνε το επόμενο βήμα στην καριέρα σου
Γίνε επαγγελματίας Coach & Mentor

ρωc

Μάθετε περισσότερα
και εγγραφείτε

ΑΝΑΛΥΣΗ

Η ευάλωτη αυτονομία της ελληνικής οικονομίας

Του ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ

Συνήθως η προεκλογική περίοδος δεν είναι η καταλληλότερη για ψυχραιμία συζήτηση σχετικά με την οικονομία. Η υπόθεση επιβεβαιώθηκε πάλι καθώς τα περισσότερα κόμματα αντιλαμβάνονται τη συζήτηση για την οικονομία ως εκφόρτιση καταλόγου αιτημάτων που θα ικανοποιηθούν, υποσχόμενων που θα εκπληρώσουν αν προτιμηθούν από τους ψηφοφόρους.

Ωστόσο πρέπει να αναλάβουμε το ρίσκο να στενοχωρηθούμε κάποιους, λέγοντας την αλήθεια! Κι αυτή είναι ότι η ελληνική οικονομία αποκτά μια ευάλωτη ακόμα αυτονομία από την πολιτική αλλά επιστρέφει στην ομαλότητα. Η εμπιστοσύνη που χρειάζεται κάθε οικονομία για να αναπτυχθεί, εκδηλώνεται και με μείωση του πληθωρισμού και μάλιστα ταχύτερα από τις προβλέψεις. Ο εκβιασμός της Ρωσίας στην Ευρώπη να την υπονομεύσει με υ-

Καθώς ο πληθωρισμός δείχνει να προσγειώνεται, η άνοδος των εισοδημάτων θα γίνει ολό και πιο ορατή.

ψηπές τιμές ενέργειας αντιμετώπιστηκε αποτελεσματικά. Η αναστάτωση της παγκόσμιας οικονομίας εξαιτίας της πανδημίας και της κατάρρευσης του διεθνούς εμπορίου αποκαθίσταται πλήρως. Ο κύκλος εργασιών στο λιανικό εμπόριο εξελίσσεται ικανοποιητικά, καθώς τον Φεβρουάριο 2023 σημείωσε αύξηση 11,5% σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα και αυτό δεν οφείλεται μόνον στην άνοδο των τιμών, αφού και ο όγκος λιανικών πωλήσεων είναι αυξημένος 2,4% σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά.

Καθώς ο πληθωρισμός δείχνει να προσγειώνεται, η άνοδος των εισοδημάτων θα γίνει ολό και πιο ορατή και θα βελτιώσει τον βιοτικό επίπεδο αλλά και τα επίπεδα αποταμίευσης των νοικοκυριών. Τα στοιχεία του ΟΟΣΑ για το διαθέσιμο οικογενειακό εισόδημα το τελευταίο τρίμηνο του 2022, δείχνουν αύξηση 5%, όσο περίπου στην Ισπανία (4,2%) αλλά πολύ μεγαλύτερη από χώρες όπως η Ιταλία (3,47%), η Σουηδία (0,93%), το Ηνωμένο Βασίλειο

(1,25%). Από την άλλη πλευρά, τα χρέη των νοικοκυριών παραμένουν σε κανονικά επίπεδα και σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ είναι στο 92,82% του διαθέσιμου (ετήσιου) εισοδήματος, ενώ στη Πορτογαλία είναι 126,41%, στην Ιρλανδία 111,41%. Τα ελληνικά νοικοκυριά δεν είναι υπερκρεωμένα και έχουν ορατές προοπτικές να βελτιώσουν το εισόδημά τους αφού η οικονομία βρίσκεται σε θετική τροχιά. Και θα επιταχυνθεί με την ένταξη της στην επενδυτική βαθμίδα που μπορεί να συμβεί φέτος έως το τέλος του έτους ή με βελτιώσεις στο πρώτο τετράμηνο του 2024 εφόσον δεν υπάρξει πολιτική αστάθεια. Φυσικά δεν λύθηκαν όλα τα προβλήματα καθώς ακόμα και σε θετική εξέλιξη της οικονομίας, υπάρχει χώρος για ανακατατάξεις, αναστάτωση και σκληρές προκλήσεις. Δεν θα συνεχίσουν να ευημερούν και να αναπτύσσονται όλοι οι τομείς, ούτε όλες οι επιχειρήσεις κάθε κλάδου, ούτε κι όλα τα νοικοκυριά. Αποστολή των κυβερνήσεων είναι να διαχειρίζονται τις εξελίξεις, προστατεύοντας όσους αδυνατούν να παρακολουθήσουν τις αλλαγές, ενισχύοντας εκείνους που χρειάζονται στήριξη για να πάνε καλύτερα.

Τρανό παράδειγμα η εξέλιξη της λιανικής αγοράς. Οι πωλήσεις, σύμφωνα με τα στοιχεία, εξελίσσονται θετικά αλλά με σημαντικές ανακατατάξεις. Οι καταναλωτές στρέφονται περισσότερο σε προϊόντα ιδιωτικών ετικέτας, δείχνοντας μικρότερη αφοσίωση σε μάρκες που ήταν μέχρι πρόσφατα αναμφισβήτητες. Και ενώ έχουν αυξημένη ζήτηση φθηνά «άνωνυμα» προϊόντα των αλυσίδων λιανικής, ευημερούν ταυτόχρονα πανάκριβα προϊόντα «κύρους» και πολυτελείας συμπεριλαμβανομένης της μεσαία κατηγορία που πληττείται. Όσοι δεν έχουν τη δυνατότητα (ή την ικανότητα) να είναι φθηνοί αλλά ούτε συμμετέχουν στην υψηλή αγορά πολυτελείας, βρισκονται σε κενό.

Επίσης, η αγορά αναδιαμορφώνεται από τις προτιμήσεις του κοινού που αλλάζουν. Πριν, οι οικογένειες είχαν στην καθημερινότητά τους το αγελαδινό γάλα. Τώρα η κατανάλωση γάλακτος υποχωρεί και αντικαθίσταται με φυτικά πορφυρά που παράγονται από αμύγδαλα και άλλους καρπούς. Η αλλαγή συνθηκών αλλάζει την αγορά.

Αγκάθι για την οικονομία το ρεκόρ χρέους των ανεπτυγμένων χωρών

«Καμπανάκι» από τον πρόεδρο της Παγκόσμιας Τράπεζας, Ντέιβιντ Μαλπάς

Το χρέος των ανεπτυγμένων, ακόμη ένα «αγκάθι» για την οικονομία. Στη διαπίστωση αυτή συνοψίζονται οι προειδοποιήσεις του προέδρου της Παγκόσμιας Τράπεζας, Ντέιβιντ Μαλπάς, που για μια ακόμη φορά υπενθυμίζει το πρόβλημα της υπερκρέωσης. Όπως τονίζει ο κ. Μαλπάς, οι ανεπτυγμένες οικονομίες ανά τον κόσμο είναι αντιμετώπιες με το πρόβλημα χρέους τους που βρίσκεται σε ιστορικό ρεκόρ. Είναι όμως εξαιρετικά ανησυχητικό στην παρούσα συγκυρία και δημιουργεί ακόμη έναν «πονοκέφαλο» στην παγκόσμια οικονομία, καθώς οι κεντρικές τράπεζες συνεχίζουν τη μάχη κατά του πληθωρισμού, σύμφωνα με τον πρόεδρο.

Μιλώντας στη συνάντηση των υπουργών Οικονομικών του G7, υπογράμμισε την ανάγκη να αντιμετωπισθούν τα επίπεδα ρεκόρ του παγκόσμιου χρέους προκειμένου να διασφαλιστεί η οικονομική και χρηματοπιστωτική σταθερότητα. Όπως τόνισε, «τα επίπεδα του χρέους ως ποσοστό επί του ΑΕΠ για τις ανεπτυγμένες οικονομίες του πλανήτη είναι υψηλότερα από κάθε άλλη φορά στο παρελθόν. Αυτό σημαίνει ότι η οικονομία θα πρέπει να καταβάλει πολύ πιο επίπονες προσπάθειες για να αποπληρώσει τα χρέη που έχει ήδη δανειστεί».

Είναι αναγκαίο, οι ανεπτυγμένες οικονομίες να επιστρέψουν σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης.

Η Παγκόσμια Τράπεζα έδωσε έμφαση στην ανάγκη διαφάνειας ως προς την αντιμετώπιση του αυξανόμενου χρέους προκειμένου να αντιμετωπιστούν παγκόσμια οικονομικά ζητήματα, όπως οι τραπεζικές πείσεις και οι επίμονα υψηλές πληθωρισμούς.

Στην έκθεσή της που δημοσιοποιήθηκε πέρυσι τον Δεκέμβριο, η Παγκόσμια Τράπεζα ανακοίνωσε ότι το εξωτερικό χρέος των χαμηλών και μεσαίων εισοδημάτων χωρών αυξήθηκε κατά 5,6% σε ονομαστικούς όρους, στα 9 τρις. δολάρια. Σημειώτεον, πάντως, ότι από την πλευρά του το Διεθνές Χρηματοπιστωτικό Ινστιτούτο (IIF) είχε υπολογίσει την ονομαστική αξία του παγκόσμιου χρέους κάτω από τα 300 τρις. δολάρια του 2022, ελαφρώς χαμηλότερα από τα επίπεδα του 2020. Η άνοδος των επιτοκίων όμως, που βρίσκεται σε εξέλιξη σε σχεδόν παγκόσμιο επίπεδο, αυξάνει το βάρος του χρέους και δυσχεραίνει την αποπληρωμή του.

Ο Ντέιβιντ Μαλπάς, μιλώντας στην συνάντηση των υπουργών Οικονομικών του G7, υπογράμμισε πως «τα επίπεδα του χρέους ως ποσοστό επί του ΑΕΠ για τις ανεπτυγμένες οικονομίες του πλανήτη είναι υψηλότερα από κάθε άλλη φορά στο παρελθόν. Αυτό σημαίνει ότι η οικονομία θα πρέπει να καταβάλει πολύ πιο επίπονες προσπάθειες για να αποπληρώσει τα χρέη που έχει ήδη δανειστεί».

Όπως τονίζει η S&P Global, το ποσό των 300 τρις. αντιστοιχεί στο 349% του παγκόσμιου ΑΕΠ και ισοδυναμεί με κατά μέσον όρο 37.500 δολ. για κάθε άνθρωπο επί της γης όταν το κατά κεφαλήν ΑΕΠ δεν είναι παρά 12.000 δολ. Σύμφωνα με τους οικονομολόγους της S&P Global, το πρόβλημα είναι ότι η ζήτηση για χρέος θα εξακολουθήσει να αυξάνεται εξαιτίας ενός συνδυασμού ετερόκλητων παραγόντων, όπως η ανάγκη για στήριξη των καταναλωτών έναντι του επιταχυνόμενου

πληθωρισμού, η εξίσου επιτακτική ανάγκη για πολιτικές με στόχο την ανάσχεση της κλιματικής αλλαγής, αλλά και η ανάγκη για ανοικοδόμηση γερασμένων υποδομών.

Σύμφωνα με τον κ. Μαλπάς, «ένα από τα βασικά πράγματα που θα πρέπει να κάνουν οι ανεπτυγμένες οικονομίες είναι να προσαρμόσουν να βρουν ένα σταθερό περιβάλλον για να επιστρέψουν σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης». Υπογράμμισε επίσης ότι στις ανεπτυγμένες οικονομίες

έχουν αυξηθεί οι δυνατότητες άντλησης αποδόσεων χωρίς την ανάληψη επενδυτικού κινδύνου, αλλά την ίδια στιγμή έχει διευρυνθεί το χάσμα που χωρίζει τις αποδόσεις στο χρέος των αναπτυσσόμενων οικονομιών από τις αντίστοιχες των ομολόγων ανεπτυγμένων οικονομιών. Το ποσοστό απόδοσης χωρίς κίνδυνο υποδηλώνει το επιτόκιο που μπορεί να αναμένεται να κερδίσει ένας επενδυτής σε μια επένδυση που ενέχει μηδενικό κίνδυνο.

Η Ρωσία κερδίζει δισεκατομμύρια από τα διαμάντια

Οι επτά πιο προηγμένες οικονομίες στον κόσμο – το G7 – συζητούν την επιβολή κυρώσεων στις εξαγωγές ρωσικών διαμαντιών, ένα περιπλοκό μέτρο που θα μπορούσε ενδεχομένως να αυξήσει τις τιμές για τα προϊόντα πολυτελείας. Οι εξαγωγές διαμαντιών της Ρωσίας έχουν σε μεγάλο βαθμό μείνει εκτός των διεθνών κυρώσεων μετά την εισβολή της Μόσχας στην Ουκρανία πέρυσι τον Φεβρουάριο. Αυτό συμβαίνει, παρά τις εκκλήσεις για το αντίθετο από την Ουκρανία και ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες, καθώς και πολλούς γύρους μέτρων, που στοχεύουν τις εξαγωγές ενέργειας του Κρεμλίνου, τις τράπεζες και τους ολιγάρχες. Το 2021 η Ρωσία συγκέντρωσε περίπου 4,7 δισ. δολάρια από εξαγωγές διαμαντιών, σύμφωνα με στοιχεία από το Observatory of Economic Complexity. Αυτό έκανε τη Ρωσία ο γδο μεγαλύτερη εξαγωγό διαμαντιών στον κόσμο. Τα διαμάντια δεν διαπραγματεύονται συνήθως όπως το πετρέλαιο ή ο χρυσός, αλλά αντιπροσωπεύουν μια μεγάλη αγορά που υπερβαίνει τα κοσμήματα. Οι πέτρες χρησιμοποιούνται επίσης για διάτρηση, οδοντιατρική, υπολογιστές. Ορισμένες χώρες – όπως το Βέλγιο, που αγοράζει σημαντική ποσότητα ρωσικών διαμαντιών – θέλουν μια «παγκόσμια προσέγγιση» στις ρωσικές εξαγωγές, σε αντίθεση με τα ειδικά μέτρα της Ε.Ε., προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι κυρώσεις δεν θα τις βλάψουν δυσανάλογα. «Η συζήτηση συνεχίζεται εδώ και αρκετό καιρό επειδή υπάρχει σαφής κίνδυνος η Ρωσία να εκτρέψει απλώς τις εξαγωγές της σε τρίτες χώρες», δήλωσε ο Εντουαρντ Γκάρντνερ, οικονομολόγος εμπορευμάτων, στην Capital

Μόνο οι εισαγωγές της Ε.Ε. πέρυσι έφθασαν στο 1,4 δισ. ευρώ – Την επιβολή κυρώσεων εξετάζουν στο G7.

Economics. «Εάν οι κυρώσεις επιβληθούν κατά τρόπο που καθιστούσε δύσκολη την καταστρατήγηση τους, τότε θα μπορούσαμε να δούμε λιγότερη ρωσική προσφορά στην αγορά και υψηλότερες τιμές», είπε. Η βιομηχανία διαμαντιών στην Ευρώπη ανησυχεί για πιθανή εκτροπή του εμπορίου σε άλλες αγορές, όπως το Ντουμπάι, λόγω της προοπτικής να πληρώσει περισσότερο για το μπέρουμα και δεν θα μειώσει σημαντικά τα έσοδα της Ρωσίας από το εμπόριο. Ως εκ τούτου, το G7 εξετάζει τρόπους για το πώς να χρησιμοποιήσει την τεχνολογία για να εντοπίσει την αρχική πηγή των λίθων. Τον Μάρτιο οι ΗΠΑ και η Ε.Ε. είχαν ανακοινώσει ότι «η Ρωσία συνεχίζει να κερδίζει δισεκατομμύρια δολάρια από το εμπόριο διαμαντιών» και αμφότερες «παράμένουν δεσμευμένες να επιβάλουν οικονομικές συνέπειες στη Ρωσία». Να σημειωθεί ότι η Ε.Ε. εισήγαγε πέρυσι ρωσικά διαμάντια αξίας περίπου 1,4 δισ. ευρώ, σύμφωνα με τη Eurostat, ποσότητα μειωμένη από την αντίστοιχη του 1,8 δισ. ευρώ του 2021.

Η Ταϊβάν «στερεύει» από ταλέντα

Κατά την τελευταία δεκαετία, η ταϊβανέζικη TSMC έχει αποκτήσει μεγάλο προβάδισμα έναντι αντιπάλων όπως η Intel και η Samsung στον αγώνα για την κατασκευή των μικρότερων – και ταχύτερων – ημιαγωγών. Σε μεγάλο βαθμό λόγω της εφευρετικτικότητας των μηχανικών της, η TSMC έχει γίνει μία από τις πιο σημαντικές – γεωπολιτικά – επιχειρήσεις στον κόσμο. Την ίδια ώρα όμως πολλοί στην Ταϊβάν φοβούνται ότι θα υπάρξει σύντομα έλλειψη ειδικευμένων μηχανικών. Η συρρίκνωση του πληθυσμού, η απαιτητική εργασιακή κουλτούρα και η πληθώρα ανταγωνιστικών θέσεων εργασίας στον τομέα της τεχνολογίας συμβάλλουν στο πρόβλημα που ήδη είναι ορατό.

Το διακύβευμα είναι τεράστιο. Οι ιθύνοντες υποστηρίζουν ότι η κυριαρχία

Φόβοι ότι θα υπάρξει σύντομα έλλειψη ειδικευμένων μηχανικών για την ανάπτυξη μικροπεξεργαστών.

της TSMC στα μικροτσιπ παρέχει στην Ταϊβάν μια εγγύηση έναντι μιας εισβολής από την Κίνα. Στηρίζουν δε το επιχειρημα τους στο γεγονός ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες θα πρέπει να υπερασπιστούν ένα πολύ σημαντικό τμήμα της αλυσίδας εφοδιασμού τους. Ο αριθμός των εργαζομένων της εταιρείας έχει αυξηθεί κατά σχεδόν 70% την τελευταία δεκαετία, την ώρα που το ποσοστό γεννήσεων στην Ταϊβάν έχει μειωθεί κατά το ήμισυ. Παράλληλα, νεοφύφι επιμηχρήσεις σε τομείς όπως η τεχνητή νοημοσύνη προσελκύουν κορυφαίους μηχανικούς. Η TSMC πρέπει να ανταγωνιστεί κολλοσσούς όπως η Google και ξένες εταιρείες ημιαγωγών όπως η ASML της Ολλανδίας, οι οποίες

Αρκετοί υποστηρίζουν ότι η κυριαρχία της TSMC στα μικροτσιπ παρέχει στην Ταϊβάν εγγύηση έναντι μιας εισβολής από την Κίνα.

προσφέρουν καλύτερες συνθήκες εργασίας. Οι επικεφαλής της TSMC έχουν υπερασπιστεί τη σκληρή εργασιακή κουλτούρα της εταιρείας, η οποία, όπως λέει, την κατέστησε έναν κολλοσό

αξίας 440 δισ. δολαρίων με 73.000 υπαλλήλους. Ωστόσο τα τελευταία χρόνια, ο πρόεδρος της TSMC, Mark Liu, έχει επανειλημμένα αναγνωρίσει ότι η μεγαλύτερη πρόκληση που αντιμετωπίζει

η βιομηχανία ημιαγωγών της Ταϊβάν είναι η έλλειψη ταλέντων.

Η μεγαλύτερη πλατφόρμα αναζήτησης εργασίας της Ταϊβάν, η 104 Job Bank, είχε πάνω από 33.000 καταχωρήσεις για θέσεις εργασίας στον κλάδο των ημιαγωγών τον Αύγουστο. Πέρυσι, ο τομέας αυτός απασχολούσε περίπου 326.000 άτομα, σύμφωνα με το Ινστιτούτο Βιομηχανικών Τεχνολογίας Ερευνας που υπάγεται στην κυβέρνηση. Η TSMC αναγκάστηκε να προσαρμόσει τις στρατηγικές πρόσληψης προσωπικού. Διεύρυνε τα κριτήρια πρόσληψης και αύξησε τον βασικό μισθό για τους αποφοίτους μεταπτυχιακών σπουδών, οι οποίοι μπορούν πλέον να αναμένουν μια μέση ετήσια αποζημίωση έως και 65.000 δολάρια. Παράλληλα, προσλαμβάνονται μεταπτυχιακοί φοιτητές πριν ολοκληρώσουν τον κύκλο σπουδών τους, ακόμα δε και μαθητές λυκείου για πρακτική άσκηση.

Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει η βιομηχανία τοις της Ταϊβάν έρχονται εν μέσω μιας παγκόσμιας κρίσης ημιαγωγών. Στην Κίνα, όπου οι αξιωματούχοι προσπάθησαν να προσελκύσουν Ταϊβανέζους μηχανικούς για την ανάπτυξη της νεοσύστατης βιομηχανίας τοις, η κρατική υποστηριζόμενη Κινεζική Ακαδημία Επιστημών ανησυχεί και αυτή για τη «σοβαρή έλλειψη» εξειδικευμένων εργαζομένων. Σύμφωνα με μια εκτίμηση, η βιομηχανία μικροτσιπ της Κίνας είχε έλλειψη 200.000 ατόμων.

Στο μεταξύ, πιλοτικό σύστημα παρακολούθησης της αλυσίδας εφοδιασμού ημιαγωγών ενεργοποιεί η Ε.Ε., προκειμένου να εντοπίζει τυχόν ελλείψεις στο συνολικό κύκλωμα παραγωγής μικροτσιπ. Έχοντας δει, κατά την πανδημία, βασικούς κλάδους της ευρωπαϊκής βιομηχανίας, όπως η αυτοκινητοβιομηχανία, να καταρρέουν από τις ελλείψεις των πολύτιμων μικροτσιπ, η Ευρώπη επιχειρεί να προλάβει μελλοντικές κρίσεις στους ημιαγωγούς.

Τα «γεράκια» της ΕΚΤ πιέζουν για νέες αυξήσεις των επιτοκίων

Μπαράζ δηλώσεων για την ανάγκη συνέχισής τους και μετά το καλοκαίρι

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Ενώ η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα μείωσε για πρώτη φορά τον ρυθμό αύξησης των επιτοκίων στις 25 μονάδες βάσης κατά την τελευταία της συνεδρίαση, ενισχύοντας τις εκτιμήσεις ότι ο κύκλος σύσφιγξης της νομισματικής πολιτικής θα ολοκληρωθεί τον Ιούλιο, τα «γεράκια» του διοικητικού συμβουλίου έσπευσαν να διαμνησθούν πως οι αυξήσεις πρέπει να συνεχιστούν και μετά το καλοκαίρι. Με μπαράζ δηλώσεών τους, οι κεντρικοί τραπεζίτες της Σλοβακίας, της Λετονίας, της Σλοβενίας και της Κροατίας σηματοδότησαν πως οι αυξήσεις επιτοκίων δεν θα τελειώσουν σύντομα, με κάποιους να προειδοποιούν πως ο Ιούλιος δεν θα σηματοδοτήσει το τέλος της σύσφιγξης.

«Η ΕΚΤ μπορεί να χρειαστεί να αυξήσει τα επιτόκια για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα από το αναμενόμενο και ο Σεπτέμβριος μπορεί να είναι η πρώτη στιγμή που οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής μπορούν να κρίνουν εάν οι προηγούμενες αυξήσεις επιτοκίων ήταν αποτελεσματικές», επισήμανε ο Σλοβάκος Πίτερ Κάζιμρ. Σημειώνεται πως τον Σεπτέμβριο το προσωπικό της ΕΚΤ θα δημοσιοποιήσει τις νέες προβλέψεις για

Με βάση τα σημερινά δεδομένα, θα πρέπει να συνεχίσουμε να αυξάνουμε τα επιτόκια για περισσότερο από το αναμενόμενο, λέει ο Σλοβένος κεντρικός τραπεζίτης.

τον πληθωρισμό και την οικονομία, με τις πιο πρόσφατες να έχουν ανακοινωθεί τον Μάρτιο.

«Η πορεία του δομικού πληθωρισμού, η συνεχής αύξηση των μισθολογικών πιέσεων και τα υψηλά περιθώρια κέρδους απαιτούν επαγρύπνηση και επιβεβαιώνουν την ανάγκη να συνεχίσουμε την πορεία μας», εξήγησε ο Κάζιμρ. «Με βάση τα σημερινά δεδομένα, θα πρέπει να συνεχίσουμε να αυξάνουμε τα επιτόκια για περισσότερο από το αναμενόμενο», όπως τόνισε σε ανάρτησή του στην ιστοσελίδα της κεντρικής τράπεζας της Σλοβακίας. «Ετσι, η επιβράδυνση του ρυθμού στις 25 μ.β. είναι ένα βήμα που θα μας επιτρέψει να ανεβούμε σταδιακά ψηλότερα για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, εάν αυτό είναι απαραίτητο και δικαιολογείται από τα ει-

Μετά τη συνεδρίαση της ΕΚΤ της 4ης Μαΐου, οπότε και μειώθηκε για πρώτη φορά ο ρυθμός αύξησης των επιτοκίων στις 25 μονάδες βάσης, η πλειονότητα των διεθνών οίκων αναμένει πως η κορύφωση των επιτοκίων θα έλθει τον Ιούλιο στο 3,75%, από το σημερινό 3,25%.

σερχόμενα δεδομένα». Η ΕΚΤ έχει αυξήσει τα επιτόκια σε κάθε μία από τις τελευταίες επτά συνεδριάσεις της για να καταπολεμήσει την άνοδο του πληθωρισμού, με την Κριστίν Λαγκάρντ να τονίζει κατά τη συνέντευξη Τύπου της περασμένης Πέμπτης ότι περαιτέρω αυξήσεις θα ακολουθήσουν, καθώς οι προοπτικές για τον πληθωρισμό εξακολουθούν να είναι υπερβολικά υψηλές. Η ΕΚΤ δικαιολόγησε την πιο «ήπια» κίνηση με βάση το γεγονός ότι προηγούμενες αυξήσεις έχουν αρχίσει να μεταδίδονται στις συνθήκες χρηματοδότησης και στις νομισματικές συνθήκες της Ευρωζώνης. Σύμφωνα με την αγορά, η σηματοδότηση αυτή ότι θα ακολουθήσουν και άλλες αυξήσεις, σε συνδυασμό

με την ανακοίνωση για τον τερματισμό των επανεπενδύσεων του προγράμματος αγοράς ομολόγων APP, ήταν αυτό που έκανε τα γεράκια της ΕΚΤ που ήθελαν μεγαλύτερη αύξηση κατά 50 μ.β. να συμβιβαστούν.

Ανάλογη προειδοποίηση, ότι οι αυξήσεις επιτοκίων είναι δύσκολο να σταματήσουν τον Ιούλιο, έστειλε και ο Λετονός κεντρικός τραπεζίτης, επίσης γνωστό «γεράκι» της ΕΚΤ, Μάρτινς Κάζακς. «Οι επενδυτές δεν θα πρέπει να υπολογίζουν ότι η άνευ προηγούμενου περιόδου αύξησης των επιτοκίων της ΕΚΤ θα ολοκληρωθεί τον Ιούλιο, όπως προβλέπει επί του παρόντος η πλειονότητα των οικονομολόγων», τόνισε μιλώντας στο Bloomberg. «Έχουμε α-

κόμη αρκετό έδαφος να καλύψουμε και θα χρειαστούν περαιτέρω αυξήσεις επιτοκίων για να τιθασεύσουμε τον πληθωρισμό», όπως πρόσθεσε χαρακτηριστικά, ενώ σημείωσε πως τα όποια στοιχεία της αγοράς για μείωση των επιτοκίων από την άνοιξη του 2024 είναι «σημαντικά πρόωρα».

Οι υποκειμένες πιέσεις τιμών παραμένουν και η δουλειά της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας δεν θα έχει ολοκληρωθεί έως ότου υπάρξει αλλαγή στην τάση του δομικού πληθωρισμού, δήλωσε παράλληλα ο κεντρικός τραπεζίτης της Κροατίας, Μπόρις Βούιτσιτς σε διάσκεψη στο Πορτοφόρι της Σλοβενίας. Στο ίδιο συνέδριο ο επικεφαλής της κεντρικής τράπεζας της Σλοβενίας,

Μπόστιαν Βάσλε, τόνισε ότι ο πληθωρισμός γίνεται ολοένα και πιο επίμονος. «Τα δεδομένα δείχνουν περαιτέρω αυξήσεις επιτοκίων, αλλά η έκτασή τους δεν μπορεί να προβλεφθεί τώρα. Ο πληθωρισμός μπορεί να συνεχίσει να εκπλησσει, κάτι που θα σημαίνει ότι η ΕΚΤ πρέπει να συνεχίσει να ενεργεί», όπως σημείωσε.

Αξίζει να σημειώσουμε πως έπειτα από τη συνεδρίαση της ΕΚΤ της 4ης Μαΐου, η πλειονότητα των διεθνών οίκων αναμένει πως η κορύφωση των επιτοκίων θα έλθει τον Ιούλιο και στο 3,75% από το σημερινό 3,25%, που σημαίνει άλλες δύο αυξήσεις της τάξης των 25 μ.β. στις προσεχείς συνεδριάσεις του καλοκαιριού.

Γκρίνια από τους υπαλλήλους της ΕΚΤ για το ύψος της αύξησης των μισθών

Σε δύσκολη θέση βρίσκεται η ΕΚΤ, η οποία προ ημερών αύξησε για έβδομη φορά τα επιτόκια του ευρώ για να ανακόψει τον πληθωρισμό, ενώ παράλληλα δεν σταματάει να καλεί εργοδότες και εργαζομένους να μην οδηγήσουν τους μισθούς σε μεγάλες αυξήσεις. Όπως αναφέρει σχετικό ρεπορτάζ των Financial Times, το ακανθώδες θέμα των αυξήσεων των μισθών, των «δευτερογενών πληθωριστικών πιέσεων» όπως αποκαλούνται από τις κεντρικές τράπεζες, έφθασε πλέον και στους κόλπους της ΕΚΤ. Το προσωπικό της ζητάει τώρα επανεξέταση της αύξησης που έδωσε η ΕΚΤ στους μισθούς και θέσπιση μηχανισμού αυτομάτως προσαρμογής των μισθών όταν αυξάνονται οι τιμές, ανάλογου εκείνων που ισχύουν σε άλλα θεσμικά όργανα της Ε.Ε. Ατία είναι η αύξηση 4% που δόθηκε στους μισθούς των υπαλλήλων της ΕΚΤ για φέτος και αποφασίστηκε πέρυσι, όταν ο πληθω-

ρισμός της Ευρωζώνης κυμαινόταν κατά μέσον όρο στο 8,4%.

Αυτή η αύξηση συνάδει σε γενικές γραμμές με τις αυξήσεις μισθών που έχουν δοθεί σε διάφορους κλάδους στην Ευρωζώνη, αλλά όχι και με εκείνες των εργαζομένων στους θεσμούς της Ε.Ε. Οι αυξήσεις μισθών που δόθηκαν φέτος στους υπαλλήλους των διαφόρων θεσμών της Ε.Ε., όπως για παράδειγμα στους υπαλλήλους της Κομισιόν, έφθασαν στο 6,9%. Είναι μερικώς το αποτέλεσμα μηχανισμού αυτόματης προσαρμογής στον πληθωρισμό, με στόχο να μη χάνουν οι υπάλληλοι της Ε.Ε. την αγοραστική τους δύναμη. Εξάλλου είχε καθυστερήσει μια αύξηση αποδοχών κατά 2,5% που έπρεπε να έχει δοθεί από το 2020. Από την πλευρά της, όμως, η πρόεδρος της ΕΚΤ Κριστίν Λαγκάρντ επανέλαβε προ ημερών το αίτημά της προς τους εργοδότες και τους εργαζομένους να μην οδηγήσουν σε άνοδο τους μισθούς. Όπως τόνισε,

Το αίτημα των εργαζομένων της ΕΚΤ για επανεξέταση της αύξησης που δόθηκε στους μισθούς τους έρχεται ενώ η Κριστίν Λαγκάρντ δεν σταματάει να καλεί εργοδότες και εργαζομένους να μην οδηγήσουν τους μισθούς σε μεγάλες αυξήσεις.

κάτι τέτοιο αυτομάτως θα εξωθήσει ανοδικά και τις τιμές και συνεπώς θα διατηρήσει τον πληθωρισμό σε υψηλά επίπεδα, αναγκάζοντας την Τράπεζα σε νέες αυξήσεις επιτοκίων και ενδεχομένως πιο επιθετικές.

Σε ό,τι αφορά τη μεθοδολογία που εφαρμόζει η ΕΚΤ για την προσαρμογή των μισθών του προσωπικού της, αυτή βασίζεται στη γενικότερη τάση των μισθών όπως διαμορφώνονται για τους υπαλλήλους των κεντρικών τραπεζών, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών. Και η αύξηση 4,07% που έδωσε στο προσωπικό της από τον Ιανουάριο είναι σαφώς μεγαλύτερη από τη μόλις 1,8% που είχε δώσει ένα χρόνο νωρίτερα, όταν ο πληθωρισμός της Ευρωζώνης ήταν μόλις 2,6%. Σύμφωνα, όμως, με τους υπαλλήλους της και τη συνδικαλιστική ένωση, η Τράπεζα δεν εφαρμόσει σωστά

τη μεθοδολογία της, γι' αυτό και η αύξηση που έδωσε ήταν σαφώς μικρότερη. Ο Κάρλος Μπάουλις, αντιπρόεδρος της συνδικαλιστικής ένωσης που εκπροσωπεί τους υπαλλήλους της ΕΚΤ, τόνισε πως ζητούμενο είναι μια «πιο ισορροπημένη προσέγγιση», όπως εκείνη που εφαρμόσει η Κομισιόν. Τόνισε μάλιστα πως το αίτημα που υπέβαλε τώρα το προσωπικό είναι «το πρώτο βήμα και προλείπει το έδαφος για μια προσφυγή στη Δικαιοσύνη». Όπως, πάντως, επισημαίνουν οι Financial Times, η επανεξέταση της αύξησης και της μεθοδολογίας της Τράπεζας θα διαρκέσει μεγάλο χρονικό διάστημα, ενδεχομένως και μετά το τέλος του έτους, οπότε και αναμένεται πως ο πληθωρισμός της Ευρωζώνης θα έχει αποκλιμακωθεί από το 7% του Απριλίου ενδεχομένως και κάτω του 3%. Αυτό σημαίνει ότι ανεξαρτήτως του ποια μεθοδολογία θα εφαρμοσθεί, η αύξηση που θα δοθεί θα είναι μικρότερη.

«Βουτιά» του επενδυτικού κλίματος στην Ευρωζώνη

Το επενδυτικό κλίμα στη ζώνη του ευρώ «βυθίστηκε» απροσδόκτα τον Μάιο, με τον επίμονο πληθωρισμό και τις ανησυχίες για τον κλάδο της ενέργειας να επικρατούν επί των προσδοκιών για μια ανάκαμψη το επόμενο διάστημα. Ο δείκτης Sentix, που δίνει μια εικόνα για το επενδυτικό κλίμα που επικρατεί στην παρούσα φάση, υποχώρησε για την Ευρωζώνη στις -13,1 μονάδες τον Μάιο από -8,7 τον Απρίλιο. Αντίθετα, σε έρευνα του πρακτορείου Reuters, οι αναλυτές ανέμεναν ήπια βελτίωση στο -8,0 για τον τρέχοντα μήνα.

Ο δείκτης προσδοκιών σημείωσε ακόμη μεγαλύτερη «βουτιά», υποχωρώντας στις -19 μονάδες τον Μάιο από -13,0 τον Απρίλιο, στα χαμηλότερα επίπεδά του από τον Δεκέμβριο του 2022,

Υποχώρησε στις -13,1 μονάδες τον Μάιο από -8,7 τον Απρίλιο.

«εξαλείφοντας όλες τις ελπίδες για μια οικονομική ανάκαμψη μετά την έναρξη του πολέμου στην Ουκρανία», σημειώνει η Sentix. Όπως αναφέρει το Reuters, το βαρόμετρο βυθίστηκε σε αρνητικό έδαφος ήδη από τις επόμενες ημέρες της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία, τον Φεβρουάριο του 2022.

Το ζήτημα των ελλείψεων ενέργειας σε συνδυασμό με τις μειωμένες καταναλωτικές δαπάνες λόγω πληθωρισμού και τις ανησυχίες των καταναλωτών για

τις υποχρεωτικές επενδύσεις σε νέου τύπου μέσα θέρμανσης, προκειμένου να αντιμετωπιστεί η κλιματική αλλαγή, βρίσκονται μεταξύ των παραγόντων που επιδεινώνουν το γενικότερο επενδυτικό κλίμα. Η οικονομία της Ευρωζώνης έχει αρχίσει να ανακάμπτει τους τελευταίους μήνες, κυρίως λόγω της ισχυρής ζήτησης για υπηρεσίες, με διεθνείς φορείς, όπως το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, να αναθεωρούν επί τα βελτίω τις προβλέψεις τους για την ανάπτυξη στο μπλοκ. Τα πρόσφατα σημάδια αδυναμίας ωστόσο, ειδικά στη μεταποίηση, ρίχνουν βαριά οκιά επάνω στην ανάκαμψη, ειδικά τη στιγμή που ο επίμονος πληθωρισμός συνεχίζει να ροκανίζει την αγοραστική δύναμη των νοικοκυριών.

Σύμφωνα με ρεπορτάζ του Reuters, το επενδυτικό κλίμα στη Γερμανία, τη μεγαλύτερη ευρωπαϊκή οικονομία, επιδεινώθηκε τον Μάιο, με τον σχετικό δείκτη να υποχωρεί στις -9,0 μονάδες από -2,3 τον Απρίλιο, επαναφέροντας στο προσκήνιο τους φόβους για μια πιθανή ύφεση. Σε αυτούς τους φόβους έρχονται να προστεθούν και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο μεταποιητικός κλάδος, ο οποίος στη Γερμανία αντιπροσωπεύει το ένα πέμπτο της οικονομίας της. Τόσο η βιομηχανική παραγωγή όσο και οι παραγγελίες μειώθηκαν περισσότερο από το αναμενόμενο, με τους αναλυτές να υποστηρίζουν πως αυτό οφείλεται στην παγκόσμια αύξηση των επιτοκίων και στο φρένο που βάζει στην ανάπτυξη της οικονομίας.

Το επενδυτικό κλίμα στη Γερμανία επιδεινώθηκε τον Μάιο, με τον σχετικό δείκτη να υποχωρεί στις -9,0 μονάδες από -2,3 τον Απρίλιο, επαναφέροντας στο προσκήνιο τους φόβους για μια πιθανή ύφεση.

PLACELIFT
renovations - constructions

Τηλ: 77 770520

Μόλις 8% των ελληνικών εταιρειών θεωρούνται «ηγέτες στην καινοτομία»

Ενώ η Ελλάδα έχει ανεβάσει ταχύτητες σε ό,τι αφορά την καινοτομία και την ενίσχυση του κλάδου της τεχνολογίας, οι επιχειρήσεις, ιδίως οι μικρομεσαίες, έχουν ακκόμπ αρκετό δρόμο να διανύσουν για να ενισχύσουν τις επιδόσεις τους σε αυτό το πεδίο, κάτι που αποτελεί εμπόδιο για την περαιτέρω ανάπτυξη τους. «Κλειδί» για να καινοτομήσουν είναι η τεχνολογία μέσα από σύγχρονες υποδομές δε-

της καινοτομίας» και «καινοτόμοι» (innovation leaders, innovation adopters). Δηλαδή, μόλις 8% των ελληνικών επιχειρήσεων έχουν την καινοτομία στο DNA τους και δρομολογούν ώριμα καινοτόμα πλάνα για την ενίσχυσή τους. Αυτό, σύμφωνα με την έρευνα είναι σημαντικό, καθώς οι «ηγέτες της καινοτομίας» και οι «καινοτόμοι» είναι 2,2 φορές πιο πιθανό (στην Ελλάδα 1,14 φορές) να βελτιώσουν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα εν μέσω μάλιστα μιας περιόδου οικονομικής αβεβαιότητας, ύφεσης, πληθωρισμού κ.λπ., σε σύγκριση με αυτούς που είναι ουραγοί (innovation laggards, innovation followers). Μάλιστα, οι «ηγέτες της καινοτομίας» (innovation leaders) σε παγκόσμιο επίπεδο έχουν 1,9 περισσότερες πιθανότητες να αυξήσουν τα έσοδά τους, ενώ είναι 1,7 φορές πιο απίθανο να αντιμετωπίσουν προβλήματα στην εύρεση καταρτισμένου προσωπικού στον κλάδο της πληροφορικής. Σημειώνεται πως για να γίνει αντιληπτή η ωριμότητα των επιχειρήσεων σε θέματα καινοτομίας, οι ερωτηθέντες κλήθηκαν να τοποθετηθούν με βάση μια κλίμακα ωριμότητας της καινοτομίας στις επιχειρήσεις η οποία ξεκινάει από τους «ηγέτες της καινοτομίας» και καταλήγει στους ουραγούς. Συνολικά, πάντως, οι επιχειρήσεις στην Ελλάδα είναι αισιόδοξες για την καινοτομία δυναμική τους: 74% των εταιρειών στην Ελλάδα συμφωνούν ότι, στο εσωτερικό τους, καλλιεργείται κουλτούρα καινοτομίας, με το αντίστοιχο ποσοστό διεθνώς να διαμορφώνεται στο 84%. Από την άλλη, 86% των εταιρειών παγκοσμίως (80% στην Ελλάδα) αναζητούν ενεργά τεχνολογίες για να καινοτομήσουν, ενώ σχεδόν 6 στις 10, τόσο παγκοσμίως όσο και στην Ελλάδα, εκτιμούν ότι η τεχνολογία τους δεν είναι αιχμηρή και πως θα μείνουν πίσω στον ανταγωνισμό.

Εξί στις δέκα επιχειρήσεις εκτιμούν ότι η τεχνολογία τους δεν είναι αιχμηρή και πως θα μείνουν πίσω στον ανταγωνισμό.

δομένων, multicloud, τεχνολογίες κυβερνοασφάλειας, τηλεργασία κ.λπ. Όπως αναφέρει έρευνα της Dell Technologies (Dell Technologies Innovation Index), στην οποία συμμετείχαν 6.600 εργαζόμενοι από περισσότερες από 45 χώρες, παγκοσμίως υπάρχει ένα χάσμα μεταξύ της αντίληψης για την καινοτομία και της υλοποίησής της από τους οργανισμούς. Ειδικότερα, μόλις 8% των εταιρειών στην Ελλάδα -18% παγκοσμίως- μπορούν να οριστούν ως «ηγέτες

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΚΟΝΤΗ

Στο «κυνήγι» ληξιπρόθεσμων χρεών

10 ώρες την εβδομάδα ξοδεύουν οι μισές επιχειρήσεις για να εισπράξουν οφειλές κακοπληρωτών

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

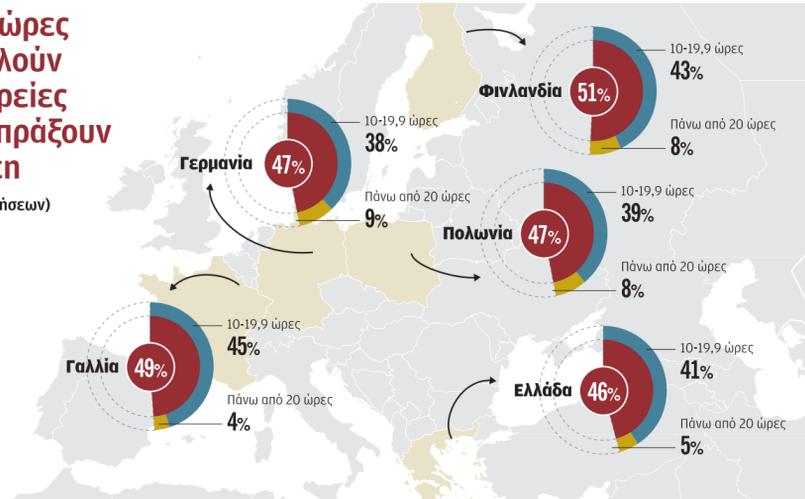
Στην ελληνική ταβία του 1963 «Το τεμπελοσκούλο» ο πρωταγωνιστής Δημήτρης Παπαμιχαήλ, όταν τελικά αποφασίζει να αφήσει το... κρεβάτι του και να εργαστεί, διαπρέπει ως εισπράκτορας χρεών για λογαριασμό μιας εταιρείας. Προκειμένου να εισπράξει τις καθυστερημένες πληρωμές δεν διστάζει να χειροδικήσει εναντίον των οφειλετών, με συνέπεια να καταλήξει μια μέρα στη φυλακή. Σήμερα οι εταιρείες -και δεν αναφερόμαστε στις περιπτώσεις «εισπράξεων» παροχής «προστασίας» σε καταστήματα- δεν χρησιμοποιούν ανάλογα μέσα. Αυτό που συμβαίνει, πάντως, λόγω ίσως και των διαδικασιών κρίσεων που έπληξαν την ευρωπαϊκή οικονομία τα τελευταία χρόνια, είναι να σπαταλούν χρόνο και χρήμα για την εισπράξη ληξιπρόθεσμων οφειλών.

Κοστίζουν 275 δις. ευρώ

Σύμφωνα με πανευρωπαϊκή έρευνα που πραγματοποίησε η εταιρεία διαχείρισης απαιτήσεων Intrum, το «κυνήγι» των ληξιπρόθεσμων οφειλών υπολογίζεται ότι κοστίζει συνολικά στις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις 275 δισεκατομμύρια ευρώ, ποσό που υπερβαίνει το ΑΕΠ της Φινλανδίας, ενώ ο χρόνος που σπαταλούν σε αυτό το «κυνήγι» υπολογίζεται συνολικά σε 74 ημέρες ετησίως ή στο 29% των ωρών εργασίας. Το κόστος για μια μέση επιχείρηση στην Ευρώπη, κόστος κυρίως διοικητικό το οποίο προκύπτει από τους ανθρώπους που χρειάζεται να διαθέσει και τις εργατοώρες που απαιτούνται για την εισπράξη των οφειλών, υπολογίζεται σε 9.194 ευρώ ετησίως. Η έρευνα της Intrum πραγματοποιήθηκε σε 29 χώρες στην Ευρώπη, μεταξύ αυτών και στην Ελλάδα, σε 10.556 επιχειρήσεις μικρές, μεσαίες και μεγάλες, το διάστημα Νοεμβρίου 2022 - Μαρτίου 2023.

Η Ελλάδα, μάλιστα, σύμφωνα με την έρευνα περιλαμβάνεται στην πρώτη πεντάδα των χωρών εκείνων όπου απαιτείται ο περισσότερος χρόνος για το «κυνήγι» των οφειλετών. Συγκεκριμένα, στην πρώτη θέση βρίσκεται η Φινλανδία, όπου το 51% των επιχειρήσεων ξοδεύει πάνω από 10 ώρες την εβδομάδα για να καταφέρει να εισπράξει ληξιπρόθεσμες οφειλές. Ακολουθούν η Γαλλία, όπου στην ίδια θέση

Πόσες ώρες σπαταλούν οι εταιρείες για να εισπράξουν χρέη
(% επιχειρήσεων)

ΠΗΓΗ: Intrum

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

βρίσκεται το 49% των επιχειρήσεων, η Πολωνία (47% των επιχειρήσεων) και η Γερμανία και η Ελλάδα, όπου το 46% των επιχειρήσεων χρειάζεται να δαπανήσει πάνω από 10 ώρες την εβδομάδα στο «κυνήγι» των χρεών. Μάλιστα, το 5% χρειάζεται να δαπανήσει πάνω από 20 ώρες την εβδομάδα σε αυτή τη διαδικασία.

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Έκθεση Πληρωμών 2022 της Intrum (σ.σ. η αντίστοιχη φετινή θα δημοσιοποιηθεί στις 23 Μαΐου), ο μέσος πραγματικός χρόνος πληρωμής των επιχειρήσεων προς άλλες επιχειρήσεις ήταν 50 ημέρες και του Δημοσίου προς τις επιχειρήσεις 62 ημέρες, χρόνος κατά 13 ημέρες αυξημένος σε σύγκριση με τον μέσο χρόνο που συμφωνείται ανάμεσα στις δύο πλευρές. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 2019, την τελευταία χρονιά πριν από την εμφάνιση της COVID-19, ο μέσος πραγματικός χρόνος πληρωμών μεταξύ επιχειρήσεων ήταν στην Ελλάδα 64 ημέρες (με μέσο ευρωπαϊκό όρο τις 40 ημέρες) και των πληρωμών του Δημοσίου προς τις επιχειρήσεις 115 ημέρες (με μέσο ευρωπαϊκό όρο τις 42 ημέρες). Όπως είναι αναμενό-

μενο, ο κλάδος που κυρίως δαπανά χρόνο για την εισπράξη οφειλών, χρόνος που χρειάζεται για την αποστολή υπενθυμίσεων στους οφειλότες αλλά και την έκδοση διαταγών πληρωμής και την προσφυγή στη Δικαιοσύνη, είναι ο χρηματοοικονομικός, κατά βάση δηλαδή οι τράπεζες. Το 45% των επιχειρήσεων του εν λόγω κλάδου δαπανά πάνω από 10 ώρες/εβδομάδα γι' αυτή τη διαδικασία. Στη δεύτερη θέση (44%) βρίσκεται ο κλάδος των ορυχείων - λατομείων και στην τρίτη θέση με 44% ο δημόσιος τομέας, προφανώς για την εισπράξη κυρίως φόρων και ασφαλιστικών εισφορών.

Σχεδόν το 58% των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων λαμβάνει νομικά μέτρα για τη διεκδίκηση των απαιτήσεων, ενώ εσωτερικές διαδικασίες ανάκτησης χρέους έχει το 34% των επιχειρήσεων. Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία της Intrum από την έκθεση του 2019, το 4,1% των χρεών στην Ελλάδα (το τρίτο υψηλότερο ποσοστό μεταξύ των 25 χωρών στις οποίες είχε γίνει η έρευνα) είχε διαγραφεί. Από την άλλη υπάρχουν και επιχειρήσεις που επιλέγουν τη διαμεσο-

λάβση και εν γένει πιο εύκολους τρόπους διεκδίκησης των χρημάτων τους, κάτι που μπορεί από τη μια να συμβάλει στη διατήρηση καλύτερων σχέσεων με τους πελάτες τους, αλλά από την άλλη, σύμφωνα με την Intrum, το κόστος μιας μακρόχρονης διαδικασίας εισπράξεως οφειλών είναι μεγαλύτερο.

Σπατάλη πόρων

«Οι ληξιπρόθεσμες οφειλές πάντα ταλαιπωρούν τις επιχειρήσεις. Ωστόσο, αυτό που κάνει ήταν απλώς ένα ξεβόλεμα, πλέον έχει εξελιχθεί σε κύρια προτεραιότητα των διοικήσεων των εταιρειών. Πολλές επιχειρήσεις παραδέχονται ότι οι πόροι που σπαταλούν για το «κυνήγι» των ληξιπρόθεσμων οφειλών θα μπορούσαν να διατεθούν για την ανάπτυξη, για επενδύσεις στον ψηφιακό μετασχηματισμό και την καινοτομία, για προσλήψεις και επανακατάρτιση, καθώς και για γεωγραφική επέκτασή τους, κάτι που βραχυπρόθεσμα απλώς δεν είναι δυνατόν», δήλωσε ο Αντρέας Ρούμπος, πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της Intrum.

Η ΜΠΥΡΑ **ΚΕΟ** ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ

Οι πελαχούδες είναι ελεύθερες

ΤΟΥ LEONARD GERSHE

ΜΙΡΚΑ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΖΑΜΠΕΤΑΚΗΣ

ΝΤΟΡΑ ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ

ΜΑΡΙΝΟΣ ΚΟΝΣΟΛΟΣ

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ **ΣΤΑΜΑΤΗΣ ΦΑΣΟΥΛΗΣ** ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ **ΓΙΩΡΓΟΣ ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ**

ΜΕΓΑΣ ΧΟΡΗΓΟΣ **Electroline** έφα στο αύριο

ΧΟΡΗΓΟΙ **cablenet** **HELLENIC BANK** **ΟΠΑΠ ΚΥΠΡΟΥ** **ΥΠΕΡΦΑΝΟΣ ΥΠΟΧΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΣΟΥ** **Δ.Κ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ Α.Ε.** **Pirex** **McDonald's** **αλφαμεγα** **UNICARS** **RAUTON**

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ **LOVE 100.7 FM** **Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ**

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ

Tickethour 7777 7040
.com.cy ΚΑΙ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

ΜΕΡΟΣ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΘΑ ΔΙΑΤΕΘΕΙ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ **RMHC Cyprus**

Η επενδυτική βαθμίδα δεν είναι εξασφαλισμένη

Η αξιολόγηση χάνεται σε μία μέρα, αλλά χρειάζεται χρόνια για να ανακτηθεί

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Η απώλεια της αξιοπιστίας μπορεί να γίνει σε μία μέρα, ωστόσο χρειάζονται πολλά χρόνια για να ανακτηθεί. Αυτό έχει δείξει και η Ιστορία –όχι μόνο της Ελλάδας–, με τους οίκους αξιολόγησης να μη διστάζουν να υποβαθμίσουν με ταχύτητα μια χώρα όταν βλέπουν «σήματα» αδυναμίας στο μέτωπο των δημοσιονομικών (το είδαμε πριν από μερικές μέρες με την περίπτωση της Γαλλίας) και να παίρνουν τον χρόνο τους προτού προχωρήσουν σε αναβαθμίσεις.

Η Ελλάδα «κυνήγει» την απόκτηση της επενδυτικής βαθμίδας μετά τις εκλογές, όντας η μόνη χώρα στην Ευρωπαϊκή Ένωση που βαθμολογείται χαμηλότερα από αυτήν, αφού την έχασε πριν από περίπου 13 χρόνια, στα τέλη του 2010. Και

Τυχόν επιστροφή σε ένα πιο παρακάτω παρελθόν θα θέσει σε κίνδυνο την πρόοδο που έχει επιτευχθεί, λένε αναλυτές.

έχει όλα τα «φόντα» να το καταφέρει. Σε περίπτωση που δεν καταφέρει να την ανακτήσει έως το 2024, κάνει μεταξύ άλλων και το waiver που είχε δώσει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, ώστε να γίνονται αποδεκτά τα ελληνικά ομόλογα ως εγγύηση για τις πράξεις χρηματοδότησης του ευρωσυστήματος, ένας παράγοντας που έχει προσφέρει ασφάλεια στους κατόχους ελληνικών ομολόγων και έχει φυσικά σπριζεί τις ελληνικές τράπεζες.

Για πολλά χρόνια, για περίπου μία δεκαετία, και έως το 2009, η βαθμολογία της Ελλάδας βρισκόταν στην υψηλή κατηγορία αξιολόγησης, το «Α», προτού ξεκινήσει ο κατακερματισμός της αξιοπιστίας της, που την έφερε έως και την κατώτερη κατηγορία, αυτή των «σκουπιδιών», αλλά και την «επιλεκτική χρεοκοπία» το 2012. Ωστόσο, δεν κατάφερε να ξεφύγει από το junk και το επίπεδο του «C» πριν από τα

τέλη του 2017, όπου και ξεκίνησαν οι πολύ αργές αναβαθμίσεις, οι οποίες επιταχύνθηκαν από το 2019 φτάνοντας στο σήμερα, στο BB+ και ένα σκαλοπάτι κάτω από το investment grade. Πάντως, ακόμη και μια αναβάθμιση στο «τριπλό B», που είναι και ο στόχος για φέτος, απέχει πολύ από την ελίτ του «Α» που βρισκόταν η χώρα πριν ξεκινήσει η κρίση ελλειμμάτων και χρέους. Η αναβάθμιση, έστω και στο χαμηλό investment grade, δεν είναι ωστόσο «εξασφαλισμένη». Και οι εκλογές, κατά τους οίκους, παίζουν κρίσιμο ρόλο σ' αυτό. Όπως σημειώνει στην «Κ» ο Φεντερικό Μπαρίγια, διευθυντής της Fitch Ratings, τα τελευταία 13 χρόνια έγιναν σημαντικές διαρθρωτικές και θεσμικές αλλαγές στην Ελλάδα και το ευρύτερο επίπεδο της Ε.Ε., που βελτίωσαν την εξωτερική και αναπτυξιακή ανθεκτικότητα της Ελλάδας και περιορίσαν τους χρηματοδοτικούς κιν-

δύνους, ενώ η χώρα έχει εφαρμόσει μεταρρυθμίσεις, μειώνοντας τους κινδύνους απότομων αλλαγών πολιτικής στο εγγύς μέλλον. Παρά τις αλλαγές αυτές, οι κίνδυνοι παραμένουν σε πολλαπλά μέτωπα, όπως προειδοποιεί ο αναλυτής. «Η οικονομική δραστηριότητα θα μπορούσε και πάλι να επιβραδυνθεί λόγω διαρθρωτικών περιορισμών, όπως η γήραση του πληθυσμού ή η αδυναμία θέσπισης μεταρρυθμίσεων. Οι επερχόμενες εκλογές θα μπορούσαν επίσης να οδηγήσουν σε αλλαγές στη στάση της πολιτικής, που θα μπορούσαν να περιπλέξουν τη δημοσιονομική επανεξισορρόπηση ή να δοκιμάσουν τις σχέσεις με την Ευρώπη. Υπάρχουν επίσης ερωτήματα σχετικά με την ικανότητα των Αρχών να διατηρήσουν αυστηρές δημοσιονομικές πολιτικές μεσοπρόθεσμα έως μακροπρόθεσμα για να μειώσουν τις επιπτώσεις του χρέους, καθώς οι δημοσιο-

νομικές απαιτήσεις ενδέχεται να ενταθούν», όπως σημειώνει. «Υπάρχουν κίνδυνοι στην τροχιά θετικής αξιολόγησης και μια τέτοια αβεβαιότητα παραμένει στο πολιτικό σκέλος και τι μπορεί να συμβεί μετά τις εκλογές του 2023», όπως επισφαιρίζει στην «Κ» ο Ντένις Σεν, επικεφαλής αναλυτής της Score Ratings. «Η μεταρρυθμιστική δυναμική και η ενίσχυση της σχέσης της Ελλάδας με τους θεσμούς της Ε.Ε. έχουν υποστηρίξει υπό συνθήκες συγκριτικής πολιτικής σταθερότητα από το 2019. Όμως, οποιαδήποτε επιστροφή σε ένα πιο παρακάτω παρελθόν της ελληνικής πολιτικής, μη τήρηση των ευρωπαϊκών δημοσιονομικών κανόνων και συνακόλουθη αποδιοργάνωση των μεταρρυθμίσεων έπειτα από τις επερχόμενες εκλογές, θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο την πρόσφατη πρόοδο», όπως προειδοποιεί.

Το χρονικό των αξιολογήσεων από τους οίκους

Σε μια σύντομη αναδρομή, η πρώτη υποβάθμιση ήρθε τον Ιανουάριο του 2009 από την S&P (από Α σε Α-), πριν ακολουθήσει σειρά αλληλεπιδρώντων υποβαθμίσεων από όλους τους οίκους – 10 συνολικά το 2009 και άλλες 9 το 2010, όπου η Ελλάδα έχασε εντελώς την επενδυτική βαθμίδα τον Δεκέμβριο του 2010, την οποία ακόμη παλεύει να ανακτήσει.

Το 2009 το δημοσιονομικό έλλειμμα (τελικό) ξεπέρασε τα 36 δισ. ευρώ και έφθασε το 15,7% του ΑΕΠ έναντι του 3% που ήταν και είναι το όριο στην Ε.Ε. Η S&P προειδοποίησε στις αρχές του έτους ότι «τα δημόσια οικονομικά της Ελλάδας εισέρχονται σε φάση οικονομικής ύφεσης με υψηλά ελλείμματα». Υπό το βάρος της οικονομικής κρίσης, ο πρωθυπουργός Κώστας Καραμανλής εξήγγειλε πρόωρες εκλογές για τον Οκτώβριο του 2009, με το ΠΑΣΟΚ να έρχεται στην εξουσία και να ανακοινώνει στο Ecofin ότι το έλλειμμα δεν θα κινηθεί στο 6% που υπολόγιζε η προηγούμενη κυβέρνηση, αλλά στο 12,5%. Αυτό πυροδότησε ένα μαρμαράζ υποβαθμίσεων από τους οίκους και εκτόξευση των ελληνικών spreads, με τον τότε πρωθυπουργό Γιώργο Παπανδρόπουλο να ανακοινώνει στις 23 Απριλίου του 2010 την προσφυγή της Ελλάδας στον μηχανισμό στήριξης.

Οι οίκοι αξιολόγησης συνεχίζουν τις υποβαθμίσεις μέχρι την κατηγορία της «επιλεκτικής χρεοκοπίας», όπου βρέθηκε η Ελλάδα στις αρχές του 2012, μια κατηγορία στην οποία... «έμπαίνε» και «έβγαίνε» ανάλογα και με τις οικονομικές εξελίξεις, έως τα τέλη του 2012. Σημειώνεται πως το 2011 οι συνολικές υποβαθμίσεις από όλους τους οίκους έφθασαν τις 11, ενώ τον Νοέμβριο του ίδιου έτους, έπειτα και από την απόφαση του Γ. Παπανδρόπουλου για διεξαγωγή δημοψηφισματος για τα νέα μέτρα που ζητούσαν οι δανειστές, η Ελλάδα ο-

δηγήθηκε σε κυβέρνηση συνεργασίας υπό τον Λουκά Παπαδήμο. Στη συνέχεια ακολούθησε η ψηφιστική του νέου (δεύτερου) μνημονίου τον Φεβρουάριο του 2012, η ολοκλήρωση του PSI με κούρεμα του ελληνικού χρέους τον Μάρτιο του 2012 και οι νέες εκλογές τον Ιούνιο, με τον Αντώνη Σαμαρά να ορκίζεται πρωθυπουργός.

Οι εξελίξεις οδήγησαν σε μικρή αναβάθμιση της Ελλάδας έως και ένα σκαλοπάτι πάνω από την κατηγορία του C (και στο B σε μέσο όρο) παραμένοντας πάντως στο junk. Η αξιολόγηση διατηρείται στο χαμηλό επίπεδο του B έως τις

Το 2009 το δημοσιονομικό έλλειμμα (τελικό) ξεπέρασε τα 36 δισ. και έφθασε το 15,7% του ΑΕΠ έναντι του 3% που ήταν και είναι το όριο στην Ε.Ε.

αρχές του 2015, πριν ξεκινήσουν εκ νέου οι υποβαθμίσεις, συνολικά 17 εκείνη τη χρονιά, φθάνοντας και πάλι μια ανάσα πριν από την επιλεκτική χρεοκοπία. Από το φθινόπωρο του 2014 η τρέχουσα πρόσθετα μέτρα, γεγονός που οδήγησε σε νέες εκλογές τον Ιανουάριο του 2015, όπου πρώτο κόμμα αναδείχθηκε ο ΣΥΡΙΖΑ. Ήταν η «επιλεκτική» χρονιά όπου η Ελλάδα βρέθηκε στο χαλίκι του Grexit, με κλειστές τράπεζες, κλειστές αγορές και capital controls και τελικά κατέληξε στο τρίτο μνημόνιο. Το 2016 οι οίκοι πήραν στάση αναμονής πριν προχωρήσουν σε περιορισμένες και μικρές αναβαθμίσεις το 2017, έως το επίπεδο του «B». Η έσοδος από το μνημόνιο τον Αύγουστο του 2018 οδήγησε σε νέα αναβάθμιση της Ελλάδας στην κατηγορία του «διπλού B», στην οποία και παραμένει έως και σήμερα.

«Οι εκλογές θα αποτελέσουν μια σημαντική δοκιμασία για το πόσο ριζωμένη παραμένει η όρεξη της Ελλάδας για μεταρρυθμίσεις που ενισχύουν την ανάπτυξη και διατηρούν ισχυρές δημοσιονομικές επιδόσεις», λέει ο αναλυτής της S&P Σάμιουελ Τίλερ.

Χρειάζεται συνετή δημοσιονομική πολιτική

Αυτό το σύντομο ιστορικό «αποδεικνύει» πόσο γρήγορα μπορεί να χαθεί η αξιοπιστία και πόσα χρόνια και πόσος κόπος χρειάζονται για να ανακτηθεί. Αυτό είναι ένα «μάθημα» που πρέπει να το γνωρίζουν όλοι όσοι βρεθούν στο τιμόνι της χώρας όλα τα επόμενα χρόνια.

Όπως άλλωστε επισφαιρίζει και η Moody's, η ιστορία έχει δείξει ότι ο χρόνος που χρειάζεται για να επιστρέψει μια χώρα στην επενδυτική βαθμίδα από τη στιγμή που θα τη χάσει, κυμαίνεται από τα τρία έως και τα 14 χρόνια. Η Ελλάδα πηλαιάζει συνεχώς το ανώτατο αυτό «όριο». Οι χώρες που επέστρεψαν στην επενδυτική βαθμίδα έχουν επιδείξει σημαντικούς μετασχηματισμούς, συμπεριλαμβανομένων θεσμικών βελτιώσεων, ενίσχυσαν τα δημόσια οικονομικά τους, καθώς και τις προοπτικές για υψηλότερη βιωσιμότητα ανάπτυξης. Η βελτίωση των δημοσιονομικών προοπτικών και της ανάπτυξης και φυσικά η συνετή πολιτική, είναι συνεπώς μονόδρομος κατά τη Moody's.

Πολλά πράγματα έχουν αλλάξει στην Ελλάδα όλα αυτά τα χρόνια, αλλά ταυτόχρονα πολλά πράγματα πρέπει να γίνουν, όπως σημειώνει στην «Κ» ο συν-επικεφαλής του οίκου αξιολόγησης DBRS, Νικόλα Τζέιμς. «Η Ελλάδα έχει

Για να επιστρέψει μια χώρα στην επενδυτική βαθμίδα χρειάζεται από 3 έως και 14 έτη.

διωρθώσει τις μεγάλες μακροοικονομικές ανισορροπίες (δίδυμα ελλείμματα) που οδήγησαν στην προηγούμενη κρίση. Πέρασε από μια μεγάλη δημοσιονομική εξυγίανση, μερικές φορές επιδύων, αλλά κατάφερε να σταθεροποιήσει τα δημοσιονομικά της και επίσης να εφαρμόσει μεταρρυθμίσεις που βελτίωσαν την ανταγωνιστικότητά της.

Ωστόσο, όπως έγινε φανερό από την κρίση της COVID-19, η ύπαρξη μιας διαφοροποιημένης και παραγωγικής οικονομίας τη θωρακίζει από εξωτερικούς κραδασμούς. Επίσης, η ύπαρξη μιας συνεπής δημοσιονομικής πολιτικής διασφαλίζει ότι η κυβέρνηση μπορεί να παράσχει βοήθεια για τη στήριξη της οικονομίας όταν χρειάζεται, όπως είδαμε και τα πακέτα βοήθειας που σχετίζονται με την COVID-19 και τα μέτρα ενεργειακής στήριξης».

Σχολιάζοντας στην «Κ» την πορεία

της Ελλάδας αυτά τα 13 χρόνια, ο αναλυτής της S&P, Σάμιουελ Τίλερ, τονίζει πως η κρίση δημοσίου χρέους της Ελλάδας προκάλεσε μια μακρά περίοδο οικονομικής συρρίκνωσης και θεσμικής αστάθειας και οξείας υποεπένδυσης, καθώς οι διαδοχικές κυβερνήσεις μείωσαν τις δαπάνες για την υγεία, την εκπαίδευση και τις υποδομές. Το 2019 αυτή η περίοδος φάνηκε να τελειώνει, καθώς ανέκαμψαν οι άμεσες ξένες επενδύσεις, ενώ η επιχειρηματική εμπιστοσύνη βελτιώθηκε γρήγορα, σε συνδυασμό με την πρόοδο στη δημοσιονομική εξυγίανση και τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις.

Αντανακλώντας αυτές τις προοπτικές και τα σχετικά θετικά αποτελέσματα, η πιστοληπτική ικανότητα της Ελλάδας έχει βελτιωθεί τα τελευταία χρόνια. Ο αναλυτής της S&P υπογράμμισε σε αυτό το πλαίσιο, πως παρόλο που η Ελλάδα ήταν σταθερά το πιο υπερκρεωμένο μέλος του ΟΟΣΑ μέχρι το 2021 (μία θέση από τότε που πήρε η Ιαπωνία), η κυβέρνηση φαίνεται να είναι σε καλό δρόμο να μειώσει τον δείκτη χρέους κάτω από αυτόν της Ιταλίας μέχρι το τέλος του 2025. Πέρυσι, η Ελλάδα κατέγραψε μια από τις μεγαλύτερες μειώσεις χρέους προς το ΑΕΠ από όλα τα

κράτη διεθνώς, ενώ το πρωτογενές έλλειμμα της κυβέρνησης μειώθηκε κατά 4,8% του ΑΕΠ, πέρα από σχεδόν όλες τις προσδοκίες των παρατηρητών, συμπεριλαμβανομένων της S&P.

Όμως οι προκλήσεις είναι σημαντικές. «Οι εκλογές και η πιθανή αλλαγή στη σύνθεση της κυβέρνησης θα αποτελέσουν μια σημαντική δοκιμασία για το πόσο ριζωμένη παραμένει η όρεξη της Ελλάδας για μεταρρυθμίσεις που ενισχύουν την ανάπτυξη και διατηρούν ισορροπία δημοσιονομικές επιδόσεις. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό στο πλαίσιο των πιέσεων ως προς το κόστος διαβίωσης και του κινδύνου κόπωσης των μεταρρυθμίσεων. Οι μεταρρυθμίσεις που θεωρούμε σημαντικές για την τόνωση της δυναμικής ανάπτυξης της Ελλάδας –όπως η ολοκλήρωση των αναθεωρήσεων στο δικαστικό σύστημα και η οριστικοποίηση του εθνικού κτηματολογίου– παραμένουν ημιτελείς», προειδοποιεί ο αναλυτής.

Ωστόσο, όπως καταλήγει ο κ. Τίλερ, εάν η επόμενη κυβέρνηση διατηρήσει τη δημοσιονομική πειθαρχία, επιμερόνως και στην εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων που σχετίζονται με το NGEU, η ανάκτηση της επενδυτικής βαθμίδας παραμένει σταθερά στο τραπέζι.

Αυξήσεις μισθών σχεδιάζουν 3 στις 4 επιχειρήσεις

Αύξηση στους μισθούς των εργαζομένων σχεδιάζει το 75% των ελληνικών επιχειρήσεων, με την πλειοψηφία (36%) να κινείται μεταξύ 1% και 5%. Υπάρχει βέβαια κι ένα 4% που σχεδιάζει εντός του 2023 να παράσχει αύξηση μισθών κατά 16% ή και περισσότερο. Στην επιψηφία τους βέβαια οι ελληνικές επιχειρήσεις θεωρούν ότι οι απαιτήσεις όσων αναζητούν εργασία είναι «μη ρεαλιστικές» όσον αφορά τους μισθούς, με αποτέλεσμα να μη βρίσκουν ικανά στελέχη. Αυτή άλλωστε, δηλαδή η προσέλευση ικανών στελεχών, αποτελεί για το 72% των επιχειρήσεων και μία από τις πιο σημαντικές προκλήσεις τις επόμενες. Εντός του τρέχοντος έτους πάντως, περισσότερες από τις μισές επιχειρήσεις σχεδιάζουν προσλήψεις, την ίδια ώρα μάλιστα που το 74% των εργαζομένων δηλώνει πως αν βρει καλύτερες μισθολογικές αποδοχές ή πιο ευνοϊκές συνθήκες εργασίας σε μια ανταγωνιστική εταιρεία θα φύγει από τη δουλειά του. Αυτά είναι κάποια από τα σημαντικά δεδομένα της αγοράς εργασίας

Το 74% των εργαζομένων δηλώνει πως αν βρει καλύτερες αποδοχές ή συνθήκες εργασίας, θα φύγει από τη δουλειά του.

όπως τα καταγράφει κάθε χρόνο η έρευνα HR Trends της Randstad για το 2023, καθώς ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια το εργασιακό περιβάλλον στην Ελλάδα δέχεται σημαντικές, συνεχείς μεταβολές. Η έρευνα διεξήχθη από τον Δεκέμβριο 2022 έως τα τέλη Μαρτίου 2023, με τη συμμετοχή 440 στελεχών.

Και δείχνει πως οι ελληνικές επιχειρήσεις αναγνωρίζουν τρία βασικά πεδία προκλήσεων που θα επηρεάσουν σημαντικά την αγορά εργασίας στην τρέχουσα χρονιά, τα αυξημένα κόστη (45%), τη διασφάλιση και εγγύηση της παραγωγικότητας (42%) και τη διαχείριση του υψηλού ενεργειακού κόστους (37%).

Ιδιαίτερα στην προσπάθεια κάλυψης των θέσεων εργασίας, όπου παρατηρείται δυσκολία, το 66% των ερωτηθέντων θεωρεί πως το βασικό πρόβλημα είναι οι μη ρεαλιστικές μισθολογικές προσδοκίες των αναζητούντων εργασία. Μάλιστα προκαλεί εντύπωση το γεγονός ότι το ποσοστό αυτό αυξήθηκε κατά 17 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το 2022. Πρόσθετες δυσκολίες για την κάλυψη θέσεων εργασίας αποτελεί, σύμφωνα με τις επιχειρήσεις, η έλλειψη εργασιακής εμπειρίας - εξειδίκευσης (51%), καθώς και η έλλειψη του κατάλληλου συνδυασμού δεξιοτήτων (42%).

Σημαντικό στοιχείο που προκύπτει από την έρευνα είναι ότι οι επιχειρήσεις αδυνατούν να εντοπίσουν τα κατάλληλα άτομα, και θέτουν σε ποσοστό 72% την προσέλευση κορυφαίων ταλέντων ως την πλέον σημαντική πρόκληση κατά τη διαδικασία στελέχωσης της επιχείρησής τους. Ακολουθούν ως σημαντικά εμπόδια, η δυσκολία διατήρησης τόσο της δέσμευσης των εργαζομένων (59%) όσο και της ανάπτυξης ταλαντούχων

γενητικών στελεχών με κορυφαίες επιδόσεις (55%). Για να αντιμετωπιστούν δε οι προκλήσεις, οι ίδιες οι επιχειρήσεις αναγνωρίζουν ότι πρέπει να στραφούν σε προγράμματα κατάρτισης - εκπαίδευσης (68%), να προχωρήσουν σε αυξήσεις μισθών (56%) αλλά και να εφαρμόσουν το υβριδικό μοντέλο εργασίας (34%).

Οι προσλήψεις μάλιστα βρίσκονται στο πρόνο τους, με το 54% να σκοπεύει να αυξήσει τον αριθμό των εργαζομένων του το 2023 (καταγράφοντας εντούτοις σημαντική μείωση στον συγκεκριμένο δείκτη κατά 24 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το 78% του 2022), ενώ ήδη το 45% των επιχειρήσεων έχει δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας. Όσο, τέλος, για τη... δεξαμενή στελεχών που θα μπορούσαν να προσλάβουν, υπάρχει ένα 74% των ήδη εργαζομένων που εμφανίζονται πρόθυμοι να εγκαταλείψουν την εργασία τους, για καλύτερες μισθολογικές αποδοχές ή πιο ευνοϊκές συνθήκες εργασίας.

ΡΟΥΛΑ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Η προσέλευση ικανών στελεχών αποτελεί για το 72% των επιχειρήσεων μία από τις πιο σημαντικές προκλήσεις τις επόμενες.

Γαστρονόμος BBQ

Συνταγές

Για μοσχάρι,
αρνί, χοιρινό
και κοτόπουλο
στη σχάρα

Αναλυτικά,
όλες οι κοπές
και πώς θα
τις ψήσουμε

Η Αθηνά
Λοιζίδου μας
φτιάχνει
συνταγές
εποχής με
φράουλες

- Μαρμελάδα
Φράουλας
- Κίφουλα με
μαρμελάδα
φράουλα και
κρέμα αναρή

ΚΥΡΙΑΚΗ

21/5

με την «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ»

Γιάννης Ρέτσος, πρόεδρος του ΣΕΤΕ, CEO και συνιδιοκτήτης των Electra Hotels & Resorts

Ρεκόρ στον τουρισμό αλλά και νέες προκλήσεις

Παραμένει αισιόδοξος και προβλέπει έσοδα πάνω από τα μεγέθη του 2019, θεωρεί μεγάλο στοίχημα τη βελτίωση υποδομών και τη βιωσιμότητα

Του ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ

Νέο ιστορικό ρεκόρ ταξιδιωτικών εισπράξεων περιμένει για φέτος ο πρόεδρος του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ) και CEO και συνιδιοκτήτης των Electra Hotels & Resorts, Γιάννης Ρέτσος. Λίγες ημέρες πριν από την ολοκλήρωση της δεύτερης θητείας του ανοίγει τα χαρτιά του στην «Καθημερινή» και εξηγεί ότι αν και είναι αισιόδοξος για την επόμενη ημέρα, υπάρχουν μεγάλες προκλήσεις που θα πρέπει να ξεπεράσει ο ελληνικός τουρισμός. «Πρέπει να έχουν όλοι στο μυαλό τους ότι ακόμη και τα πιο πετυχημένα μοντέλα μπορεί να καταρρεύσουν σε μια νύκτα», αναφέρει χαρακτηριστικά και υπογραμμίζει πως το αύριο δεν μπορεί παρά να υπηρετεί τις αρχές της βιωσιμότητας και της αειφορίας.

Επισημαίνει παράλληλα ότι υπάρχουν περιοχές στη χώρα τόσο τουριστικά ανεπτυγμένες στις οποίες προφανώς δεν χωρούν επενδύσεις με κίνητρα και παραδέχεται πως όπως πάντα έτσι και σήμερα εξακολουθούν να υπάρχουν παθογένειες στον τουρισμό. Παραμένει ω-

Είναι πολύ σημαντικό να σχεδιάζεις το μέλλον από θέση ισχύος, έχοντας πάντα στον νου όμως ότι η κορυφή δημιουργεί και εφνοουσιασμό.

στόσο αισιόδοξος πως τόσο η επόμενη ημερίδα του ΣΕΤΕ όπως και η Ελλάδα στο σύνολό της έχουν πλέον την εμπειρία να ξεπεράσουν τις προκλήσεις και να χαράξουν έναν ακόμη λαμπρότερο δρόμο για τον τουρισμό. Σε μια εμφανώς φορτισμένη συναισθηματικά στιγμή, ο απερχόμενος στα τέλη του μήνα πρόεδρος του ΣΕΤΕ θυμάται τις καλύτερες και τις χειρότερες στιγμές όχι μόνο της πανδημίας αλλά και της οικονομικής κρίσης, ενώ αποκάλυπτε τα επενδυτικά σχέδια του ομίλου του.

– Ποια είναι η εκτιμώμενη οσ για τις βασικά μεγέθη του τουρισμού φέτος;

– Βλέπουμε να εξελίσσεται πολύ δυναμικά και η φετινή χρονιά, και νομίζω –παρότι ποτέ δεν έχω κάνει τόσο νωρίς εκτιμήσεις– ότι θα πρέπει εκτός απροόπτου να θεωρούμε τα μεγέθη του 2019 δεδομένα και αυτό που θα φανεί τους επόμενους μήνες είναι πόσο πάνω από τα 18,2 δισ. μπορούμε να φτάσουμε. Αυτά ήταν τα άμεσα έσοδα από τον τουρισμό το 2019 χωρίς την κρουαζιέρα.

– Ποια προβλήματα του τουρισμού δεν έχουν ακόμη αντιμετωπιστεί;

– Παθογένειες στον τουρισμό υπάρχουν εδώ και πολλές δεκαετίες. Έχουν γίνει πολλά βήματα τα τελευταία χρόνια, όμως η πρόκληση της επόμενης ημέρας

Εκωπει πολλές φορές, και το ξαναλέω, το να είσαι το πέμπτο ισχυρότερο τουριστικό brand παγκοσμίως, όταν είσαι μια χώρα 10 εκατομμυρίων, είναι σημαντικό, σημειώνει ο Γιάννης Ρέτσος.

Ο ΣΕΤΕ είναι βέβαιος ότι θα εμπλουτιστεί περισσότερο στις επερχόμενες εκλογές, λέει ο Γιάννης Ρέτσος, λίγες ημέρες πριν από την ολοκλήρωση της δεύτερης θητείας του.

είναι πάρα πολύ μεγάλη. Προφανώς η διαχείριση των προορισμών είναι το πρώτο ζητούμενο. Και εννοούμε βελτίωση υποδομών, μεγάλων αλλά και μικρότερων δημόσιων υποδομών που επηρεάζουν τη ζωή κατοίκων και επισκεπτών. Μιλώσαμε για εμπλουτισμό υφιστάμενων προορισμών αλλά και δημιουργία νέων. Και βέβαια τον τρόπο που όλα αυτά θα τα προωθήσεις στο εξωτερικό. Αυτά και πολλά άλλα περιλαμβάνει το στρατηγικό σχέδιο το οποίο έχει εκπονήσει ο ΣΕΤΕ

και έχει παρουσιάσει και στην κυβέρνηση και στην τοπική αυτοδιοίκηση, αλλά έχει ανοίξει και διάλογο στις τοπικές κοινωνίες. Και πιστεύω ότι η συγκυρία είναι η κατάλληλη, διότι οι αποφάσεις πρέπει να ληφθούν όντας στην κορυφή. Είναι πολύ σημαντικό να σχεδιάζεις το μέλλον από θέση ισχύος, έχοντας πάντα στον νου όμως ότι η κορυφή δημιουργεί και εφνοουσιασμό.

– Με τα ιστορικά ρεκόρ να διαδέχονται το ένα το άλλο, όμως, υπάρχει επαρκές κίνητρο για να ξανασχεδιάσει ουσιαστικά ολόκληρος ο κλάδος;

– Έχω πει πολλές φορές, και το ξαναλέω, ότι το να είσαι το πέμπτο ισχυρότερο τουριστικό brand παγκοσμίως, όταν είσαι μια χώρα 10 εκατομμυρίων, είναι εξαιρετικά σημαντικό. Και σημαντικό θα ήταν να ήσουν το έβδομο, όπως τεράστια επιτυχία θα είναι να ανέβεις ακόμη ψηλότερα. Αυτό που θα πρέπει να μας προβληματίζει είναι να μην γίνουμε ξανά μη ανικνεύσιμοι. Αυτό θα είναι πρόβλημα. Για πάρα πολλά χρόνια δεν ανικνευόμασταν...

– Υπάρχει όμως μια νουσταλία για εκείνες τις εποχές. Που αντιδιαστέλλεται σήμερα με θέματα βιωσιμότητας, περιβάλλοντος, τομετοποίησης.

Θεωρείτε ότι οι πρωτοβουλίες που έχει αναλάβει ο ΣΕΤΕ για να ξεπερα-

στούν τέτοιες προκλήσεις επαρκούν;

– Η νουσταλία είναι κατ' αρχήν ένα συναισθηματικό που από μόνο του εμπειρέχει και μια μελαγχολία και είναι και μια αναδρομή που πρέπει να γίνεται όχι για να προσπαθείς να ξαναφέρεις το παρελθόν στο παρόν, αλλά για να μαθαίνεις ενδεχομένως από λάθη που έχεις κάνει. Βλέποντας και τις παλιές ελληνικές ταινίες ενδεχομένως κάποιος να νουσταλγεί τη ζωή στην Αθήνα τη δεκαετία του '60 ή και του '70. Αυτό τι σημαίνει όμως; Οτι ο σκοπός πρέπει να είναι να επαναφέρεις αυτόν τον τρόπο ζωής στο σήμερα; Αυτό δεν γίνεται. Τα πράγματα έχουν εξελιχθεί, οι οικονομικές δραστηριότητες έχουν αλλάξει, ο τουρισμός παγκοσμίως έχει αλλάξει. Αρα εκείνο που πρέπει να δούμε είναι πως αυτή η δραστηριότητα, η οποία αποτελεί ένα σημαντικό κομμάτι του εθνικού εισοδήματος, θα εξελιχθεί. Προφανώς η ανάγκη του ανθρώπου να εξελίσσεται σε οποιαδήποτε δραστηριότητα που με πιο βιώσιμο τρόπο είναι κάτι το αδιαμφισβήτητο. Αρα στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται και η συνεργασία του ΣΕΤΕ με τη σημερινή –αλλά και την εκάστοτε– κυβέρνηση με βάση και το στρατηγικό σχέδιο που έχουμε υποβάλει. Οι όροι «βιωσιμότητα» και «αειφορία» είναι αναπόσπαστο κομμάτι του.

– Πού σκοπεύετε να εστιάσετε τις προσπάθειές σας μετά την αποχώ-

ρηση από την προεδρία του ΣΕΤΕ;

– Υπάρχουν αυτή τη στιγμή επενδυτικά projects του ομίλου Electra Hotels & Resorts τα οποία είναι σε εξέλιξη και στα οποία σκοπεύω να αφοσιωθώ. Και είναι σχεδιασμός ετών, που θέλει χρόνο να αναπτυχθεί και να ολοκληρωθεί. Το νέο μας project θα είναι στη Θεσσαλονίκη. Ένα μεγάλο και φιλόδοξο σχέδιο. Το κυνηγούσαμε χρόνια και τώρα προχωρεί. Θα ανοικοδομήσουμε ένα ξενοδοχείο πολυτελείας, 165 δωματίων, γύρω στα 7.000 τ.μ., στην οδό Τσιμισκή εκ του μηδενός σε οικόπεδο μέσα στην πόλη. Ένα δεύτερο ξενοδοχείο, μετά το Electra Palace που έχουμε από το 1971. Προχωρούμε επίσης μια πολύ μεγάλη επένδυση στη Ρόδο με ολική ανακατασκευή του υφιστάμενου ξενοδοχείου μας. Και από κει και πέρα, δεν κρύβω ότι μας απασχολεί και παρακολουθούμε την εξέλιξη του παραλιακού μετώπου της Αθήνας, γιατί θεωρώ –και ως ξενοδόχος της Αθήνας και με τη σημαντική εμπειρία μου με ήδη τρεις μονάδες στην πρωτεύουσα– ότι η πόλη αλλάζει προσανατολισμό προς το παραλιακό της μέτωπο. Οι εξελίξεις που βλέπουμε εκεί θα την επηρεάσουν θετικά τις επόμενες δεκαετίες. Η Αθήνα είναι η μοναδική ευρωπαϊκή πρωτεύουσα με παραλιακό μέτωπο, οπότε ένας τύπος ξενοδοχείου business resort μπορεί άνετα να λειτουργήσει.

Ο κίνδυνος

– Γίνονται, πάντως, και ακρότητες. Ο υπερτουρισμός σε συγκεκριμένους περιορισμούς είναι επίσης αδιεπίτρετο. Υπάρχουν σοβαρές ενστάσεις για τον αναπτυξιακό νόμο και τι είναι στρατηγική επένδυση και τι όχι, όπως και κατά πόσον πρέπει να χαρακτηρίζονται αυτές που γίνονται σε μέρη κορεσμένα, όπως η Μύκονος ή η Σαντορίνη.

– Καταρχήν η έννοια του κορεσμού είναι μια δυναμική έννοια. Όπως και η φέρουσα ικανότητα. Γιατί όσο βελτιώνεις τις υποδομές και τους όρους δόμησης, όσο επιβάλλεις με ελέγχους την εφαρμογή νομοθεσίας κ.λπ., μπορείς να μεγαλώσεις και τη φέρουσα ικανότητα. Αρα ως μη μένουμε σε στατικούς ορισμούς και οριζόντιες απαγορεύσεις. Θα πρέπει να δούμε το πράγμα πιο συνολικά. Αλλά θα πρέπει βέβαια και ο τουριστικός τομέας να κάνει και αυτός την αυτοκριτική του. Και να συνειδητοποιήσουν όλοι ότι προφανώς υπάρχουν και περιοχές στη χώρα τόσο τουριστικά ανεπτυγμένες που δεν θα έλεγαν ότι δεν χωρούν άλλες επενδύσεις, αλλά προφανώς δεν χωρούν επενδύσεις με κίνητρα. Όταν λοιπόν υπάρχουν περιοχές που μια επένδυση, αποδεδειγμένα με νομικά, αποδεδειγμένα με 5, 6 ή 7 χρόνια, προφανώς δεν μπορείς να ζητήσεις επιδότηση. Ειδικά όταν πλέον τα χρήματα και τα κίνητρα των επιδοτήσεων έχουν στενέψει πολύ και έχεις άλλες περιοχές στη χώρα που θέλεις να αναπτύξεις τουριστικά επειδή έχουν μείνει πάρα πολύ πίσω. Αρα λοιπόν εμείς ελπίζουμε υπεύθυνοι για την επόμενη ημέρα για τον τόπο μας και το προϊόν μας. Και θεωρώ ότι οι κάτοικοι και οι επιχειρηματίες της κάθε περιοχής έχουν λόγο να την προστατεύουν. Και να έχουν όλοι στο μυαλό τους ότι ακόμη και τα πιο επιτυχημένα μοντέλα –που σήμερα μπορεί να φαίνονται ότι θα είναι για πάντα πετυχημένα– σε μια νύκτα μπορεί να καταρρεύσουν. Γιατί το έχουμε δει να συμβαίνει πολλές φορές στο παρελθόν.

Οι κρίσιμες μάχες, οι πικρίες, οι αποχωρήσεις και η διαδοχή στον ΣΕΤΕ

– Πώς φαντάζεστε την επόμενη ημέρα για τον ΣΕΤΕ μετά την αποχώρησή σας στα τέλη του μήνα;

– Φιλοδοξία μου είναι η επόμενη ημέρα να είναι ακόμη καλύτερη από τη σημερινή. Θεωρώ ότι αυτό έχει συμβεί όλα τα χρόνια του ΣΕΤΕ. Ο ΣΕΤΕ είναι ο πιο νέος από τους παλιούς κοινωνικούς εταίρους. Όλη αυτή η πορεία ήταν μια τρομερά εξελικτική διαδικασία με προόδους με πολύ σημαντικές προσωπικότητες, που ο καθένας παρέδωσε στον επόμενο κάτι πολύ σημαντικό που έγινε ακόμη σημαντικότερο. Αυτή θέλω να είναι και η επόμενη ημέρα του ΣΕΤΕ και θεωρώ ότι υπάρχουν όλες οι προϋποθέσεις πλέον. Υπάρχει μια δυνατή υποψή-

φότητα για τη θέση του προέδρου, του Γιάννη Παράσχου. Αναμένεται να φανεί από την εκλογική διαδικασία, αλλά νομίζω ότι ο ΣΕΤΕ έχει μια ομάδα ανθρώπων πλέον και ένα Διοικητικό Συμβούλιο που είμαι βέβαιος ότι θα εμπλουτιστεί περισσότερο στις επερχόμενες εκλογές, οι οποίοι είναι πολύ υψηλού επιπέδου και κύρους, ώστε να διασφαλίσουμε μια ακόμη καλύτερη συνέχεια.

– Ποια ήταν η πιο καλή στιγμή της διαδρομής σας με τα κοινά;

– Ολοκληρώνοντας στις 31 Μαΐου τη δεύτερη θητεία μου ως πρόεδρος του ΣΕΤΕ, κλείνω έναν κύκλο 24 χρόνων στα κοινά του τουρισμού. Ξεκίνησα στα 29

Καταφέραμε να γίνουμε παράδειγμα προς μίμηση και για χώρες που τα προηγούμενα χρόνια μάς θεωρούσαν τους παρίες της Ευρώπης.

μου, πιστεύοντας ότι όσο πιο νέος είσαι τόσο μεγαλύτερες αντοχές και δυνάμεις έχεις, αλλά και καθαρό μυαλό και όραμα. Το μόνο που σου λείπει είναι η εμπειρία, αλλά την αποκτάς με τα χρόνια. Τα άλλα δυστυχώς είναι αντιστρόφως ανάλογα με τα χρόνια, όσο περνάει ο χρόνος τα

Επιβράδυνση της ανάπτυξης των εσόδων της «βλέπει» η Airbnb.

πληθωρισμού και μιας ασταθούς οικονομίας. Η εταιρεία εκτιμά πως ο αριθμός των διανυκτερεύσεων, αλλά και των δραστηριοτήτων που παρέχονται μέσα από την πλατφόρμα της δεν θα είναι ευνοϊκός εάν συγκριθεί με έναν χρόνο νωρίτερα, τότε δηλαδή που υπήρχε αύξηση της ζήτησης, απόρροια της μετάδοσης της μετάλλαξης «Ομικρον». Συνεπώς, η εταιρεία εκτιμά πως ο αριθμός των διανυκτερεύσεων και των εμπειριών που προσφέρονται μέσα από την πλατ-

φόρμα της σε ετήσια βάση θα ενισχυθεί με το δεύτερο τρίμηνο, αλλά με ρυθμό βραδύτερο σε σύγκριση με τον ρυθμό αύξησης των εσόδων την ίδια χρονική περίοδο. Βέβαια το πρώτο τρίμηνο τα έσοδα της σημείωσαν άνοδο 20% στο 1,82 δισ. δολ., κινήθηκαν δηλαδή στα υψηλότερα επίπεδα την περίοδο αυτή. Αυτό ευθυγραμμίστηκε και με τις εκτιμήσεις των αναλυτών για έσοδα στο 1,79 δισ. δολ. Τα προσαρμοσμένα κέρδη προ φόρων, τόκων και αποσβέσεων ανήλθαν σε 262 εκατ. δολ., κινήθηκαν δηλαδή καλύτερα σε σύγκριση με τις εκτιμήσεις της Wall Street. Τα κέρδη ανά μετοχή διαμορφώθηκαν στα 18 σεντς ανά μετοχή, την ώρα που οι αναλυτές ανέμεναν 17. Σημειώνεται πως οι εταιρείες, από τις αε-

για τα επόμενα χρόνια όχι μόνο για τον τουρισμό αλλά και για άλλους κλάδους της οικονομίας, διατηρώντας εργασιακή ειρήνη σε πολύ δύσκολη περίοδο. Η δεύτερη περίοδος που θυμάμαι ήταν αυτή της πανδημίας όταν ξαφνικά, από τη μια μέρα στην άλλη, έκλεισαν ο τουρισμός και οι μεταφορές, σαν να κατέβασε ένα διακόπτη. Παρότι ήταν μια εξαιρετικά επίπονη διαδικασία, κούραση και ψυχολογική, εντούτοις θα θυμάμαι πάντα με πολύ μεγάλη περηφάνια πως καταφέραμε όχι μόνο να μείνι έρθοις τελικά ο τουρισμός, αλλά δύο χρόνια μετά, το 2022, να ανακτήσει όλη σχεδόν τη ζημία. Καταφέραμε να γίνουμε παράδειγμα προς μίμηση και για χώρες που τα προ-

γόμενα χρόνια μας θεωρούσαν τους παρίες της Ευρώπης.

– Υπήρξαν και πικρίες;

– Πικρίες σε αυτή την πορεία υπάρχουν πάρα πολλές, αλλά νομίζω ότι στο τέλος ξεχνιούνται και μένει μόνο το γλυκό συναισθημα. Αν έπρεπε να το περιγράψω σχηματικά θα έλεγα ότι σε αυτή την πορεία έχασα κάποιους πολύ κοντινούς φίλους, όμως κέρδισα άλλους, οι οποίοι παραμένουν μέχρι σήμερα πολύ στενοί μου άνθρωποι. Όμως στη ζωή μου εκείνο που πάντα προσπαθούσα να κάνω είναι να γεφυρώνω χάσματα και να φέρνω κοντά τους ανθρώπους παρά να τους χωρίζω.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Της ΝΤΑΪΑΝΑ ΛΙ / BLOOMBERG

Σημάδια περιορισμού των τουριστικών δαπανών

Την περασμένη βδομάδα η μετοχή της Airbnb σημείωσε τη μεγαλύτερη πτώση, λίγο μετά την επιφύλαξη που εξέφρασε σε ανακοίνωσή της για τα... έσοδά της, υπονοώντας πως η αύξηση των τιμών και οι θολές οικονομικές προοπτικές έχουν αρχίσει να επηρεάζουν την ορέξη των καταναλωτών για ταξίδια. Η μετοχή της την περασμένη Τετάρτη σημείωσε βουτιά 14% με το άνοιγμα του χρηματιστηρίου. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη βουτιά της μετοχής από τότε που η εταιρεία μπήκε στο χρηματιστήριο, τον Δεκέμβριο του 2020.

Η Airbnb με έδρα το Σαν Φρανσίσκο αναμένει έσοδα μεταξύ 2,35 δισ. δολ. και 2,45 δισ. δολ. το τρίμηνο μέχρι τον Ιούνιο, γεγονός που μεταφράζεται σε αύξηση μεταξύ 12% έως 16% σε σύ-

γκριση με έναν χρόνο νωρίτερα. Πρόκειται για τον βραδύτερο ρυθμό ανάπτυξης των εσόδων που έχει σημειώσει η εταιρεία. Οι αναλυτές, από την πλευρά τους, σύμφωνα με έρευνα του Bloomberg, προβλέπουν πως αυτά θα ανέλθουν στα 2,4 δισ. δολ., ενώ η Airbnb εκτιμά πως τα λειτουργικά κέρδη EBITDA θα κινηθούν στα ίδια επίπεδα με το δεύτερο τρίμηνο του προηγούμενου έτους. Τα τελευταία χρόνια η Airbnb έχει επωφεληθεί από τις αλλαγές στον τρόπο εργασίας και τον τρόπο ζωής εξαιτίας της πανδημίας.

Ωστόσο, η ορέξη για ταξίδια έχει αρχίσει να μειώνεται, ενώ ορισμένοι καταναλωτές περιορίζουν τους προϋπολογισμούς τους για τέτοιες δραστηριότητες, εν μέσω ενός εξαιρετικά επίμονου

φορμά της σε ετήσια βάση θα ενισχυθεί με το δεύτερο τρίμηνο, αλλά με ρυθμό βραδύτερο σε σύγκριση με τον ρυθμό αύξησης των εσόδων την ίδια χρονική περίοδο.

Βέβαια το πρώτο τρίμηνο τα έσοδά της σημείωσαν άνοδο 20% στο 1,82 δισ. δολ., κινήθηκαν δηλαδή στα υψηλότερα επίπεδα την περίοδο αυτή. Αυτό ευθυγραμμίστηκε και με τις εκτιμήσεις των αναλυτών για έσοδα στο 1,79 δισ. δολ. Τα προσαρμοσμένα κέρδη προ φόρων, τόκων και αποσβέσεων ανήλθαν σε 262 εκατ. δολ., κινήθηκαν δηλαδή καλύτερα σε σύγκριση με τις εκτιμήσεις της Wall Street. Τα κέρδη ανά μετοχή διαμορφώθηκαν στα 18 σεντς ανά μετοχή, την ώρα που οι αναλυτές ανέμεναν 17. Σημειώνεται πως οι εταιρείες, από τις αε-

ροπορικές μέχρι και τα ξενοδοχεία, έχουν αυξήσει τις τιμές, καθώς οι καταναλωτές μέχρι τώρα έδειχναν μια πρόθεση να ξοδέψουν χρήματα. Τους τρεις πρώτους μήνες του 2023 τα έσοδα που προορίζονται για προσωπικά καταναλωτή σημείωσαν άνοδο 3,7%, τη μεγαλύτερη δηλαδή των τελευταίων δύο ετών. Ωστόσο, ο κόσμος έχει αρχίσει να θέτει σε αυτό ένα όριο.

Οι καταρρεύσεις των τραπεζών, η αύξηση των επιτοκίων και οι αυξημένες δόσεις για την αποπληρωμή των στεγαστικών δανείων, κυρίως σε κλάδους όπου τα εισοδήματα είναι υψηλά, όπως η τεχνολογία, θα μπορούσε να οδηγήσει τους τουρίστες στον περιορισμό των δαπανών.

Τα ανθεκτικά οικονομικά αποτελέ-

σματα της Airbnb ευθυγραμμίζονται και με τα αποτελέσματα εταιρειών του κλάδου. Η Booking και η Expedia σημείωσαν κατά το πρώτο τρίμηνο του 2023 διψήφιο ποσοστό αύξησης στις κρατήσεις τους. Την ίδια στιγμή, αναλυτές της Atlantic Equities σημείωσαν πως η επιβράδυνση των ανάπτυξης της Airbnb αναμένεται να ενισχύσει τον ανταγωνισμό με την πλατφόρμα Booking. Σε τηλεδιάσκεψη με τους επενδυτές, ο διευθύνων σύμβουλος της Airbnb, Μπράιαν Τόσκι, τόνισε πως οι προστιθέσιμες αποτελούμενες βασικά προτεραιότητα για την εταιρεία, παραμένοντας αισιόδοξος πως ο σημαντικός αριθμός διαμερισμάτων στην πλατφόρμα θα βοηθήσει ώστε να αμβλυνθούν οι πιέσεις στις τιμές.

VOGUE

GREECE

21/05

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

mother
hood

Haris Alexiou & Manos Theoflou
by Johan Sandberg

«Φρέναραν» τον Απρίλιο οι ανατιμήσεις στα τρόφιμα

Ενδείξεις αποκλιμάκωσης μετά την οριακή μείωση έναντι του Μαρτίου

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Στο χαμηλότερο σημείο από τον Οκτώβριο του 2021 διαμορφώθηκε ο πληθωρισμός στην Ελλάδα τον Απρίλιο του 2023, στο 3%, εξέλιξη που υπαγορεύεται κυρίως από την υποχώρηση των τιμών στην ενέργεια. Την ίδια ώρα, σε υψηλά επίπεδα διατηρείται ο πληθωρισμός των τροφίμων, καθώς διαμορφώθηκε στο 11,4%, τάση που αναμένεται να συνεχισθεί τουλάχιστον μέχρι το τέλος του α' εξαμήνου. Το γεγονός, πάντως, ότι καταγράφεται έστω και οριακή μείωση, 0,1%, σε μηνιαία βάση του πληθωρισμού των τροφίμων, αποτελεί αναμφίβολα ένδειξη ότι έχει ξεκινήσει, αν και με αργούς ρυθμούς, η καθοδική πορεία για τις τιμές και στην κατηγορία των τροφίμων.

Σύμφωνα με παράγοντες της αγοράς από την πλευρά του λιανημπορίου τροφίμων, αλλά και των προμηθευτών, καθώς και σύμφωνα με ερευνητές της αγοράς, σε κάποιες πρώτες ύλες, όπως για παράδειγμα στο αγελαδινό γάλα, έχει ξεκινήσει στην Ευρώπη και σταδιακά και στην Ελλάδα μείωση των τιμών. Για τον λόγο αυτό, άλλωστε, αρκετές γαλακτοβιομηχανίες προχώρησαν σε μειώσεις τιμών

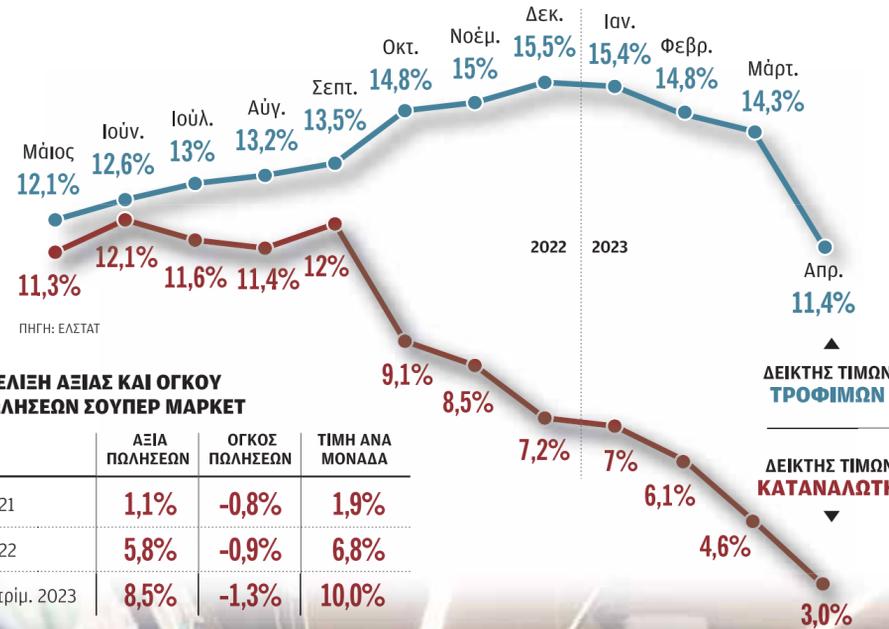
Τον Απρίλιο ο πληθωρισμός διαμορφώθηκε στο 3%, που είναι το χαμηλότερο ποσοστό από τον Οκτώβριο 2021.

σε κάποια προϊόντα τους που παράγονται από αγελαδινό γάλα, έστω και αν οι μειώσεις αυτές δεν αφορούν τους πολύ βασικούς κωδικούς τους.

Δεν ισχύει όμως το ίδιο για τα γαλακτοκομικά και τυριά που παράγονται από αιγοπρόβριο γάλα, η τιμή του οποίου παραμένει σε σημαντικά υψηλά επίπεδα. Τιμοκαταλόγους με μειώσεις τιμών λαμβάνουν τα σούπερ μάρκετ και για την κατηγορία των σπορδραϊών, προϊόντα που είχαν ανατιμηθεί πολύ πέρυσι, με το ξέσπασμα του πολέμου στην Ουκρανία. Από την άλλη, προϊόντα που εξακολουθούν να παράγονται με πρώτες ύλες οι οποίες είχαν αγοραστεί ακριβά, δύσκολα θα διατεθούν στην αγορά σε χαμηλότερες τιμές. Σε κάποιες δε περιπτώσεις πρώτων υλών, οι τιμές παραμένουν σε ανοδική πορεία με πλεόν χαρακτηριστικό παράδειγμα τη ζάχαρη, γεγονός που προκαλεί ανατιμήσεις σε σειρά προϊόντων, από ζαχαρώδη και σοκολατωμένα έως τα αναψυκτικά.

Με βάση τα στοιχεία που ανακοίνωσε η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), η διαμορφωση του πληθωρισμού των τροφίμων σε 11,4% οφείλεται κυρίως στις αυξήσεις των τιμών σε ετήσια βάση κατά 19,1% σε γαλακτοκομικά και αυγά, κατά 16,2% στο έλαια και λίπη, κατά 13,8% στο ψωμί -δημητριακά-, κατά 12,1% στον καφέ, κατά 12% στο κρέας, κατά 11% σε ζάχαρη, σοκολάτες, γλυκά, κατά 8,5% στο μεταλλικό νερό, αναψυκτικά και χυμούς

Εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή το τελευταίο 12μηνο

ΕΞΕΛΙΞΗ ΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΟΓΚΟΥ ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΣΟΥΠΕΡ ΜΑΡΚΕΤ

	ΑΞΙΑ ΠΩΛΗΣΕΩΝ	ΟΓΚΟΣ ΠΩΛΗΣΕΩΝ	ΤΙΜΗ ΑΝΑ ΜΟΝΑΔΑ
2021	1,1%	-0,8%	1,9%
2022	5,8%	-0,9%	6,8%
α' τρίμ. 2023	8,5%	-1,3%	10,0%

ΠΗΓΗ: Circana

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

φρούτων. Τους λογαριασμούς του σούπερ μάρκετ επιβαρύνουν ακόμη οι ανατιμήσεις στα είδη άμεσων καταναλωτικών νοικοκυριού (16,3% σε ετήσια βάση), ενώ κατά 13,9% ακριβότερα σε σχέση με πέρυσι είναι τα φαρμακευτικά προϊόντα. Γρίφος για τα νοικοκυριά φαίνεται ότι θα είναι ο σχεδιασμός των καλοκαιρινών διακοπών, δεδομένου ότι πέρα από τις αυξήσεις σε ετήσια βάση των αεροπορικών και ακτοπλοϊκών εισιτηρίων κατά 34,1% και 11,2% αντιστοίχως, αυξήθηκαν σε μηνιαία βάση κατά 11,8% οι τιμές των καταλυμάτων. Στον αντίποδα βρίσκεται η μείωση της τιμής του φυσικού αερίου κατά 25,1% σε ετήσια βάση και κατά 13,4% σε μηνιαία βάση, καθώς και η μείωση της τιμής του

ηλεκτρισμού κατά 29,9% σε ετήσια βάση και κατά 0,5% σε μηνιαία βάση.

Το γεγονός της αποκλιμάκωσης των τιμών ή έστω της όχι τόσο μεγάλης αύξησης τους επιβεβαιώνεται και από τα στοιχεία της εταιρείας ερευνών αγοράς Circana (πρώην IRI) σχετικά με τις πωλήσεις των σούπερ μάρκετ κατά το α' τρίμηνο του 2023. Αν και η αύξηση της αξίας των πωλήσεων εξακολουθεί να είναι υψηλότερη από αυτήν του όγκου πωλήσεων, καταγράφεται μια ήπια μείωση της «ψαλίδας». Συγκεκριμένα, τον Ιανουάριο η αξία πωλήσεων είχε αυξηθεί κατά 7% και ο όγκος πωλήσεων είχε υποχωρήσει κατά 2,5% και τον Φεβρουάριο η αξία πωλήσεων αυξήθηκε κατά 16,7% και ο όγκος

πωλήσεων αυξήθηκε κατά 5,3%. Ωστόσο, τον Μάρτιο καταγράφηκε αύξηση της αξίας πωλήσεων κατά 3,6% και μείωση του όγκου πωλήσεων κατά 5,4%.

Το βέβαιο είναι ότι οι υψηλές τιμές συνεχίζονται να πιέζουν τη ζήτηση, κάτι που φαίνεται από το γεγονός ότι στο α' τρίμηνο του 2023 καταγράφηκε αύξηση της αξίας πωλήσεων κατά 8,5% και μείωση του όγκου πωλήσεων κατά 1,3%. Η πίεση που ασκείται στους οικογενειακούς προϋπολογισμούς φαίνεται και από την περαιτέρω ενίσχυση του μεριδίου των προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας, το οποίο στο α' τρίμηνο του 2023 διαμορφώθηκε σε 17,7%, με την εν λόγω κατηγορία να «τρέχει» με ρυθμό ανάπτυξης 19%.

Από το σύνολο των κύριων συντάξεων, η συντριπτική πλειονότητα (12.074) προήλθε από τον ΕΦΚΑ για ασφαλισμένους του ιδιωτικού τομέα.

Εκδόθηκαν 40.887 νέες συντάξεις μέσα σε ένα μήνα

Της ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Ξεπέρασαν τις 40.000 οι νέες απονομές συντάξεων τον Απρίλιο, σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία του συστήματος «Ηλιος», με την πλειονότητα να αφορά πληρωμές επικουρικών συντάξεων. Αλλωστε, ο περιορισμός του σtook των εκκρεμών επικουρικών συντάξεων έως τον Ιούνιο αποτελεί τον νέο δύσκολο στόχο για τη διοίκηση του ΕΦΚΑ, καθώς εκτιμάται ότι συνολικά θα ξεμπλοκάρουν περί τις 30.000 περιπτώσεις, που αφορούν συντάξεις του Δημοσίου, με το 42,48%, δηλαδή 1.171.457, να κυμαίνονται μεταξύ 500 και 1.000

Είναι ενδεικτικό ότι σύμφωνα με τα στοιχεία του συστήματος «Ηλιος», τον Απρίλιο απονεμήθηκαν 40.887 νέες συντάξεις (κύριες και επικουρικές), η συνολική δαπάνη των οποίων ανήλθε σε 13,9 εκατ. ευρώ και των αναδρομικών τους σε 170 εκατ. ευρώ. Αντίστοιχα πληρώθηκαν 4.255 τροποποιητικές συντάξεις (με συνολικό κόστος 3,3 εκατ. ευρώ) και 139 προσωρινές συντάξεις (κόστος 61.000 ευρώ). Από τις περίπου 41.000 νέες απονομές, μόνο οι 13.344 αφορούσαν κύριες συντάξεις, ενώ οι πληρωμές νέων επικουρικών ήταν την ίδια στιγμή διπλάσιες και συγκεκριμένα 27.165. Από το σύνολο των κύριων συντάξεων η συντριπτική πλειονότητα (12.074) προήλθε από τον ΕΦΚΑ, συνεισφέροντας 4.255 τροποποιητικές συντάξεις που προέρχονται από τον ιδιωτικό τομέα. Άλλες 936 κύριες συντάξεις εκδόθηκαν για πρώην δημοσίου υπαλλήλους.

Αλλά και από τα σχεδόν 170 εκατ. ευρώ αναδρομικά που καταβλήθηκαν στους δικαιούχους, μόλις τα 69 αφορούσαν κύριες συντάξεις. Τα 99,88 εκατ. ευρώ αφορούσαν τις καταβολές επικουρικών συντάξεων, με κάποιους από τους

δικαιούχους να έλαβαν σημαντικά ποσά, καθώς η αναμονή ενδέχεται να ξεπερνούσε και τα 3 χρόνια.

Συνολικά, τον Απρίλιο πληρώθηκαν 4.518.667 συντάξεις, από τις οποίες οι 2.792.825 ήταν κύριες, οι 1.300.968 επικουρικές, ενώ χορηγήθηκαν και 424.874 μερίσματα. Η μηνιαία δαπάνη που κατέβαλλαν τα ταμεία ξεπέρασε τα 2,5 δισ. ευρώ, αν συμπεριληφθούν οι κρατήσεις φόρου, οι κρατήσεις υπέρ υγείας και υπέρ του Ασφαλιστικού Κεφαλαίου Αλληλεγγύης Γενεών (ΑΚΑΓΕ). Οι κύριες συντάξεις ανήλθαν σε 2.792.825, με το 42,48%, δηλαδή 1.171.457, να κυμαίνονται μεταξύ 500 και 1.000

Το μέσο εισόδημα από κύριες συντάξεις βρίσκεται στα 788,14 ευρώ σύμφωνα με τα στοιχεία του «Ηλιος».

ευρώ. Άλλες 801.446 κύριες συντάξεις (ποσοστό 29,02%) δεν υπερβαίνουν τα 500 ευρώ τον μήνα.

Σε απόλυτους αριθμούς, τα στοιχεία του συστήματος «Ηλιος» δείχνουν ότι το μέσο εισόδημα από κύριες συντάξεις βρίσκεται στα 788,14 ευρώ μείκτα, ενώ αντίστοιχα για τις επικουρικές είναι στα 195,83 ευρώ και για τα μερίσματα στα 109,81 ευρώ.

Το 27,6% των συνταξιούχων είναι ηλικίας άνω των 81 ετών, το 35,6% κυμαίνεται μεταξύ 71 και 80 ετών, το 33,9% μεταξύ 51 έως 70 ετών, ενώ μόλις το 1,3% είναι συνταξιούχοι ηλικίας μικρότερης των 25 ετών, καθώς θεωρούνται συνταξιούχοι λόγω χηρείας, τα ανήλικα τέκνα, αλλά και αυτά που σπουδάζουν και έχουν χάσει τον κληρονομητή τους.

Το στοίχημα της πραγματικής συγκλίσης με την Ευρώπη

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Σε 7ετή ορίζοντα, έως το 2030, παραμένουν οι οικονομολόγοι για την επίτευξη του στόχου για προσέγγιση του 85% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε μονάδες αγοραστικής δύναμης, όπου βρισκόταν στην αρχή της κρίσης, το 2010, από 68% που βρίσκεται σήμερα, στη χειρότερη θέση μετά τη Βουλγαρία και τη Σλοβακία, στην Ε.Ε. Την ίδια προοπτική βλέπουν και για την κάλυψη του μεγάλου επενδυτικού κενού που δημιουργήθηκε στα μνημονιακά χρόνια και υπολογίζεται στα 100 δισ. ευρώ. Υπάρχουν, όμως, προϋποθέσεις. Το Πρόγραμμα Σταθερότητας που κατέθεσε η κυβέρνηση την περασμένη εβδομάδα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή προδιαγράφει έναν ενάρετο ορίζοντα έως το 2026, στη διάρκεια του οποίου η χώρα θα σημειώνει αρκετά υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, με οδηγό τις επενδύσεις και ταυτόχρονα θα πετυχαίνει δημοσιονομικά σε πρωτογενή πλεονάσματα, με αποτέλεσμα να μειώσει δραστικά το δημόσιο χρέος της.

Τα προγράμματα δεν υλοποιούνται πάντα κατά γράμμα, πόσο μάλλον όταν κινούνται σε αρκετά αισιόδοξη κατεύθυνση, όπως το ελληνικό, του οποίου οι προβλέψεις είναι καλύτερες από των περισσότερων άλλων ευρωπαϊκών χωρών. Η Ελλάδα, όμως, είναι «υποχρεωμένη», όχι μόνο να πετύχει, αλλά και να υπερβεί τους στόχους του, προκειμένου να καλύψει το χαμένο έδαφος της πιστωτικής της κρίσης.

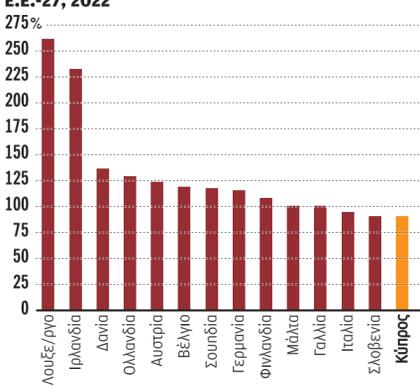
Αμοιβές και επενδύσεις, υποστηρίζουν οι αναλυτές, συνδέονται. Μπορεί να μην αποτελεί καυτό θέμα συζητήσας

Χρειάζονται επενδύσεις που να αυξάνουν τις παραγωγικές και εξαγωγικές δυνατότητες της οικονομίας.

της προεκλογικής περιόδου, αλλά για να επιτευχθεί η αύξηση των μισθών για την οποία μιλάει ο πρωθυπουργός, καθώς και οι αντίστοιχοι στόχοι της αντιπολίτευσης, προϋπόθεση είναι να αυξηθεί η παραγωγική δυνατότητα της χώρας. Όπως ανέφερε σε πρόσφατα ανάληψη της στο εβδομαδιαίο δελτίο της η Alpha Bank, δεδομένου ότι το παραγωγικό κενό έχει πλέον σχεδόν εξαλειφθεί, για να συγκλίνει το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας με εκείνο της Ε.Ε. απαιτείται να διευρυνθούν οι παραγωγικές δυνατότητες της οικονομίας, μέσω της ενίσχυσης του εργατικού δυναμικού και του φυσικού κεφαλαίου της χώρας, καθώς και της παραγωγικότητας των δύο αυτών συντελεστών.

Ο επικεφαλής οικονομολόγος της τράπεζας, Παναγιώτης Καπόπουλος εκτιμά ότι «μπορούμε να πλησιάσουμε σε επίπεδα κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε μονάδες αγοραστικής δύναμης κοντά στο 85%-90%, δηλαδή στα επίπεδα της περιόδου προετοιμασίας των Ολυμπιακών Αγώνων, έως τα τέλη της τρέχουσας δεκαετίας». Προϋπόθεση, όμως, είναι όχι μόνο η αύξηση αλλά και η βελτίωση της ποιότητας των επενδύσεων, ώστε να είναι παραγωγικές, καθώς και του ανθρώπινου δυναμικού, μέσω της εκπαίδευσης και του brain gain. Δεν είναι

Ε.Ε.-27, 2022

ΠΗΓΗ: Eurostat

Εξέλιξη του κατά κεφαλήν ΑΕΠ στην Ελλάδα και σύγκριση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

όλες οι επενδύσεις παραγωγικές, σχολιάζει, επισημαίνοντας το μεγάλο ποσοστό των ακινήτων στις άμεσες ξένες επενδύσεις.

Το ευτύχημα είναι ότι το Ταμείο Ανάκαμψης υποχρεώνει τη χώρα να διοχετεύσει τον κύριο όγκο των επενδύσεων της σε παραγωγικούς τομείς, την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση. «Το Ταμείο Ανάκαμψης χρηματοδοτεί επενδύσεις που πραγματικά χρειάζεται η χώρα», σχολιάζει «Αυτές οι επενδύσεις ανεβάζουν την παραγωγικότητα και βελτιώνουν το φυσικό κεφάλαιο της».

Σύμφωνα με το Πρόγραμμα Σταθερότητας, το ελληνικό ΑΕΠ την προσεχή τετραετία θα αυξάνεται ταχύτερα από πολλών άλλων χωρών, κάτι που οδηγεί σε σύγκλιση, έστω και με αργούς ρυθμούς. Προβλέπεται ρυθμός 2,3% φέτος, 3% το 2024, 3% το 2025 και 2,1% το 2026, ενώ ο αντίστοιχος ρυθμός π.χ. της Γερμανίας προβλέπεται στο 0,2%, 1,8%, 0,9% και 0,9% και της Πορτογαλίας 1,8%, 2%, 2% και 1,9%.

Καθοριστικός παράγων, σύμφωνα με την ανάλυση του υπουργείου Οικονομικών, για την επίτευξη των ρυθμών

αυτών είναι οι επενδύσεις. Το Πρόγραμμα Σταθερότητας «βλέπει» αύξηση επενδύσεων 13,2% φέτος και στη συνέχεια 9,7% το 2024, 10,7% το 2025 και 7,2% το 2026. Οι ρυθμοί αυτοί είναι συμβατοί με τον υπολογισμό της Eurobank σε πρόσφατη μελέτη της, σύμφωνα με τον οποίο απαιτείται μια πραγματική μέση ετήσια αύξηση των επενδύσεων 8% έως το 2031 για να καλυφθεί το επενδυτικό κενό της κρίσης. Ωστόσο, όπως τόνισε πρόσφατα στο Φόρουμ των Δελφών ο επικεφαλής οικονομολόγος της τράπεζας, Τάσος Α-

ναστασάτος, δεν αρκεί να αυξάνονται οι επενδύσεις. «Η αποεπένδυση των ετών 2009-2022», είπε, «έχει μειώσει το κεφαλαιουχικό απόθεμα της χώρας κατά 101,4 δισ. ευρώ. Οι άμεσες ξένες επενδύσεις αυξήθηκαν σημαντικά και έφτασαν το 2022 τα 7,2 δισ., ωστόσο σε σημαντικό ποσοστό αφορούν εξαγορές υφιστάμενων επιχειρηματικών μονάδων και επενδύσεις χαρτοφυλακίου. Οι επενδύσεις οι οποίες περισσότερο αυξάνουν τις παραγωγικές και εξαγωγικές δυνατότητες της οικονομίας στο μακροχρόνιο διάστημα είναι οι επενδύσεις για τη δημιουργία νέας παραγωγικής υποδομής (greenfield investment), είτε εγχώριες είτε ξένες. Η προσέλκυση περισσότερων τέτοιων επενδύσεων προϋποθέτει φιλόδοξη και συστηματική εφαρμογή διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων οι οποίες βελτιώνουν το επιχειρηματικό περιβάλλον».

Το δημογραφικό

Μακροπρόθεσμα υπάρχει ένα ακόμη πρόβλημα, το δημογραφικό και η γήρανση του πληθυσμού. Σύμφωνα με την πρόσφατη σχετική έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το ποσοστό εξάρτησης των ηλικιωμένων, άνω των 65 ετών, από τους εργαζομένους, θα αυξηθεί από το 39,2% το 2021 στο 46,1% το 2030 και θα φτάσει το 65,2% το 2070. Είναι κι αυτός ένας βασικός παράγοντας που οι προβλεπόμενοι ρυθμοί ανάπτυξης, το δυνάμικο ΑΕΠ, υποχωρεί, σύμφωνα με το Πρόγραμμα Σταθερότητας στο 0,7% το 2030 και στη συνέχεια αυξάνεται στην περιοχή του 1,5%-1,7% έως το 2060.

Πόσο κοστίζουν οι προεκλογικές υποσχέσεις

Οι εξαγγελίες παροχών πολλών δισεκατομμυρίων ευρώ εμφανίζουν μια «κανονικότητα» που δεν υπάρχει στην Ελλάδα

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Πόσο κοστίζουν τα προγράμματα των κομμάτων στον προϋπολογισμό; Η απάντηση θα μπορούσε να αποτελέσει έναν χρήσιμο οδηγό για τους ψηφοφόρους, αφού θα αποκάλυπτε κατά πόσον το κόμμα που διεκδικεί την εξουσία είναι συνετό ή όχι, αν σκοπεύει να συμμορφωθεί με τους ευρωπαϊκούς κανόνες δημοσιονομικής πειθαρχίας που επιστρέφουν από το 2024, ή τους γυρίζει την πλάτη.

Οι εξαγγελίες δισεκατομμυρίων εμφανίζουν μια «κανονικότητα» που δεν υπάρχει. Όπως εξήγησε και ο διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος, Γιάννης Στουρνάρας, στη συνέντευξή του την περασμένη εβδομάδα στην «Ημερησία», η Ελλάδα είναι μια υπερχρεωμένη χώρα, που πρέπει να επιστρέψει σε πρωτογενή πλεονάσματα 2% του ΑΕΠ για να έχει βιώσιμο χρέος, ενώ δεν βρίσκεται ακόμη σε επενδυτική βαθμίδα. «Δεν υπάρχει ο δημοσιονομικός χώρος για να καρέσουν όλες αυτές οι εξαγγελίες που γίνονται προεκλογικά», είπε ο κεντρικός τραπεζίτης.

Τα κόμματα που πλειοδοτούν σε εξαγγελίες εμφανίζονται να αγνοούν, επίσης, το γεγονός ότι τα επόμενα χρόνια δεν θα επαναληφθούν τα «μικρά θαύματα» του 2022, με τον υψηλό ρυθμό ανάκαμψης, μετά την ενεργειακή κρίση και τον ακόμη υψηλότερο πληθωρισμό, που έσωσε τα έσοδα και το χρέος και οδήγησε σε μικρό πρωτογενές δημοσιονομικό πλεόνασμα. Οι δημοσιονομικές συνθήκες θα δυσκολεύουν και τα επτόκια θα είναι υψηλά.

Ωστόσο, σ' αυτή την τόσο απλή και κρίσιμη ερώτηση, για το κόστος των προγραμμάτων και πώς θα καλυφθεί αυτό, δεν υπάρχουν κοινά αποδεκτές απαντήσεις από τα δύο μεγάλα κόμματα που διεκδικούν την εξουσία. Κανένα δεν έχει δώσει μια λίστα με τα μέτρα που προτείνει και το κόστος τους, σε βάθος τετραετίας. Μια λίστα, για παράδειγμα, σαν αυτές που περιέχει κάθε χρόνο ο προϋπολογισμός, με τα μέτρα στήριξης έναντι της πανδημίας ή του ενεργειακού κόστους ή και άλλες παρεμβάσεις, την οποία κανείς δεν αμφισβητεί. Η Νέα Δημοκρατία, που υπο-

Πρόγραμμα Ν.Δ. (εκτίμηση για 2026)

	ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ
Μισθολόγιο δημοσίων υπαλλήλων	500
Αυξήσεις συντάξεων	1.132
Αυξήσεις αναπηρικών επιδομάτων (8%)	95
Αύξηση αφορολογήτου €1.000 για οικογένειες	77
Αύξηση ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος (8%)	49
Σταδιακή κατάργηση τέλους επιτηδεύματος	222
Σταδιακή κατάργηση ασφαλιστικών εισφορών	40
Youth pass	30
Μείωση ΕΝΦΙΑ για ασφαλισμένα ακίνητα	47
Πλήρης απαλλαγή δικαιούχων ΕΚΑΣ από φαρμακευτική δαπάνη	38
Πρόγραμμα για θέσεις εργασίας	10
Μείωση τεκμηρίων	8
Αύξηση επιδόματος μητρότητας σε αυτοαπασχολούμενες, αγρότισσες	40
ΣΥΝΟΛΟ	€2,29 δισ.

Πρόγραμμα ΣΥΡΙΖΑ (εκτίμηση για 2023)

	ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ
Ανάκτηση ποσοστού Δημοσίου στη ΔΕΗ	340
Μείωση ΕΦΚ καυσίμων	1.500
Μη μεταβολή ΕΦΚ στο αγροτικό πετρέλαιο	160
Μείωση ΦΠΑ στα τρόφιμα	960
Τιμητική αναπροσαρμογή μισθών δημοσ. υπαλλήλων (με πληθωρισμό 8,9% το 2022)	1.300
Αναδρομικά στους συνταξιούχους (2,5 δισ. σε τρεις ετήσιες δόσεις)	830
13η σύνταξη	830
Αναπροσαρμογή συντάξεων	600
Αύξηση αφορολογήτου στις €10.000	223
Θέσηση αφορολογήτου στις €10.000 για ελεύθερους επαγγελματίες	160
Κατάργηση τέλους επιτηδεύματος	400
Νέο ΕΕΥ (2 δισ. σε βάθος τετραετίας)	500
Παιδεία	291
Ενίσχυση ΑμεΑ	140
Επίδομα μητέρας (επέκταση και αύξηση)	325
Επέκταση του επιδόματος μητρότητας σε αυτοαπασχολούμενες, αγρότισσες	70
Ειδική άδεια μητρότητας σε αυτοαπασχολούμενες, αγρότισσες	90
Βρεφονηπιακοί σταθμοί και σχολικά γεύματα (επέκταση)	380
Επίδομα ενοικίου	255
ΣΥΝΟΛΟ	€9,35 δισ.

το κόστος θα είναι 1,1 δισ. ευρώ, δεδομένου και ότι δεν θα λαμβάνεται υπόψη η προσωπική διαφορά, όπως έχει εξαγγελίσει ο ΣΥΡΙΖΑ).

Σημείο συνάντησης των δύο κομμάτων είναι, επίσης, η κατάργηση του τέλους επιτηδεύματος. Τα άλλα μέτρα της σημερινής κυβέρνησης είναι σχετικά περιορισμένου κόστους, αν και όλα και κάποια νέα παροχή προσθέτει, εκεί που θεωρούσαμε ότι είχε τελειώσει με τις εξαγγελίες. Αντίθετα, ο ΣΥΡΙΖΑ έχει ακόμη δύο ογκώλους: τη μείωση του ΕΦΚ καυσίμων, κόστους 1,5 δισ. ευρώ (στην κυβέρνηση λένε ότι το κόστος είναι 2 δισ. ευρώ) και τη μείωση ΦΠΑ στα τρόφιμα 960 εκατ. ευρώ (στην κυβέρνηση λένε ότι είναι 1,5 δισ. ευρώ). Η κυβέρνηση έχει ταχθεί κατ' επανάληψη κατά των μέτρων αυτών με το επιχείρημα ότι το όφελος θα χαθεί σε μεγάλο βαθμό στην εφοδιαστική αλυσίδα και δεν θα επωφεληθεί ο καταναλωτής και ότι το μέτρο δεν είναι στοχευμένο, αφού επωφελούνται εξίσου πλούσιοι και φτωχοί.

«Καταλαβαίνω ότι προεκλογικά πολλοί λένε πράγματα τα οποία δεν πρόκειται να εφαρμοστούν, διότι αν κοστολογήσουμε ορθά αυτά τα οποία λέγονται, ξεπερνάμε κατά πολύ τον όποιο δημοσιονομικό χώρο», σχολίασε στη συνέντευξή του στην «Ημερησία» την περασμένη εβδομάδα ο κ. Στουρνάρας, απευθυνόμενος μια σαφή προειδοποίηση για τις υπερβολές των παροχών.

Το νέο Σύμφωνο Σταθερότητας εκτιμάται ότι θα απαιτήσει οπωσδήποτε πρωτογενή πλεονάσματα της τάξης του 2% του ΑΕΠ, αν όχι υψηλότερα 2,3%-2,4% του ΑΕΠ. Το Πρόγραμμα Σταθερότητας που υπέβαλε η κυβέρνηση, χωρίς νέα μέτρα, πλην των 500 εκατ. ευρώ για το νέο μισθολόγιο των δημοσίων υπαλλήλων και της αύξησης των συντάξεων, που προβλέπεται ούτως ή άλλως από τον νόμο (και το οποίο η Ν.Δ. το περιλαμβάνει στις εξαγγελίες της), οδηγεί σε δημοσιονομικό πλεόνασμα 2%-2,3% του ΑΕΠ. Οριακά «κωράνε» τα μέτρα της Ν.Δ. και σίγουρα όχι του ΣΥΡΙΖΑ. Ακόμη κι αν αυτά περιορίζονταν σε 5,6 δισ. ευρώ, θα μας επέστρεφαν σε πρωτογενή ελλείμμα, εντελώς εκτός κάθε προοπτικής βιωσιμότητας του χρέους.

στηρίζει την πρόταση να ελεγχθεί το κόστος των προγραμμάτων των κομμάτων από έναν ανεξάρτητο φορέα, έχει εξαγγελίσει, τουλάχιστον, διά στόματος αναπληρωτή υπουργού Θόδωρου Σκυλακάκη μια σειρά παρεμβάσεων, με το κόστος των περισσότερων, που ανέρχεται σε 9,4 δισ. ευρώ την τετραετία και κατά μέσο όρο 2,350 δισ. τον χρόνο. Για τον ΣΥΡΙΖΑ δεν υπάρχουν επίσημα στοιχεία, παρά μόνο μια ανεπίσημη κοστολόγηση των μέτρων που εξήγησε ο πρόεδρος του Αλέξης Τσίπρας στη ΔΕΘ το 2022 και ανέρχονται σε 9,3 δισ. για το 2023 (όχι για την τετραετία), σύμφωνα με τους δικούς του υπολογισμούς.

Ο ίδιος ο ΣΥΡΙΖΑ υποστηρίζει ότι το κόστος αυτό θα περιοριστεί στα 5,6 δισ., καθώς θα φορολογήσει τα υπερκέρδη, κυρίως των ενεργειακών εταιρειών, κάτι που θα του αποφέρει 3,7 δισ. ευρώ. Μόνο που τα υπερκέρδη δεν θα επαναλαμβάνονται κάθε χρόνο, οπότε το κόστος μοιραία θα επιστρέψει

στην περιοχή των 9,3 δισ. ευρώ. Επίσης, το κοστολόγιο αυτό του ΣΥΡΙΖΑ δεν περιλαμβάνει την εξαγγελία για αύξηση των δαπανών υγείας στο 7,5% του ΑΕΠ (ή 7% σύμφωνα με την πιο πρόσφατη δήλωση του Αλ. Τσίπρα) κόστους 4,7 δισ. ευρώ (ή 3,7 δισ. ευρώ αντίστοιχα) και παιδείας στο 5% του ΑΕΠ, κόστους 4,3 δισ. ευρώ, σύμφωνα με τους υπολογισμούς της σημερινής κυβέρνησης. Η κυβέρνηση, για προφανείς λόγους, προσθέτει τα ποσά αυτά στο κόστος των μέτρων ΣΥΡΙΖΑ του 2023 και βγάζει ένα σύνολο 19,7 δισ. ευρώ για τη συγκεκριμένη χρονιά και αντίστοιχα ποσά για τα επόμενα χρόνια, έτσι ώστε συνολικά το πρόγραμμα να κοστολογείται στα 83 δισ. ευρώ για την τετραετία. Η αλήθεια είναι ότι ο ΣΥΡΙΖΑ στο πρόγραμμά του αναφέρει ότι η αύξηση των δαπανών υγείας στο 7%-7,5% του ΑΕΠ είναι τελικός στόχος, και συνεπώς μπορεί να υποθέσει κανείς ότι αυτή θα γίνει σταδιακά και ότι σε κάθε περίπτωση

το πρόγραμμα θα εφαρμόζεται «λαμβάνοντας υπόψη τις δημοσιονομικές δυνατότητες της ελληνικής οικονομίας».

Αν το κόμμα της σημερινής αξιωματικής αντιπολίτευσης το εννοεί ότι θα εφαρμόσει το πρόγραμμά του λαμβάνοντας υπόψη τις δημοσιονομικές δυνατότητες της ελληνικής οικονομίας, θα πρέπει να το σβήσει και να το ξαναγράψει απ' την αρχή, αφού οι δυνατότητες αυτές δεν αφήνουν περιθώριο για μέτρα περισσότερο από 0,3% του ΑΕΠ περίπου, ή κάπου 600 εκατ. ευρώ, σύμφωνα, τουλάχιστον, με το Πρόγραμμα Σταθερότητας.

Ποιους στοχεύουν

Σήμα στήριξης σε μεσαία εισοδηματικά στρώματα, αλλά ταυτόχρονα και δημοσιονομικής υπευθυνότητας επιχειρεί να στείλει με το πρόγραμμά της η Νέα Δημοκρατία, ενώ ο ΣΥΡΙΖΑ ποτάρει στις πολιτικές για τον έλεγχο

της ακρίβειας, την ενίσχυση των μισθών και σε μέτρα κοινωνικής πολιτικής, αφήνοντας ελεύθερο το κοντέρ του κόστους.

Δημόσιοι υπάλληλοι και συνταξιούχοι είναι, πάντως, προσηλωμένοι στόχοι και των δύο κομμάτων. Η Ν.Δ. υπόσχεται νέο μισθολόγιο δημοσίων υπαλλήλων, με κόστος 500 εκατ. ευρώ, ο ΣΥΡΙΖΑ τιμητική αναπροσαρμογή των μισθών των δημοσίων υπαλλήλων, με σχεδόν τριπλάσιο κόστος 1,3 δισ. ευρώ. Στους συνταξιούχους η κυβέρνηση δεσμεύεται ότι θα δώσει τις αυξήσεις που προβλέπει ο νόμος, δηλαδή ίσες με τον μέσο όρο του πληθωρισμού και της αύξησης του ΑΕΠ, κάτι που εκτιμάται ότι θα κοστίζει 1,1 δισ. ευρώ το 2026. Ο ΣΥΡΙΖΑ υπόσχεται υπερδιπλάσιο ποσό: αναδρομικά σε 3 δόσεις (με συνολικό κόστος 2,5 δισ. ευρώ και ετήσιο 830 εκατ. ευρώ), 13η σύνταξη με κόστος 830 εκατ. ευρώ, αύξηση συντάξεων υψίους 600 εκατ. ευρώ (η κυβέρνηση λέει ότι

Λούης Νικοηάου

Αντρέας Βιοθάρης

PRESSING
ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
13:00 - 15:00

ΣΠΟΡ FM 95.0
ΑΥΤΟ ΑΚΟΥΣ!

Ανοιξiατικη Giortη
ΑΓΙΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ
17 Μαΐου 2023

ΑΝΟΙΞΙΑΤΙΚΗ ΓΙΟΡΤΗ

Σάββατο 20 & Κυριακή 21 Μαΐου 2023
10:00 π.μ. - 08:00 μ.μ.
στους κήπους του Ιδρύματος Αγίου Στέφανος

Παιχνίδια - Παραστάσεις - Αγορά

- Ψηφιακό Πλανητάριο
- Τραμπολίνα Bungee Jumping
- Πισίνα με συγκρουόμενες βαρκούλες
- Τοξοβολία
- Δωρεάν βιωματικά εργαστήρια
- Χαρακτική και χειροτεχνίες
- Αγγειοπλαστική
- Ζωντανή Μουσική
- Καλλιτεχνικές Παραστάσεις
- Bubble Show
- Αγορά με χειροτεχνίες
- Street food
- Face painting
- Φουσκωτά

Είσοδος €2
Παιδιά μέχρι 12 ετών ΔΩΡΕΑΝ

Για περισσότερες πληροφορίες
τηλ 25725136 Agios Stefanos Agios Stefanos

Βασικοί Κορηγός Patisseries Ierapetra

Χρυσός Κορηγός SALAMIS ORGANISATION

Αργυροί Κορηγοί Island Oil, karmi

Κορηγοί DP WORLD, COTY TREASURES & CO

Κορηγοί Επικοινωνίας LOVE 100.7 FM, capital, MANGAS, PHIL ANDREWS GROUP, MONJASA, OVA

Υποστηρικτές BSM, HERMES, POTAMITIS MEDICARE, IODI+ COSMOS, ayet, PHOTOS FORWARDING LTD, XTRICHIS TRANSPORT SERVICES, MEGA NAVIGATION, SOVEREIGN

Το Χρηματιστήριο σε νέα υψηλά έτους με ράλι 4,35% στις τράπεζες

Ο Γενικός Δείκτης έκλεισε με κέρδη 1,32%, στις 1.136,44 μονάδες

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Σε νέα υψηλά έτους κινήθηκε το Χρηματιστήριο Αθηνών, καθώς ο Γενικός Δείκτης άφησε πίσω του τις 1.133,11 μονάδες που ήταν το φετινό ρεκόρ (σε κλείσιμο), το οποίο είχε σημειωθεί στις αρχές Μαρτίου, πριν ξεσπάσει η διεθνής τραπεζική αναταραχή. Η αγορά έλαβε σημαντική ώθηση από το ράλι στον τραπεζικό κλάδο και τις θετικές εκθέσεις των διεθνών οίκων για την ελληνική οικονομία και την εγχώρια αγορά, με τη συναλλακτική δραστηριότητα – η οποία ήταν υποτονική στην αρχή της συνεδρίασης – να «αυπνίζεται», με τους επενδυτές να συνεχίζουν, συνεπώς, να μη δείχνουν καμία ανησυχία ενόψει

Ο τζίρος ανήλθε στα 97,5 εκατ. ευρώ και ο δείκτης υψηλής κεφαλαιοποίησης ενισχύθηκε κατά 1,7%.

των εκλογών της Κυριακής. Έτσι, στα στατιστικά της συνεδρίασης, ο Γενικός Δείκτης έκλεισε με κέρδη 1,32% στις 1.136,44 μονάδες, ενώ ο τζίρος ανήλθε στα 97,5 εκατ. ευρώ. Ο δείκτης υψηλής κεφαλαιοποίησης ενισχύθηκε κατά 1,7% στις 2.777,39 μονάδες, με κέρδη 0,73% στις 1.662,84 μονάδες έκλεισε ο δείκτης μεσαίας κεφαλαιοποίησης, ενώ ο τραπεζικός δείκτης υπεραπέδωσε με ράλι 4,35% στις 884,13 μονάδες. Στο σύνολο των blue chips, ανοδικά ξεχώρισαν Eurobank και Εθνική Τράπεζα με άλμα 5,27% και 5,06% αντίστοιχα, ακολούθησαν Τρ. Πειραιώς στο +3,93%, Aegean στο +2,83%, Alpha Bank στο +2,53% και ΟΤΕ στο +2,15%, ενώ άνοδο άνω του 1% κατέγραψαν Βιοχάλκο, ΔΕΗ, HELLENIC ENERGY, Mytilineos, Quest, Σαράντς, Titan και Autohellas.

Με την Ελλάδα να είναι έτοιμη να εισέλθει σε ένα νέο αναπτυξιακό κύκλο, το όφελος για τις ελληνικές μετοχές θα είναι μεγάλο, σημειώνει σε έκθεσή της η Barclays.

Στον αντιποδο, απώλειες άνω του 2% κατέγραψε η Ελλάκτωρ και ακολούθησαν με πτώση άνω του 1% οι Jumbo και Motor Oil. Σημαντικό σήμα για τις ελληνικές τράπεζες, στηρίζοντας και τη χθεσινή ισχυρή απόδοσή τους, έδωσε σε νέα ανάλυση η Goldman Sachs συστήνοντας στους επενδυτές να κτίσουν θέσεις στον κλάδο του Χ.Α., καθώς από μακροοικονομική προοπτική είναι απολύτως ελκυστικός σε παγκόσμιο επίπεδο, αλλά και στο πλαίσιο της περιοχής των αναδυόμενων αγορών, τη στιγμή που οι ελληνικές τραπεζικές μετοχές του είναι ήδη σημαντικά υποτιμημένες.

Σε ό,τι αφορά την ελληνική αγορά μετοχών γενικότερα, η Barclays έδωσε σοβαρά «ψήφο εμπιστοσύνης». Όπως σημείωσε, η εγχώρια αγορά βρίσκεται

σε σταθερή ανοδική πορεία τους τελευταίους 12 μήνες, υπεραποδίδοντας του ευρωπαϊκού δείκτη MSCI κατά σχεδόν 20%.

Η βραχυπρόθεσμη πολιτική αβεβαιότητα μπορεί να προκαλέσει μικρή μεταβλητότητα, καθώς ο κύριος ελληνικός δείκτης δεν φαίνεται να ανησυχεί ιδιαίτερα για τις κάλπες. Με την Ελλάδα να είναι έτοιμη να εισέλθει σε έναν νέο αναπτυξιακό κύκλο, το όφελος για τις ελληνικές μετοχές θα είναι μεγάλο, όπως επισήμανε.

Ειδικότερα, οι προοπτικές μιας ισχυρότερης οικονομίας και η συνέχιση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων υπό μια φιλική προς τις επιχειρήσεις κυβέρνηση θα ήταν σίγουρα καλός συνός για την ελληνική αγορά μετοχών, δεδομένου και του μεγάλου βάρους που

έχουν στον Γενικό Δείκτη ο κλάδος των τραπεζών και οι κυκλικό κλάδοι, τόνισε η Barclays.

Παράλληλα, υπογράμμισε ότι η αναθεώρηση των εκτιμήσεων των κερδών ανά μετοχή για τις ελληνικές εισηγμένες ήταν ισχυρότερη από ό,τι για τις ευρωπαϊκές κατά μέσον όρο τους τελευταίους μήνες, γεγονός που πιθανώς εξηγεί μέρος της ισχυρής απόδοσης. Η Barclays είναι απολύτως θετική και για τις προοπτικές της ελληνικής αγοράς ομολόγων, εκτιμώντας πως σύντομα θα συγκλίνει με τις επιδόσεις άλλων αγορών της περιφέρειας που έχουν υψηλή αξιολόγηση, όπως η Πορτογαλία, δεδομένου ότι είναι θέμα χρόνου η Ελλάδα να ανακτήσει την επενδυτική βαθμίδα – κάτι που μπορεί να συμβεί ακόμη και τον Οκτώβριο.

Στο «κόκκινο» οι δείκτες των ευρωπαϊκών αγορών

Πτωτικά κινήθηκαν χθες τα ευρωπαϊκά χρηματιστήρια διακόπτοντας την άνοδο των δύο προηγούμενων συνεδριάσεων. Ακολούθησαν το αρνητικό κλίμα που επικράτησε στη Wall Street καθώς παρατείνεται η αβεβαιότητα στις διαπραγματεύσεις ανάμεσα στους Ρεπουμπλικανούς του Κογκρέσου και στον Λευκό Οίκο με αντικείμενο την αύξηση του ορίου δανεισμού των ΗΠΑ. Παράλληλα, το αρνητικό κλίμα διαμόρφωσαν χθες τα απογοητευτικά αποτελέσματα επιχειρήσεων που δόθηκαν στη δημοσιότητα και μάλλον όχι ικανοποιητικά στοιχεία για τις λιανικές πωλήσεις στις ΗΠΑ, που φέρουν την καταναλωτική ζήτηση να υποχωρεί στην υπερδύναμη.

Πρωτίστως, όμως, το κλίμα στην Ευρώπη διαμόρφωσε η είδηση ότι ο δείκτης οικονομικού κλίματος στη Γερμανία του Ινστιτούτου Zew καταβαθρώθηκε τον Μάιο και από τις 4,1 μονάδες έπεσε στις -10,7 μονάδες καταγράφοντας το χαμηλότερο επίπεδο του από την αρχή του έτους. Έτσι ο πανευρωπαϊκός δείκτης Euro Stoxx 600 έκλεισε με μικρές απώλειες 0,4%, με τους περισσότερους κλάδους να υποχωρούν εξαιρουμένων ωστόσο των μετοχών των εταιρειών τεχνολογίας, που κινήθηκαν ανοδικά και ο σχετικός δείκτης έκλεισε με κέρδη 0,86%. Στο κόκκινο έκλεισαν, άλλωστε, και όλες οι μεγάλες ευρωπαϊκές αγορές. Ο δείκτης FTSE 100 του Λονδίνου έκλεισε με απώλειες 0,34%, ενώ ωστόσο είχαν δοθεί στη δημοσιότητα επίσημα στοιχεία που φέρουν την ανεργία στη Βρετανία

να έχει αυξηθεί κατά 0,1 εκατοστιαία μονάδα φτάνοντας στο 3,9%. Σύμφωνα, πάντως, με αναλυτές του κλάδου η άνοδος του κόστους διαβίωσης εξώθει στην αναζήτηση εργασίας όσους είχαν εγκαταλείψει την προσπάθεια να βρουν δουλειά. Την ίδια στιγμή, ο δείκτης Xetra DAX της Φρανκφούρτης έκλεισε με απώλειες 0,12% και ο CAC 40 του Παρισιού με απώλειες 0,16%. Με μικρή πτώση της τάξης του 0,1% έκλεισαν, εξάλλου, οι δείκτες FTSE MIB και IBEX

Το κλίμα διαμόρφωσε η είδηση ότι ο δείκτης οικονομικού κλίματος στη Γερμανία καταβαθρώθηκε τον Μάιο.

του Μιλάνου και της Μαδρίτης αντίστοιχως. Την ίδια στιγμή βρισκόταν στο κόκκινο όλοι οι κύριοι δείκτες της Wall Street. Το κλίμα ανησυχίας στις ΗΠΑ φάνηκε στις αποδόσεις του βραχυπρόθεσμου χρέους της υπερδύναμης και συγκεκριμένα των διετών εντόκων γραμματίων του αμερικανικού δημοσίου: σημειώσαν άνοδο 0,05 εκατοστιαίας μονάδας φτάνοντας στο 4,05%, όταν η απόδοση των δεκαετών ομολόγων του αμερικανικού δημοσίου σημείωνε άνοδο στο 3,55%.

REUTERS, BLOOMBERG, FINANCIAL TIMES

Ο Xetra DAX της Φρανκφούρτης έκλεισε με απώλειες 0,12%.

(Πηγή: Reuters)

ΞΕΝΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

New York/Νέα Υόρκη				London/Λονδίνο				Zurich/Ζυρίχη				Amsterdam/Αμστερνταμ				Tokyo/Τόκιο				Paris/Παρίσι				Madrid/Μαδρίτη											
Εταιρεία	Πριν από το κλείσιμο	Μετ.%	(€ δολάρια)	Εταιρεία	Χθες	Μετ.%	(€ πέννες)	Εταιρεία	Χθες	Μετ.%	(€ ελβ. Φρ.)	Εταιρεία	Χθες	Μετ.%	(€ ευρώ)	Εταιρεία	Χθες	Μετ.%	(€ ευρώ)	Εταιρεία	Χθες	Μετ.%	(€ ευρώ)	Εταιρεία	Χθες	Μετ.%	(€ ευρώ)								
3M COMPANY	98.185	-2.2938		WALDISNEY CO	90.96	-2.0461		PERSIMMON	1348.375	0.374		DT TELEKOM N	22.01	0.17		ETAIREEIS	2/5			ETAIREEIS	ΧΘΕΣ	ΜΕΤ.%		ETAIREEIS	ΧΘΕΣ	ΜΕΤ.%									
ALCOA CORP	36.325	-1.9778		WELLS FARGO &	38.49	-0.7222		PEARSON	821.6	0.171		EON SE NA	12.01	-0.05		ALJIMOTO	5072	-0.43		ACCOR	31.59	0.35		AIHRLINES G	11.95	-1.2787		ALFA ROMEO	11.95	-1.2787					
ALTRIA CORP	45.6132	0.1168		WALMART INC	150.56	-0.8691		RELX	2470	-0.202		FRESENIUS MEDI	44.07	0.29		ASAHIGROUP HL	5576	0.74		AIR LIQUIDE	159.54	-0.64		AMGEN	230.4674	-1.3114		ASTELLAS PHARM	2219	1.98		ALSTOM	26.40	2.52	
AMAZON COM	114.17	2.6709		ANGLO AMERICAN	2349.15447	-0.609		RIO TINTO	4915.5	-0.937		FRESENIUS SE	27.9	0.12		BRIDGESTONE CO	5647	0.21		AXA	27.76	0.58		AMER EXPRESS C	149.09	-0.6067		CANON INC	3254	0.28		BWP PARIBAS	58.43	-0.36	
AMER INTL GROU	52.78	0.4568		A.B.FOOD	1914.7014	-0.105		ROLLS-ROYCE HL	147.15	2.102		INFINEON TECH	34.2	0.755		CASIO COMPUTER	1238	0.81		BOUYGUES	30.59	-3.71		AMER INTL GROU	52.78	0.4568		CITIZEN WATCH	806	1.13		CARREFOUR	18.24	-0.03	
AMGEN	230.4674	-1.3114		ADMIRAL GRP	2193	-2.403		SAINSBURY(I)	287.15692	-0.696		K+S AG NA	16.57	-0.12		CREDIT SAISON	1960	0.93		CARPEMINI	160.70	-1.14		AMGEN	230.4674	-1.3114		DAIWA SEC GROU	635	0.16		CASINO GUICHAR	6.69	-0.22	
APPLE INC	172.26	0.104		ASHTED GRP	4733.94	-0.672		SCHROEDERS	465.4	-0.662		MUENCH RUECK	322.6	-2.7		CREDIT SAISON	1960	0.93		CASINO GUICHAR	6.69	-0.22		AMGEN	230.4674	-1.3114		SUBARU	2287.5	1.92					
BANK OF AMERIC	27.365	-1.0307		ANTOFAGASTA	1411.30213	-1.057		SAGE GRP	815.87071	1.059		RWE AG	42.3	-0.15		DAIWA SEC GROU	635	0.16		CREDIT AGRICOL	11.73	0.43		AMGEN	230.4674	-1.3114		THYSSENKRUPP A	6.408	0.062					
BAXTER INTL IN	42.885	0.1518		AVIVA	410.6	-0.606		STJAMES'S PLA	1126.5	-0.53		VOVONIA SE	116.6	-2.14		HINDI	3350	0		DANONE	59.19	0.15		AMGEN	230.4674	-1.3114		THYSSENKRUPP A	6.408	0.062					
BOEING CO	200.9993	-0.8733		ASTRAZENECA	12012.82695	0.583		SMITHS GRP	1678	1.479		WOLSKAGEN VZ	18.335	-0.21		HINDI	3350	0		DASSAULT SYSTE	36.50	-0.72		AMGEN	230.4674	-1.3114		THYSSENKRUPP A	6.408	0.062					
BRISTOL MYERS	67.1861	-1.4433		BABCOCK INTL	316.2	0.958		SMITHS GRP	1678	1.479		NOVONIA SE	116.6	-2.14		HITACHI	8077	1.34		EDF	12.00	0		AMGEN	230.4674	-1.3114		THYSSENKRUPP A	6.408	0.062					
CAMPBELL SOUP	53.135	-0.3656		BAE SYS.	983	0.449		SMITHS GRP	1678	1.479		SIEMENS N	149.6	-1.02		HONDA MOTOR	3800	1.36		L'OREAL	419.55	-0.39		AMGEN	230.4674	-1.3114		THYSSENKRUPP A	6.408	0.062					
CATERPILLAR IN	208.52	-1.311		BARCLAYS	155.22	-0.4		SMITHS GRP	1678	1.479		SIEMENS N	149.6	-1.02		HONDA MOTOR	3800	1.36		L'OREAL	419.55	-0.39		AMGEN	230.4674	-1.3114		THYSSENKRUPP A	6.408	0.062					
THE CIGNA GP O	257.825	-0.0678		BRAMER.TOB	2725.5	0.184		SMITHS GRP	1678	1.479		SAP SE	121.32	0.98		HONDA MOTOR	3800	1.36		L'OREAL	419.55	-0.39		AMGEN	230.4674	-1.3114		THYSSENKRUPP A	6.408	0.062					
CHEVRON	153.98	-2.0483		BARRATT DEVEL.	504.6	0		SMITHS GRP	1678	1.479		SEVEN TREN	2942.91414	0.24		HONDA MOTOR	3800	1.36		L'OREAL	419.55	-0.39		AMGEN	230.4674	-1.3114		THYSSENKRUPP A	6.408	0.062					
CISCO SYSTEMS	47.175	0.1592		BERKELEY GRHL	4359	0.715		SMITHS GRP	1678	1.479		SEVEN TREN	2942.91414	0.24		HONDA MOTOR	3800	1.36		L'OREAL	419.55	-0.39		AMGEN	230.4674	-1.3114		THYSSENKRUPP A	6.408	0.062					
CITIGROUP	45.38	-1.4549		BR.LAND	379.84907	0.746		SMITHS GRP	1678	1.479		SEVEN TREN	2942.91414	0.24		HONDA MOTOR	3800	1.36		L'OREAL	419.55	-0.39		AMGEN	230.4674	-1.3114		THYSSENKRUPP A	6.408	0.062					
CERVECIERAS	16.755	-1.0921		BUNZL	3158	-0.567		SMITHS GRP	1678	1.479		SEVEN TREN	2942.91414	0.24		HONDA MOTOR	3800	1.36		L'OREAL	419.55	-0.39		AMGEN	230.4674	-1.3114		THYSSENKRUPP A	6.408	0.062					
COCA-COLA CO	63.435	-0.7898		BP	4772	-1.194		SMITHS GRP	1678	1.479		SEVEN TREN	2942.91414	0.24		HONDA MOTOR	3800	1.36		L'OREAL	419.55	-0.39		AMGEN	230.4674	-1.3114		THYSSENKRUPP A	6.408	0.062					
COLGATE PALMOL	80.91	-0.2097		BURBERRY GRP	2534.18495	0.475		SMITHS GRP	1678	1.479		SEVEN TREN	2942.91414	0.24		HONDA MOTOR	3800	1.36		L'OREAL	419.55	-0.39		AMGEN	230.4674	-1.3114		THYSSENKRUPP A	6.408	0.062					
DANABOS CORP	62.21	5.4407		BT GROUP	152.1394	-2.244		SMITHS GRP	1678	1.479		SEVEN TREN	2942.91414	0.24		HONDA MOTOR	3800	1.36		L'OREAL	419.55	-0.39		AMGEN	230.4674	-1.3114		THYSSENKRUPP A	6.408	0.062					
DIANA SHIPPING	3.6942	0.3859		COCACOLA HBC A	2569.9229	0.195		SMITHS GRP	1678	1.479		SEVEN TREN	2942.91414	0.24		HONDA MOTOR	3800	1.36		L'OREAL	419.55	-0.39		AMGEN	230.4674	-1.3114		THYSSENKRUPP A	6.408	0.062					
DOW INC	51.14	-2.1431		CARNIVAL	735.056	2.224		SMITHS GRP	1678	1.479		SEVEN TREN	2942.91414	0.24		HONDA MOTOR	3800	1.36		L'OREAL	419.55	-0.39		AMGEN	230.4674	-1.3114		THYSSENKRUPP A	6.408	0.062					
DUPONT OF NMOU	64.945	-1.0286		CENTRICA	118.67715	1.786		SMITHS GRP	1678	1.479		SEVEN TREN	2942.91414	0.24		HONDA MOTOR	3800	1.36		L'OREAL	419.55	-0.39		AMGEN	230.4674	-1.3114		THYSSENKRUPP A	6.408	0.062					
GLBL X EM MR E	24.63	-2.0676		COMPASS GROUP	2199.7743	1.523		SMITHS GRP	1678	1.479		SEVEN TREN	2942.91414	0.24		HONDA MOTOR	3800	1.36		L'OREAL	419.55	-0.39		AMGEN	230.4674	-1.3114		THYSSENKRUPP A	6.408	0.062					
ENTERGY CP	103.36	-1.9727		CAPITA GROUP	31.92787	2.571		SMITHS GRP	1678	1.479		SEVEN TREN	2942.91414	0.24		HONDA MOTOR	3800	1.36		L'OREAL	419.55	-0.39		AMGEN	230.4674	-1.3114		THYSSENKRUPP A	6.408	0.062					
EXXON MOBIL	102.64	-2.3127		CRH	3923	-0.102		SMITHS GRP	1678	1.479		SEVEN TREN	2942.91414	0.24		HONDA MOTOR	3800	1.36		L'OREAL	419.55	-0.39		AMGEN	230.4674	-1.3114		THYSSENKRUPP A	6.408	0.062					
FEDEX CORP	222.32	-0.045		DCC	4785	2.815		SMITHS GRP	1678	1.479																									

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΕΙΚΤΕΣ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ				
	Κλείσιμο	Προηγ.	Διαφορά	Μετ.
ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΧΑ	1.136,44	1.121,65	14,79	1,32%
FTSE/X.A. LARGE CAP	2.777,39	2.730,92	46,47	1,70%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ Χ.Α.	7.007,99	7.056,51	-48,52	-0,69%
FTSE/X.A. ΨΗΦΙΑΣ ΜΕΡΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	3.482,88	3.459,87	23,01	0,67%
ATHX SELECT PLUS	3.721,41	3.683,95	37,46	1,02%
ATHX SELECT	5.346,96	5.324,01	22,95	0,43%
ΔΕΙΚΤΗΣ ATHX ESG	1.300,13	1.278,53	21,60	1,69%
FTSE/X.A. MID & SMALL CAP ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ	4.829,83	4.795,62	34,21	0,71%
FTSE/X.A. MID CAP	1.662,84	1.650,83	12,01	0,73%
FTSE/X.A. ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ PLUS	3.192,49	3.178,44	14,05	0,44%
FTSE/X.A. ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ	665,18	655,44	9,74	1,49%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ Χ.Α.	2.017,12	1.990,86	26,26	1,32%
FTSE/X.A. ΤΡΑΠΕΖΕΣ	884,13	847,28	36,85	4,35%
FTSE/X.A. ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	3.772,73	3.781,69	-8,96	-0,24%
FTSE/X.A. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	1.045,94	1.057,41	-11,47	-1,08%
FTSE/X.A. ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ	2.659,90	2.675,19	-15,29	-0,57%
FTSE/X.A. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	6.103,18	5.991,67	111,51	1,86%
FTSE/X.A. ΕΜΠΟΡΙΟ	1.165,36	1.146,45	18,91	1,65%
FTSE/X.A. ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	12.516,63	12.695,28	-178,65	-1,41%
FTSE/X.A. ΤΡΟΦΙΜΑ & ΠΟΤΑ	10.946,65	11.016,05	-69,40	-0,63%
FTSE/X.A. ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ	7.522,71	7.444,19	78,52	1,05%
FTSE/X.A. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ & ΥΛΙΚΑ	3.864,70	3.857,08	7,62	0,20%
FTSE/X.A. ΕΝΕΡΓΕΙΑ	4.882,40	4.900,22	-17,82	-0,36%
FTSE/X.A. ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	7.469,49	7.380,80	88,69	1,20%
FTSE/X.A. ΤΑΞΙΔΙΑ & ΑΝΑΨΥΧΗ	2.729,40	2.708,72	20,68	0,76%
FTSE/X.A. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	2.354,70	2.333,40	21,30	0,91%
FTSE/X.A. ΘΡΑΣΙΜΟΤΗΤΕΣ	3.841,09	3.760,42	80,67	2,15%
FTSE/X.A. ΥΓΕΙΑ	396,25	404,17	-7,92	-1,96%
FTSE/X.A. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ	5.195,13	5.138,27	56,86	1,11%

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΞΙΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	41.078.921,96
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	12.901.606,13
ΣΤΑΘΕΡΗ ΘΛΕΦΩΝΙΑ	9.304.801,79
ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ	4.497.335,12
ΤΥΧΕΡΑ ΠΑΚΗΔΙΑ	4.407.891,14
ΣΥΜΒΑΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	3.941.325,46
ΠΑΚΗΔΙΑ	3.265.049,78
ΤΑΞΙΔΙΑ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	2.901.404,78
ΤΣΙΜΕΝΤΑ	1.846.424,04
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	1.623.370,55
ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	1.272.409,41
ΛΟΓΙΣΜΙΚΟ	1.141.306,60
ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	1.127.587,05
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	1.068.858,26
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ	917.302,70
ΕΙΔΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ	819.068,54
ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΑ ΧΗΜΙΚΑ	723.773,47
ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ & ΕΜΠΟΡΙΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΩΝ	631.998,01
ΔΙΑΡΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΑΓΑΘΑ	627.980,39
ΑΝΑΨΥΚΤΙΚΑ	561.094,23
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ & ΘΕΜΑΤΟΦΥΛΑΚΕΣ	287.584,77
ΥΔΡΕΥΣΗ	266.429,82
ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟ ΔΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	250.386,86
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	217.870,53
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ Α.Ε.Ε.Α.Π.	149.993,20
ΜΗ ΣΙΔΗΡΟΥΧΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	137.811,01
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΓΡΑΦΕΙΩΝ	120.371,36

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ

ΑΝΟΔΟΣ	Κλείσιμο	Μετ.	ΠΤΩΣΗ	Κλείσιμο	Μετ.
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	1,437	5,27%	MERMEREN KOMBINAT (ΕΛΠ)	37,600	-11,32%
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	5,396	5,06%	AUSTRIACARD HOLD. AG (ΚΑ)	11,400	-4,20%
ΕΝΤΕΡΣΟΦΤ (ΚΟ)	4,500	4,65%	ΙΝΤΕΡΓΟΥΝΤ - ΣΥΛΕΜΠΟΡΙΑ (ΚΟ)	0,270	-3,23%
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLDINGS (ΚΟ)	2,378	3,93%	ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΚΟ)	2,070	-2,59%
CENERGY HOLDINGS (ΚΑ)	4,920	3,47%	JUMBO (ΚΟ)	21,960	-1,79%
ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ (ΚΟ)	16,500	3,13%	ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ (ΚΟ)	21,140	-1,21%
ΚΑΡΕΛΙΑ (ΚΟ)	340,000	3,03%	MIG (ΚΟ)	3,775	-1,18%
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ (ΚΟ)	8,000	2,83%	ΙΚΤΙΝΟΣ ΕΛΛΑΣ (ΚΟ)	0,510	-1,16%
ΕΥΑΘ (ΚΟ)	3,350	2,76%	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ (ΚΟ)	4,225	-1,05%
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜ. (ΚΟ)	1,215	2,53%	ΙΝΤΡΑΚΑΤ (ΚΟ)	1,626	-0,85%

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

ΑΞΙΑ	ΕΜΠΟΡΕΥΣΙΜΟΤΗΤΑ
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLDINGS (ΚΟ)	14.895.657,08
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	11.003.057,52
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜ. (ΚΟ)	9.733.669,16
ΟΤΕ (ΚΟ)	9.304.801,79
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	8.247.264,57
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	8.172.788,34
ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ (ΚΟ)	4.497.335,12
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	4.358.860,62
ΔΕΗ (ΚΟ)	3.611.516,67
JUMBO (ΚΟ)	3.265.049,78

ΠΑΡΑΓΩΓΑ - ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΑΓΟΡΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΑΞΕΩΝ	ΟΓΚΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΑΙΩΝ
Σ.Μ.Ε. σε Δείκτες	510	4,213	7,070
FTSE/X.A. Τράπεζες	24	155	998
FTSE/X.A. Large Cap	472	3,983	5,965
MSCI GREECE REBASED	14	75	107
Σ.Μ.Ε. σε Μετοχές	1,686	49,512	422,295
ΑΔΜΗΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ Α.Ε. (ΚΟ)	7	33	12,516
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ (ΚΟ)	10	21	1,814
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΜ (ΚΟ)	369	25,441	172,808
AUTOHELLAS (ΚΟ)	4	16	83
ΑΒΑΞ Α.Ε. (ΚΟ)	0	0	349
COCA-COLA HBC AG (ΚΟ)	3	3	230
CENERGY HOLDINGS (ΚΑ)	22	168	6,530
ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΚΟ)	5	23	994
ΕΛΒΑΛΧΑΛΚΟΡ (ΚΟ)	4	15	1,307
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	152	4,460	30,123
ΕΥΔΑΠ (ΚΟ)	4	6	529
FOURLIS ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	69	435	1,534
ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ (ΚΟ)	4	20	8,224
ΕΛΛΗΝ. ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ-Χ.Α. (ΚΟ)	10	38	1,633
HELLENIC ENERGY (ΚΟ)	6	26	1,554
INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ)	3	5	4,621
ΙΝΤΡΑΚΑΤ (ΚΟ)	9	140	8,644
JUMBO (ΚΟ)	6	8	390
LAMDA DEVELOPMENT(ΚΟ)	17	57	5,855
MIG (ΚΟ)	17	82	1,283
ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ (ΚΟ)	36	109	1,815
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	55	139	4,060
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	262	3,107	18,011
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	24	124	1,736
ΟΤΕ (ΚΟ)	53	276	10,760
ΟΛΠ (ΚΟ)	0	0	361
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (ΚΟ)	357	13,924	82,611
ΔΕΗ (ΚΟ)	77	444	25,038
QUEST ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	3	10	96
ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ (ΚΟ)	5	19	10,332
ΤΙΤΑΝ CEMENT (ΚΑ)	31	87	645
ΥΠΟΛΑΙΟ ΣΑ/ΝΥ (ΚΑ)	62	276	5,809
Δικαιώματα σε Δείκτες	35	372	1,704
FTSE/X.A. Large Cap	35	372	1,704
Δικαιώματα σε Μετοχές	1	2	651
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΜ (ΚΟ)	0	0	49
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	0	0	281
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	0	0	116
ΟΤΕ (ΚΟ)	0	0	4
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (ΚΟ)	0	0	8
ΔΕΗ (ΚΟ)	1	2	193
Συνολική Δραστηριότητα	2,232	54,099	431,720

ΟΙ ΜΕΤΟΧΕΣ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ FTSE 25

	Κλείσιμο	Μετ.%
ΒΙΟ (ΒΙΟΧΑΛΚΟ)	4,92	1,44
ΤΙΤΣ (ΤΙΤΑΝ)	16,22	1,88
ΕΕΕ (COCA COLA HBC)	29,26	-0,65
ΟΤΕ (ΟΤΕ)	13,75	2,15
ΑΡΑΙΓ (AEGEAN AIRLINES)	8	2,83
ΤΕΝΕΡΓ (ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ)	19,5	0
ΣΑΡ (ΣΑΡΑΝΤΗΣ)	7,5	1,35
ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΕΛΛΑΚΤΩΡ)	2,07	-2,59
ΓΕΚΤΕΡΝΑ (ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ)	12,22	-0,49
ΜΥΤΙΛ (ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ)	26,74	1,91
ΛΑΜΔΑ (LAMDA DEVELOPMENT)	5,54	-0,36
ΕΛΧΑ (ΕΛΒΑΛΧΑΛΚΟΡ)	1,7	0,24
ΑΛΦΑ (ALPHA BANK)	1,215	2,53
ΜΠΕΛΑ (LUMBO)	21,96	-1,79
ΕΤΕ (ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ)	5,396	5,06
ΠΕΙΡ (ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ)	2,378	3,93
ΕΥΡΩΒ (EUROBANK)	1,437	5,27
ΕΛΠΕ (ΕΛΠΕ)	7,39	1,93
ΚΟΥΕΣ (QUEST)	4,94	1,86
ΟΤΟΕΛ (ΑΥΤΟΗΕΛΛΑΣ)	14,08	1,73
ΕΥΔΑΠ (ΕΥΔΑΠ)	6,17	0,16
ΟΠΑΠ (ΟΠΑΠ)	16	0,57
ΜΟΗ (MOTOR OIL)	21,14	-1,22
ΔΕΗ (ΔΕΗ)	8,46	1,81
ΟΛΠ (ΟΛΠ)	19,28	0,73

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΞΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

Τρίτη 16 Μαΐου 2023

ΚΩΔ.	ΟΝΟΜΑ	ΚΑΤΩΤΑΗ	ΑΝΟΤΑΗ	ΜΕΣΗ ΣΤΑΘΜ.**	ΔΙΑΦ.*	ΤΙΤΛΟΙ	ΑΓΟΡΑ	ΠΩΣΗ	ΤΙΜΗ ΚΛΕΙΣ.	% ΜΕΤΑΒ.
ΚΥΡΙΑ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΕΙΗΤ	HELLENIC BANK PUBLIC COMPANY LTD	1.7700	1.8050	1.7975	1.8790	"61,933"	1.8000	1.8050	1.8000	1.41
ΤΡΚΗ	Bank of Cyprus Holdings Plc	2.5800	2.6800	2.6350	3.0080	"132,886"	2.6300	2.6500	2.6500	1.53
ΔΗΕΠ	Demetra Holdings Plc (EM)	0.5050	0.5050	0.5050	0.1440	"5,276"	0.5050	0.5150	0.5050	-0.98
ΛΕΠΕ	LCP HOLDINGS AND INVESTMENTS PUBLIC LTD (Σ)	0.0890	0.0890	0.0890	0.0170	544	0.0890	0.0960	0.0890	0.00
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΛΟΥΗ	LOUIS PLC	0.0800	0.0840	0.0835	0.1470	"119,937"	0.0820	0.0840	0.0825	-1.79
Τεχνολογία										
ΛΟΥΤ	LOGICOM PUBLIC LTD	2.1800	2.2200	2.2020	0.2040	"2,359"	2.1800	2.2200	2.1800	-0.91
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΑΤΑΣ	ATLANTIC INSURANCE COMPANY PUBLIC LTD	1.8200	1.8200	1.8200	0.0000	"1,000"	1.8000	1.8500	1.8200	0.00
ΚΟΖΑ	ΚΟΩΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ						0.0485	0.0000		
ΜΙΝΕ	ΜΙΝΕΡΒΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ						0.0165	0.0000		
ΑΚΕΠ	ACTIBOND GROWTH FUND PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0000	0.0260		
ΠΕΠ	"UNIGROWTH INVESTMENTS PUBLIC LTD (EM, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΕΜΗ	ELLINAS FINANCE PUBLIC COMPANY LTD	0.3300	0.3420	0.3327	-2.5330	"5,000"	0.3300	0.3720	0.3300	-7.82
ΙΝΕΠ	INTERFUND INVESTMENTS PLC (EM)						0.0000	0.0665		
ΚΕΑΕ	CPH HOLDINGS PUBLIC LTD (Σ)						0.0030	0.0050		
ΦΑΣΤ	UNIFAST FINANCE & INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)	0.0010	0.0010	0.0010	0.0080	71	0.0010	0.0000	0.0010	0.00
ΧΑΕΠ	"HARVEST CAPITAL MANAGEMENT PUBLIC LTD (EM, Σ)"						0.0000	0.0000		
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΜΑΡΙΑ	MALLOUPPAS & PARACOSTAS PUBLIC CO LTD (Σ)						0.3000	0.3300		
ΑΓΡΟ	"ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΓΡΟΥ "Η ΠΡΟΔΟΣΗ" ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ "						1.0500	0.0000		
ΚΛΑΡ	CLARIDGE PUBLIC LTD						0.0215	0.0225		
ΚΟΝΕ	CONSTANTINOU BROS HOTELS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)	0.0850	0.0920	0.0888	0.1800	"50,0				

Μικρόβια «τρώνε» πλαστικό σε μόλις 15 βαθμούς Κελσίου

Σε μία, πιθανώς, επαναστατική ανακάλυψη για την ανακύκλωση του πλαστικού προχώρησαν επιστήμονες από το Ομοσπονδιακό Ινστιτούτο της Ελβετίας (WSL). Συγκεκριμένα, οι επιστήμονες ανακάλυψαν στις Άλπεις και στην Ανταρκτική μικρόβια τα οποία μπορούν να «φάνε» πλαστικό ενώ βρίσκονται σε χαμηλές θερμοκρασίες. Τα μικρόβια αυτά, η ανακάλυψη των οποίων δημοσιεύθηκε στο επιστημονικό περιοδικό *Frontiers of Microbiology*, έχουν τη δυνατότητα να διασπάζουν πλαστικό σε θερμοκρασίες γύρω στους 15 βαθμούς Κελσίου.

Οι επιστήμονες ανακάλυψαν στις Άλπεις και στην Ανταρκτική είδη βακτηρίων που θα μπορούσαν να είναι πραγματική επιλογή ανακύκλωσης.

Στο παρελθόν, είχαν ανακαλυφθεί οργανισμοί που μπορούσαν να κάνουν το ίδιο πράγμα στους 30 βαθμούς Κελσίου, όμως η εκμετάλλευσή τους κρίθηκε οικονομικά και περιβαλλοντικά ασύμφορη λόγω της θέρμανσης που θα απαιτούνταν για να χρησιμοποιηθούν σε μια βιομηχανία ανακύκλωσης.

Σύμφωνα με τους επιστήμονες πρόκειται για 19 είδη βακτηρίων και 15 είδη μυκήτων που αναπτύχθηκαν πάνω σε πλαστικά απορ-

ρίσματα και στη συνέχεια καλλιεργήθηκαν σε εργαστήριο, ώστε να διαπιστωθούν οι τύποι πλαστικού τους οποίους μπορούν να διασπάζουν. Μεταξύ αυτών ήταν και ο βιοδιασπώμενος πολυεστέρας, τον οποίο 19 από τα 34 είδη φάνηκε πως μπορούν να χωνέψουν στη θερμοκρασία των 15 βαθμών.

Επιπλέον, 17 είδη μπόρεσαν να χωνέψουν το νηματώδες πολυγλακτικό οξύ που χρησιμοποιείται ευρέως στο εμπόριο (π.χ. στα φακελάκια τσαγιού). Δυστυχώς, κανένα από τα μικρόβια δεν μπόρεσε να διασπάζει ακόμη και ύστερα από 126 ημέρες το πολυαιθυλένιο από το οποίο παράγονται οι περισσότερες πλαστικές σακούλες και μεμβράνες, προϊόντα που αποτελούν ένα από τα πιο δυσεπίλυτα οικολογικά προβλήματα του καιρού μας.

Παρά το γεγονός ότι τα πλαστικά χρησιμοποιούνται ευρέως μόλις από τη δεκαετία του 1950, τα μικρόβια μπορούν να αποδοθούν τα πολυμερή επειδή μοιάζουν με ορισμένες δομές που βρίσκονται στα φυτικά κύτταρα. Ο δρ Μπιτ Φράι, ένας από τους συγγραφείς της μελέτης, εξήγησε: «Έχει αποδειχθεί ότι τα μικρόβια παράγουν μια μεγάλη ποικιλία ενζύμων αποδόμησης πολυμερών που εμπλέκονται στη διάσπαση των κυτταρικών τοιχωμάτων των φυτών. Ειδικότερα, οι μύκητες αναφέρεται συχνά πως βιοδιασπών τους πολυεστέρες, λόγω της ικανότητάς τους να παράγουν κουτινάσες, οι οποίες στοχεύουν τα πλαστικά πολυμερή λόγω της ομοιότητάς τους με το φυτικό πολυμερές κουτιν».

Οι επιστήμονες δοκίμασαν τα μικρόβια μόνο σε μία θερμοκρασία, οπότε δεν έχουν βρει ακόμη την καλύτερη για χρήση. Παρ' όλα αυτά, λένε ότι λειτουργούν καλά μεταξύ 4 και 20 βαθμών Κελσίου, γεγονός που καθιστά την εκμετάλλευσή τους από τη βιομηχανία ανακύκλωσης μια ρεαλιστική επιλογή.

Μωρό με DNA τριών ατόμων

Η μέθοδος εφαρμόζεται από το 2016, αλλά ανακοινώνεται για πρώτη φορά

ΛΟΝΔΙΝΟ. Το γέννηση μωρού από το DNA τριών ανθρώπων στη Βρετανία ανακοινώσε η αρμόδια αρχή της χώρας. Το μεγαλύτερο ποσοστό γενετικού υλικού του μωρού προέρχεται από τους γονείς και περίπου 0,1% από τρίτο πρόσωπο, μια γυναίκα δότρια.

Η πειραματική τεχνική αποτελεί μέρος προσπάθειας πρόληψης γέννησης παιδιών με χρόνιες μιτοχονδριακές ασθένειες. Μέχρι στιγμής έχουν γεννηθεί λιγότερα από πέντε παιδιά με αυτή τη μέθοδο, αν και η βρετανική αρχή δεν έδωσε περισσότερες λεπτομέρειες. Τα μιτοχονδριακά νοσήματα είναι ανίατα και μπορεί να αποδειχθούν θανατηφόρα μέσα σε λίγες ημέρες ή ακόμη και ώρες από τη γέννηση. Κάποιες οικογένειες έχουν χάσει πολλά παιδιά εξαιτίας αυτών των γενετικών ασθενειών, ενώ η επαναστατική τεχνική θεωρείται ο μόνος βιώσιμος τρόπος γι' αυτά τα ζευγάρια προκειμένου να αποκτήσουν υγιές παιδί.

Τα μιτοχόνδρια είναι μικροσκοπικά τμήματα στο εσωτερικό σχεδόν κάθε

Το μεγαλύτερο ποσοστό γενετικού υλικού του νεογέννητου προέρχεται από τους γονείς και το 0,1% από τρίτο πρόσωπο, μια γυναίκα δότρια.

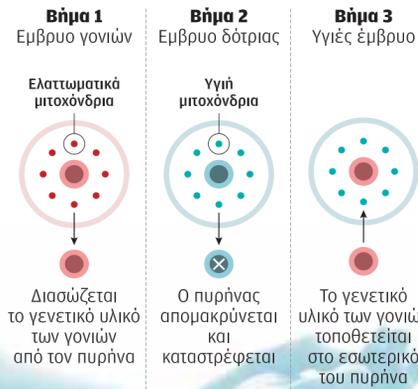
κυττάρου του ανθρώπινου σώματος, τα οποία μετατρέπουν την τροφή σε αξιοποιήσιμη ενέργεια. Τα ελαττωματικά μιτοχόνδρια δεν τροφοδοτούν το σώμα με καύσιμο και προκαλούν εγκεφαλικές βλάβες, μυϊκή ατροφία, καρδιακή ανεπάρκεια και τύφλωση.

Μιτοχονδριακή δωρεά

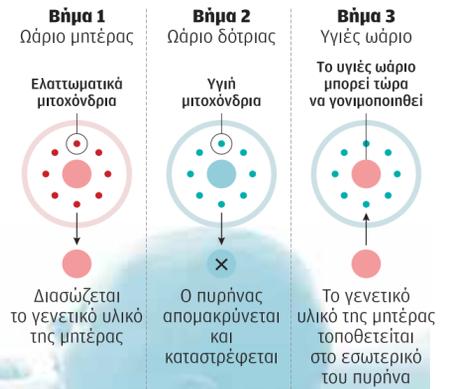
Τα μιτοχόνδρια μεταδίδονται αποκλειστικά από τη μητέρα. Η θεραπεία μιτοχονδριακής δωρεάς αποτελεί παραλλαγή της εξωσωματικής γονιμοποίησης, αξιοποιώντας μιτοχόνδρια από υγιές ωάριο δότριας. Υπάρχουν δύο τεχνικές για τη μιτοχονδριακή δωρεά. Η μία πραγματοποιείται μετά τη γονιμοποίηση του ωαρίου της μητέρας με το σπέρμα του πατέρα και η άλλη γίνεται

Δύο μέθοδοι για τη λειτουργία της μιτοχονδριακής δωρεάς

ΜΕΘΟΔΟΣ 1
Το ωάριο θεραπεύεται μετά τη γονιμοποίηση

ΜΕΘΟΔΟΣ 2
Το ωάριο θεραπεύεται πριν από τη γονιμοποίηση

H ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

πριν από τη γονιμοποίηση. Τα μιτοχόνδρια, όμως, διαθέτουν δικό τους DNA, που σημαίνει ότι τα παιδιά τα οποία θα προκύψουν από αυτή τη διαδικασία θα κληρονομήσουν τα γονίδια των γονέων τους αλλά και ένα ελάχιστο ίχνος των γονιδίων της δότριας. Πρόκειται για μόνιμη γονιδιακή μεταβολή, η οποία θα περάσει στις επόμενες γενιές.

Το DNA των δωρητών χρησιμοποιείται, όμως, μόνο για τη δημιουργία βιώσιμων μιτοχονδρίων, δεν επηρεάζει άλλα χαρακτηριστικά, όπως την εμφάνιση, και δεν αποτελεί «τρίτο γονέα» του παιδιού. Η τεχνική επινοήθηκε στο Νιούκασλ, ενώ η Βρετανία είχε ήδη ψηφίσει νόμους για τη γέννηση τέτοιων παιδιών από το 2015. Παρά την ύπαρξη νομικού πλαισίου, όμως, η Βρετανία απέφυγε να προωθήσει

αμέσως την έρευνα. Το πρώτο μωρό που γεννήθηκε με αυτή τη μέθοδο ανήκει σε οικογένεια από την Ιορδανία, με τη θεραπεία να πραγματοποιείται σε νοσοκομείο των ΗΠΑ το 2016.

Η βρετανική Αρχή Γονιμότητας και Εμβρυολογίας (HFEA) ανακοίνωσε ότι «λιγότερα από πέντε μωρά» είχαν γεννηθεί με τη συγκεκριμένη μέθοδο μέχρι τα τέλη Απριλίου 2023. Η υπηρεσία δεν ανακοινώνει ακριβείς αριθμούς, προκειμένου να προστατευθεί η ανωνυμία των οικογενειών. Αυτά τα λίγα στοιχεία για τη μέθοδο δημοσιοποιήθηκαν χάρη σε αίτημα της εφημερίδας *The Guardian* προς τις αρμόδιες κρατικές αρχές.

«Η είδηση ότι γεννήθηκε μικρός αριθμός μωρών με μιτοχόνδρια δωρητριών στη Βρετανία είναι το επόμενο βήμα. Η

διαδικασία θα είναι προσεκτική και αργή», λέει η Σάρα Νόρκρος, επικεφαλής της ανεξάρτητης οργάνωσης θεμάτων γονιμότητας *Progress Educational Trust*.

Στο μεταξύ, η επιστημονική ομάδα του Πανεπιστημίου του Νιούκασλ δεν προχώρησε σε ανακοινώσεις σχετικά με την πειραματική μέθοδο, δημιουργώντας ερωτήματα για την επιτυχία της. Ο καθηγητής Ρόμιν Λοβέλ-Μπατζ του Ερευνητικού Ινστιτούτου Φράνσις Κρικ λέει: «Θα είναι ενδιαφέρον να μάθουμε πόσο καλά λειτουργήσει η θεραπεία μιτοχονδριακής αντικατάστασης και αν τα μωρά είναι απαλλαγμένα από μιτοχονδριακές παθήσεις». Εκτιμάται ότι κάθε χρόνο γεννιούνται 150 μωρά που πάσχουν από μιτοχονδριακές παθήσεις στη χώρα.

REUTERS

η **BRANDCONNECT** παρουσιάζει
BRAND EXPERIENCE CONNECTION STRATEGIES

KIDS FEST
ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗ ΦΥΣΗ

27-28
ΜΑΪΟΥ
ΠΑΡΚΟ
ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ

ΩΡΑ:
9:00-20:00

Μέγα Χορηγός: **ENA**
Χορηγός: **DigiFrames**
Χορηγός Επικοινωνίας: **Love 100%**

Υποστηρικτές: **Αγρός**, **COFOP**, **ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ**

Brought to you by: **Alumil**

TON MAIO
-ΚΑΘΕ-
ΣΑΒΒΑΤΟ & ΚΥΡΙΑΚΗ
-21:00-
ΣΤΟ MOVIES BEST HD

Biography
..month..

• Τα καλύτερα σενάρια βγαίνουν από τη ζωή •

SON OF THE SOUTH (Σάββατο 6/5)
PRIZEFIGHTER: THE LIFE OF JEM BELCHER / Ο ΑΗΤΗΣΤΟΣ (Κυριακή 7/5)
KINSEY / KINSEY - ΑΣ ΜΙΑΧΘΟΥΜΕ ΓΙΑ ΤΟ ΣΕΞ (Σάββατο 13/5)
WALK THE LINE (Κυριακή 14/5)
HOFFA (Σάββατο 20/5)
JFK / JFK: Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΟΥ ΧΑΡΑΧΤΗΚΕ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΜΑΣ (Κυριακή 21/5)
SAVING MR BANKS / Η ΜΑΓΙΚΗ ΟΜΠΡΕΛΑ (Σάββατο 27/5)
EDDIE THE EAGLE / ΕΝΤΙ Ο ΑΕΤΟΣ (Κυριακή 28/5)

Το κανάλι διατίθεται από τις συνδρομητικές πλατφόρμες **CABLENET** και **CYTAVISION**

Movies HD | **MESIMVRIA**
www.mesimvria.com

Τυχόν αβελτηρία
θα πληρωθεί
πανάκριβα

700

δισ. ευρώ θα φτάσει το κόστος της κλιματικής αλλαγής στην Ελλάδα έως το τέλος του 21ου αιώνα αν δεν αναληφθεί δράση.

350

δισ. ευρώ θα είναι το κόστος αν ληφθούν μέτρα προσαρμογής και ανάσχεσης. Η προστασία των δασών είναι καθοριστικής σημασίας.

28

δασικοί τύποι οικοτόπων έχουν καταγραφεί στη χώρα μας - ο τρίτος μεγαλύτερος αριθμός ανάμεσα σε όλα τα κράτη-μέλη της Ε.Ε.

39

εκατ. στρέμματα είναι η έκταση που καλύπτουν τα ελληνικά παραγωγικά δάση.

2,83

δισ. ευρώ είναι η αξία των οικοσυστημικών υπηρεσιών που δημιουργούν σε ετήσια βάση.

Η «οικονομία» των ελληνικών δασών

Η ανάγκη προστασίας τους και το κόστος της κλιματικής αλλαγής

Του ΓΙΑΝΝΗ ΕΛΛΑΦΡΟΥ

Την ιδιαίτερη σημασία του δασικού πλούτου της χώρας μας, τη μεγάλη απειλή που αντιμετωπίζει λόγω κλιματικής αλλαγής και τα αναγκαία μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την προστασία του ανέδειξε η έκθεση με τίτλο «Η ανθεκτικότητα των ελληνικών δασικών οικοσυστημάτων στην κλιματική αλλαγή», που παρουσιάστηκε πρόσφατα στην Ακαδημία Αθηνών, εστιάζοντας και στην οικονομική διάσταση της προσπάθειας αυτής. Όπως υπογράμμισε ο γ.γ. της Ακαδημίας, Χρήστος Ζερεφός, το κόστος της κλιματικής αλλαγής στην Ελλάδα υπολογίζεται στο δυσθεώρητο ποσό των 700 δισ. ευρώ μέχρι

Εκθεση που παρουσιάστηκε στην Ακαδημία Αθηνών καταγράφει τις πολύπλευρες συνέπειες της καταστροφής ή της υποβάθμισης δασικών οικοσυστημάτων.

το τέλος του 21ου αιώνα, με βάση το αρνητικό σενάριο της μη δράσης («business as usual»), ενώ πέφτει στα 350 δισ. ευρώ με λήψη μέτρων προσαρμογής και ανάσχεσης. Η προστασία των δασών αναδεικνύεται ως μία από τις πιο κρίσιμες πλευρές αυτής της προσπάθειας. Όπως τονίζεται στην έκθεση, η Ελλάδα διαθέτει υψηλή ποικιλότητα δασικών τύπων βλάστησης και παρουσιάζει τον μεγαλύτερο αριθμό δασικών τύπων οικοτόπων ανά στρέμμα στην Ευρώπη. Έχουν καταγραφεί συνολικά 28 δασικοί τύποι οικοτόπων, ο τρίτος μεγαλύτερος αριθμός ανάμεσα σε όλα τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. «Ο σημαντικός πλούτος της βιοποικιλότητας της χώρας μαζί με το ήπιο μεσογειακό της

κλίμα αποτελούν τη φυσική ασπίδα απέναντι στις επιπτώσεις της ανθρωπογενούς κλιματικής αλλαγής», σημείωσε ο Φίλιππος Αραβανόπουλος, καθηγητής στο Τμήμα Δασολογίας και Φυσιικού Περιβάλλοντος του ΑΠΘ.

Η έκθεση εκπονήθηκε από τη διεπιστημονική επιτροπή για την ανθεκτικότητα των ελληνικών δασικών οικοσυστημάτων, η δημιουργία της οποίας αποφασίστηκε μετά το τραγικό καλοκαίρι του 2021 - με τις τεράστιες πυρκαγιές στην Εύβοια (κάκωσαν πάνω από 450.000 στρέμματα δασικής γης), στην Αττική, στην Κορινθία και αλλού - σε συνεργασία με το Κέντρο Ερευνών Φυσικής της Ατμόσφαιρας και Κλιματολογίας της Ακαδημίας Αθηνών και το Μαριολοπούλειο-Καναγκίειο Ίδρυμα Επιστημών Περιβάλλοντος.

Οι κύριες απειλές για τα δάση και τα δασικά οικοσυστήματα της χώρας μας είναι οι δασικές πυρκαγιές, η αέρια ρύπανση, τα ακραία καιρικά φαινόμενα, οι προσβολές εντόμων και μυκήτων και τα ξενικά είδη που εισβάλλουν. Υπό την επίδραση της ανθρωπογενούς κλιματικής αλλαγής και ιδιαίτερα μετά το 2050 αναμένεται ότι όλες αυτές οι απειλές θα ενταθούν και ενδεχομένως θα πολλαπλασιαστούν, με τεράστιο οικονομικό και κοινωνικό κόστος για την Ελλάδα, σημειώνεται. Η έκθεση εισάγει την έννοια των οικοσυστημικών υπηρεσιών που παρέχουν τα δάση στην κοινωνία και προχωράει σε εκτιμήσεις για την αξία τους. Οι οικοσυστημικές υπηρεσίες των δασών περιλαμβάνουν, σύμφωνα με την έκθεση, τις εξής κατηγορίες: πρώτον, υπηρεσίες παροχής, όπως ξυλεία και μη ξυλώδη προϊόντα.

Δεύτερον, υπηρεσίες ρύθμισης, όπως για παράδειγμα ο ρόλος των δασών στο κλίμα, στην αποτροπή πλημμυρών, στη δέσμευση διοξειδίου του άνθρακα. Τρίτον, υπηρεσίες υποστήριξης, όπως ανακύκλωση θρεπτικών ουσιών, διατήρηση

Μονοπάτι στον Ολύμπο. Η Ελλάδα διαθέτει υψηλή ποικιλότητα δασικών τύπων βλάστησης και παρουσιάζει τον μεγαλύτερο αριθμό δασικών τύπων οικοτόπων ανά στρέμμα στην Ευρώπη.

των ειδών κ.ά. Τέταρτον, υπηρεσίες πολιτισμού, όπως αναψυχή, ικανοποίηση πνευματικών και ηθικών αξιών κ.λπ. Για όλες αυτές τις υπηρεσίες έχουν αναπτυχθεί οικονομικά μοντέλα υπολογισμού της αξίας τους. «Οι εκτιμήσεις της ετήσιας αξίας των οικοσυστημικών υπηρεσιών των δασών κυμαίνονται από 30 έως 126,2 ευρώ ανά στρέμμα. Επομένως, μια πυρκαγιά η οποία θα κάψει 1.000 στρέμματα δασικής έκτασης, θα δημιουργήσει ετήσιες ζημιές που ανώτατα με την προσέγγιση θα κυμαίνονται μεταξύ 30.000 και 126.200 ευρώ. Οι ζημιές αυτές αναφέρονται μόνο σε απώλειες οικοσυστημικών υπηρεσιών και δεν περιλαμβάνουν καταστροφές σε υποδομές ή ακινητή περιουσία, καθώς και σε τραυματισμούς ή απώλειες ανθρώπινων ζωών. Συνεπώς,

τα έργα προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, τα οποία θα μειώσουν τον αριθμό των αναμενόμενων πυρκαγιών, θα οδηγήσουν σε σημαντικά οφέλη στις οικοσυστημικές υπηρεσίες», σημείωσε ο Αναστάσιος Ξεπαπαδάς, ομότιμος καθηγητής στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών και στο Πανεπιστήμιο της Μπολδονία. Τα παραγωγικά ελληνικά δάση, τα οποία καλύπτουν συνολική έκταση 39 εκατ. στρεμμάτων, δημιουργούν σε ετήσια βάση οικοσυστημικές υπηρεσίες συνολικής αξίας άνω των 2,83 δισ. ευρώ. Σε βάθος 100ετίας, η έκθεση εκτιμά πως η αξία διατήρησης των δασών ανέρχεται πάνω από 176 δισ. ευρώ, ενώ η αειφορική αξία διατήρησής τους για ένα πολύ μεγαλύτερο χρονικό ορίζοντα ξεπερνάει τα 283 δισ. ευρώ.

Μπροστά στον κίνδυνο των mega-πυρκαγιών

Χαιρετίζοντας την παρουσίαση και αναφερόμενος στην αντιμετώπιση των mega-πυρκαγιών ο υπουργός Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας Χρήστος Στυλιανίδης τόνισε πως «απαιτείται μια νέα ολιστική προσέγγιση, που θα ρίχνει το βάρος στην πρόληψη και λιγότερο στην καταστολή. Αυτό πρέπει να εκφραστεί και σε επίπεδο δαπανών, με το 70% να πηγαίνει στην πρόληψη. Είμαστε μακριά από τον στόχο αυτό. Πέρυσι δόθηκαν 100 εκατ. ευρώ για πρόληψη, που έμοιαζαν σταγόνα στον ωκεανό». Αναφερόμενος στην πλευρά της καταστολής, ο υπουργός σημείωσε πως πέρυσι έγιναν βήματα όσον αφορά τον τρόπο εκμίσθωσης εναέριων μέσων με αποτέλεσμα «επάρκεια, εξοικονόμηση πόρων και διαφάνεια».

Ο κ. Στυλιανίδης υπογράμμισε τη σημασία της συμβολής της επιστημονικής κοινότητας, καθώς και της δημιουργίας μιας εθνικής πλατφόρμας με όλα τα δεδομένα φυσικών καταστροφών. «Στην κλιματική κρίση δεν επιτρέπονται αυτοσχεδιασμοί και γιουρούσια», είπε χαρακτηριστικά.

Σύμφωνα με την έκθεση, λόγω της κλιματικής αλλαγής αναμένονται σημαντικές απώλειες κλιματικά κατάλληλων περιοχών σε σημαντικά είδη δένδρων, που απαντώνται σε ορεινές περιοχές, όπως η μαύρη πεύκη, η πλατύφυλλη δρυς και η οξιά. Ενώ ακόμα και πιο ανθεκτικά είδη, όπως η χαλπέσιος και η τραχεία πεύκη μπορούν να αντιμετωπίσουν πρόβλημα στο ακραίο σενάριο, ανέφερε η κ. Μαργαρίτα Αριανούτσου, ομότιμη καθηγήτρια στο Τμήμα Βιολογίας του ΕΚΠΑ. Οι ζώνες διαπαφής των πόλεων και της περιστατικής φύσης θα αντιμετωπίζουν ακόμη μεγαλύτερες και πιο έντονες πυρκαγιές κατά την τωρινή και μελλοντική περίοδο. «Καθώς περισσότεροι

άνθρωποι τείνουν να διαμένουν διάσπαρτα σε αυτές τις περιοχές (προάστια), ο κίνδυνος για τις ανθρώπινες ζωές και περιουσίες είναι πολύ αυξημένος», σημείωσε ο Κώστας Καλαμποκίδης, καθηγητής στο Τμήμα Γεωγραφίας στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Ενδιαφέροντα στοιχεία παρουσίασε ο Χάρης Κοντοές, διευθυντής ερευνών στο Αστεροσκοπείο Αθηνών και επιστημονικός υπεύθυνος της Επιχειρησιακής Μονάδας «Κέντρο Ερευνών Πα-

«Απαιτείται νέα προσέγγιση που θα ρίχνει το βάρος στην πρόληψη και λιγότερο στην καταστολή», λέει ο αρμόδιος υπουργός Χρήστος Στυλιανίδης.

ρατήρησης της Γης και Δορυφορικής Τηλεπισκόπησης BEYOND». Ιδιαίτερα στάθηκε στη μεγάλη ταχύτητα μετάδοσης των mega-πυρκαγιών, λέγοντας πως στο Μάτι η φωτιά έφτασε στον οικισμό σε μία ώρα από τη στιγμή της εκδήλωσής της, ενώ τόνισε πως «στην Ανατολική Αττική κάθε έξι χρόνια πάνει φωτιά στο ίδιο σημείο!»

Τα αναγκαία μέτρα για την προστασία των δασών παρουσίασε ο ακαδημαϊκός Ανδρέας Καραμάνος, ομότιμος καθηγητής και πρώην πρύτανης του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών. Απαιτείται η εκπόνηση νέων διαχειριστικών σχεδίων και μάλιστα «όχι μόνο για τα παραγωγικά δάση αλλά και για δάση ή δασικές εκτάσεις που μέχρι τώρα βρίσκονται εκτός του συστήματος διαχείρισης της Δασικής Υπηρεσίας (π.χ. θερμόβια δάση κωνοφόρων ή θαμνώδεις εκτάσεις)».

Η μεγαλύτερη γέφυρα στον κόσμο

3,2 χιλιόμετρα μήκος

74 μέτρα πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας

4,5 δισ. ευρώ το κόστος κατασκευής της γέφυρας

6.000 οχήματα θα μπορούν να περάσουν ανά ώρα

H ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Επανεκκίνηση του σχεδίου σύνδεσης της Μεσσίνας με τη Σικελία

Το όνειρο της σύνδεσης της Ιταλίας χερσονήσου με τη Σικελία, που χρονολογείται από την εποχή των Ρωμαίων αυτοκρατόρων, ίσως γίνει σύντομα πραγματικότητα. Η γέφυρα της Μεσσίνας δεν αποκλείεται να ολοκληρωθεί χάρη στην κυβέρνηση συνασπισμού υπό την Τζόρτζια Μελόνι, που θεωρεί την κατασκευή της προσωπική υπόθεση, επισημαίνει σε ρεπορτάζ του το CNN.

Η ιδέα είχε αρχίσει να αναβιώνει το 2006, όταν η τότε κυβέρνηση Μπερλουσκόνι είχε προκηρύξει διαγωνισμό για να αναδειχθεί η εταιρεία που θα αναλάμβανε το ιστορικό έργο. Τον διαγωνισμό είχε κερδίσει τότε η ιταλική Salini Impregilo, που σήμερα ονομά-

Προσωπική υπόθεση για την κυβέρνηση Μελόνι η υλοποίηση του έργου που έχει μπει στον «πάγο» πάνω από 15 χρόνια.

ζεται WeBuild. Όταν όμως η κυβέρνηση έπεσε, ο μετέπειτα πρωθυπουργός Ρομάνο Πρόντι έβαλε στον «πάγο» τα σχέδια, καθώς θεώρησε το έργο υπερβολικά κοστοβόρο και επιζήμιο για το περιβάλλον. Η WeBuild μίλησε την ιταλική κυβέρνηση για αθέτηση

του συμβολαίου, όμως σύμφωνα με τον Ματέο Σαλβίνι είναι πολύ πιθανό να αναλάβει ξανά το έργο, παρά το γεγονός ότι η κυβέρνηση έχει δεχθεί πολλές προσφορές «από όλον τον κόσμο, συμπεριλαμβανομένων και της Κίνας».

Ο διευθυντής της εταιρείας, Μικέλε Λόνγκο, κλήθηκε πρόσφατα στο ιταλικό Κοινοβούλιο για να μιλήσει για το έργο. «Η κατασκευή της γέφυρας της Μεσσίνας μπορεί να ξεκινήσει αμέσως μόλις αποκατασταθεί και επιταχυνθεί η σύμβαση», δήλωσε. «Ο σχεδιασμός αναμένεται να διαρκέσει οκτώ μήνες, ενώ ο χρόνος που απαιτείται για την κατασκευή της γέ-

φυρας θα είναι λίγο περισσότερο από έξι χρόνια», πρόσθεσε. Το κόστος του έργου ανέρχεται σε 4,5 δισ. ευρώ μόνο για τη γέφυρα και 6,75 δισ. ευρώ για τις υποδομές που θα τη στηρίξουν στις δύο πλευρές, οι οποίες περιλαμβάνουν την αναβάθμιση των οδικών και σιδηροδρομικών δικτύων, την κατασκευή τερματικών σταθμών και την εκτέλεση εργασιών στο έδαφος και στον πυθμένα για τη «μείωση των υδρογεωλογικών κινδύνων», σύμφωνα με το σχέδιο που παρουσιάστηκε στο υπουργείο Μεταφορών.

Επιπλέον πρόκειται να αποτελέσει τη μεγαλύτερη γέφυρα παγκοσμίως στο είδος της, με την απόσταση από

Πιθανό «αγκάθι» στην κατασκευή της γέφυρας, αντιδράσεις και εμπόδια από την ιταλική μαφία εξαιτίας των συμφερόντων.

τον έναν πυλώνα στήριξης στον άλλον να φθάσει τα 3,2 χλμ. Ένας από τους λόγους που το έργο είχε εμποδιστεί στο παρελθόν είναι, ωστόσο, και οι δύο μεγάλες εγκληματικές οργανώσεις των δύο ακτών: η Ντράγκοντα στην Καλαβρία και η Κόζα Νόστρα στη Σι-

κελία. Πολλοί είναι εκείνοι που φοβούνται πως υπάρχει κίνδυνος τα δύο συνδικάτα του εγκλήματος να εμπλακούν με διάφορους τρόπους στην κατασκευή της γέφυρας.

Η πρόσφατη σύλληψη του ιστορικού αρχηγού της σικελικής μαφίας Ματέο Μεσίνα Ντενάρο αποτελεί μια νίκη. Ο Ντενάρο ήταν κατά της κατασκευής της γέφυρας, εν μέρει επειδή επωφελείτο από τη φτώχεια και τη χαμηλή ανάπτυξη της Σικελίας. «Δεν φοβάμαι τους εγκληματίες», δήλωσε πρόσφατα ο Ματέο Σαλβίνι. «Θα υπάρχουν έργα που θα εποικτεύουν κάθε ευρώ που επενδύεται στη γέφυρα», πρόσθεσε.

ANALYSEH / EUROBANK

Ενδείξεις ότι η Fed ολοκλήρωσε τις αυξήσεις επιτοκίων

Σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα οικονομικά στοιχεία των ΗΠΑ, ο πληθωρισμός, αν και παραμένει σε επίπεδα αρκετά υψηλότερα από τον μεσοπρόθεσμο στόχο του 2,0% της Ομοσπονδιακής Τράπεζας (Fed), αρχίζει να παρουσιάζει σημάδια υποχώρησης. Παράλληλα, η αγορά εργασίας, παρόλο που συνεχίζει να χαρακτηρίζεται από υψηλό βαθμό στενότητας, φαίνεται ότι εξασθενεί σταδιακά, ενισχύοντας την εκτίμηση των επενδυτών –μετά τη σχετική τροποποίηση της τράπεζας αναφορικά με τη μελλοντική κατεύθυνση της νομισματικής πολιτικής της στην τελευταία συνεδρίαση στις 3 Μαΐου– ότι ο τρέχων κύκλος αύξησης των επιτοκίων της Fed έχει ολοκληρωθεί.

Συγκεκριμένα, ο κύριος δείκτης τιμών καταναλωτή παρέμεινε σε πτωτική τροχιά τον Απρίλιο μετά την άνοδο στο ιστορικά υψηλό 9,1% σε ετήσια βάση τον Ιούνιο του 2022, υποχωρώντας κατά 0,1 ποσοστιαία μονάδα, στο 4,9%, κάτω από το επίπεδο του 5,0% για πρώτη φορά από τον Απρίλιο του 2021. Καθοδικά κινήθηκε και ο δομικός δείκτης (δεν περιλαμβάνει τις εμετάβλητες τιμές της ενέργειας και των τροφίμων), στο 5,5% από 5,4% τον Μάρτιο.

Ιδιαίτερα κρίσιμο, όμως, είναι το γεγονός ότι ο δομικός δείκτης τιμών υπηρεσιών που δεν περιλαμβάνει τα ενόικια (δείκτης που περιλαμβάνει υπηρεσίες υψηλής εντάσεως εργασίας και τον οποίον ο επικεφαλής της Fed έχει επανειλημμένα χαρακτηρίσει ως «τον πιο σημαντικό» για την πορεία της νομισματικής πολιτικής της τράπεζας) κατέγραψε αξιόλογη αποκλιμάκωση στο 5,2% ετησίως από 6,1% τον Μάρτιο.

Υποστηρίζοντας την άποψη πως ο εν λόγω δείκτης ενδεχομένως έχει εισέλθει σε πτωτική πορεία, οι νέες αιτήσεις για τα επιδόματα ανεργίας σημείωσαν νέα αύξηση, μεγαλύτερη από την αναμενόμενη, την προηγούμενη εβδομάδα, στις 264.000, το υψηλότερο επίπεδο από τον Οκτώβριο του 2021.

Παράλληλα, ο δείκτης για τον ρυθμό μεταβολής των μισθών που καταρτίζει η Fed των Ατλάντας υποχώρησε τον Απρίλιο για πρώτη φορά από τις αρχές του έτους, ενώ το ποσοστό των διαθέσιμων θέσεων εργασίας ως προς τον αριθμό των ανέργων υποχώρησε τον Μάρτιο για τρίτο συνεχές μήνα στο 1,64 από 1,68 (έπειτα από άνοδο στο ιστορικά υψηλό 2,01 τον Μάρτιο του 2022, όταν ξεκίνησε ο κύκλος αύξησης των επιτοκίων της Fed) παραμένοντας πάντως υψηλότερα από τον μέσο όρο των τελευταίων ετών πριν από την πανδημία (περίπου 1,0).

* Τομέας Οικονομικής Ανάλυσης και Ερευνας Διεθνών Κεφαλαιοαγορών της Eurobank.

Κέρδη για δεύτερη συνεχόμενη μέρα στο ΧΑΚ

Μικρή άνοδο για δεύτερη συνεχόμενη μέρα παρουσίασε το Χρηματιστήριο, με κινητήριο άξονα τα κέρδη στους τραπεζικούς τίτλους. Ο Γενικός Δείκτης κατέγραψε κέρδη 0,41%, κλείνοντας στις 109,94 μονάδες.

Ο Δείκτης FTSE/CySE 20 σημείωσε άνοδο 0,42% κλείνοντας στις 66,50 μονάδες. Ο ημερήσιος τζίρος διαμορφώθηκε στις €564.703.

Από τους επιμέρους χρηματιστηριακούς δείκτες, κέρδη κατέγραψε μόνο η Κύρια Αγορά με 0,62%. Ζημιές κατέγραψαν ο τομέας των Επενδυτικών Εταιρειών με 0,93%, η Εναλλακτική Αγορά με 0,70% και τα Ξενοδοχεία με 0,25%.

Ο Γενικός Δείκτης κατέγραψε κέρδη 0,41%, κλείνοντας στις 109,94 μονάδες.

Το μεγαλύτερο επενδυτικό ενδιαφέρον προσέλκυσε οι τίτλοι της Τράπεζας Κύπρου με €350.152 (άνοδος 1,53% - τιμή κλεισίματος €2,64). Ακολούθησαν οι μετοχές της Ελληνικής Τράπεζας με €111.432 (άνοδος 1,41% - τιμή κλεισίματος €1,80), της The Cyprus Cement Public Company με €28.661 (χωρίς μεταβολή - τιμή κλεισίματος €0,61), της Petrolina (Holdings) με €26.305 (πτώση 2,61% - τιμή κλεισίματος €1,12) και της Louis PLC με €10.015 (πτώση 1,79% - τιμή κλεισίματος €0,08).

Από τις μετοχές που έτυχαν διαπραγματεύσεως, πέντε κινήθηκαν ανοδικά, οκτώ πτωτικά και τέσσερις παρέμειναν αμετάβλητες. Ο αριθμός των συναλλαγών ανήλθε σε 224.

«Κλειδί» για φθηνότερη ρευστότητα στις τράπεζες και την οικονομία

Η αναβάθμιση της πιστοληπτικής αξιολόγησης της Ελλάδας από τους διεθνείς οίκους

Της ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ

Φθηνότερη πρόσβαση στις αγορές για την άντληση ρευστότητας και τη χρηματοδότηση της οικονομίας θα σημάνει σε πρώτη φάση για τις τράπεζες η ανάκτηση της επενδυτικής βαθμίδας από το ελληνικό Δημόσιο, που τοποθετείται το α' εξάμηνο του 2024 ή ίσως και νωρίτερα ανάλογα και το αποτέλεσμα των εκλογών και τις πολιτικές εξελίξεις.

Αν και για τις ελληνικές τράπεζες η επάνοδος σε επενδυτική κατηγορία εκτιμάται ότι θα απαιτήσει 1-2 χρόνια, η αναβάθμιση της ελληνικής οικονομίας προεξοφλείται ότι θα συμβάλει σε μια πρώτη αποκλιμάκωση του κόστους δανεισμού για τις τράπεζες στο πλαίσιο της υποχρέωσης που έχουν να αντλήσουν έως και 10 δισ. ευρώ κε-

Η επάνοδος σε επενδυτική κατηγορία της Ελλάδας θα συμβάλει στη μείωση του κόστους δανεισμού για τις ελληνικές τράπεζες.

φάλαια για την κάλυψη των ελλείψεων απαιτήσεων ιδίων κεφαλαίων και επιλέξιμων υποχρεώσεων, γνωστών ως MREL. Πρόκειται κατά κύριο λόγο για ομόλογα της κατηγορίας υψηλής εξοφλητικής προτεραιότητας (senior preferred), που θα πρέπει να εκδώσουν οι ελληνικές τράπεζες την προσεχή τριετία, το κόστος των οποίων έχει εκτοξευθεί από το 2%-4% που ήταν το 2021 έως και πάνω από 8% τα δύο τελευταία χρόνια, μετά την εισβολή και της Ρωσίας στην Ουκρανία που πυροδότησε την υψηλή μεταβλητότητα στις αγορές.

Σημαντική εξοκονόμηση
«Η μείωση του κόστους δανεισμού έστω κατά 1 μονάδα ειδικά για τον όγκο των senior preferred που θα πρέπει να αντλήσουν οι ελληνικές τράπεζες, θα εξοκονομήσει

Η αξιολόγηση των τεσσάρων συστημικών τραπεζών από τους διεθνείς οίκους

Moody's

Ba1	Alpha Bank, Eurobank, Εθνική Τράπεζα
Ba2	
Ba3	Τράπεζα Πειραιώς, Ελληνικό Δημόσιο
B1	

Fitch Ratings

BB+	Ελληνικό Δημόσιο
BB	
BB-	Eurobank, Εθνική Τράπεζα
B+	Alpha Bank
B	Τράπεζα Πειραιώς

STANDARD & POOR'S

BB+	Ελληνικό Δημόσιο
BB	
BB-	Alpha Bank, Eurobank, Εθνική Τράπεζα
B+	Τράπεζα Πειραιώς
B	

MORNINGSTAR | DBRS

BB high	Ελληνικό Δημόσιο
BB	
BB low	
B high	Τράπεζα Πειραιώς
B	

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

περί τα 100 εκατ. ευρώ τον χρόνο και θα μπορούσε να διπλασιαστεί αν η μείωση φτάσει τις 2 μονάδες», επισημαίνουν στην «Κ» αρμόδιες πηγές. Η εξοκονόμηση χαρακτηρίζεται «ουσιαστική», καθώς έρχεται σε μια περίοδο που τα επιτοκιακά κέρδη αναδεικνύονται σε κρίσιμο μέγεθος για την κερδοφορία των ελληνικών τραπεζών, ενόψει και των δεσμεύσεων για τη διανομή μερισμάτων από τα κέρδη του τρέχοντος έτους. Υπολογίζεται ότι κάθε συστημική τράπεζα θα πρέπει να εκδώσει ομόλογα λίγο πάνω από 2 δισ. ευρώ και παρά το γεγονός ότι η άνοδος των επιτοκίων από την EKT ευνοεί την αύξηση των επιτοκιακών εσόδων, η αποκλιμάκωση του κόστους δανεισμού αποτελεί βασική παράμετρο στην εξίσωση για διατηρήσιμη κερδοφορία τα προσεχή χρόνια.

Η συγκράτηση του κόστους δανεισμού για τις τράπεζες αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση στην προοπτική της πλήρους αποπληρωμής στην EKT των δανείων που έχουν αντλήσει για ρευστότητα κατά την περίοδο της πανδημίας, μέσα από το πρόγραμμα στοχευμένων πράξεων αναχρηματοδότησης, γνωστού ως TLTRO. Μέχρι σήμερα οι τράπεζες έχουν αποπληρώσει 22,5 δισ. ευρώ από το σύνολο των 50,8 δισ. ευρώ που είχαν αντλήσει μέσω TLTRO από την EKT με αρνητικά επιτόκια εν μέσω πανδημίας και στόχος είναι να αποπληρώσουν και το υπόλοιπο των 28,3 δισ. ευρώ έως τις αρχές του 2024. Το γεγονός ότι οι τράπεζες προχώρησαν στην πρόωπη αποπληρωμή σημαντικού μέρους της ρευστότητας που είχαν αντλήσει από την EKT, οφείλεται στο ότι από τον περασμένο Νοέμ-

βριο η EKT προσάρμοσε το επιτόκιο των πράξεων TLTRO στον μέσο όρο των βασικών επιτοκίων, ανεβάζοντας ουσιαστικά το κόστος χρηματοδότησης από το ευρωστόσημα.

Ετσι, βασική πηγή φθηνής χρηματοδότησης αποτελούν πλέον οι καταθέσεις ιδιωτών και επιχειρήσεων, που παρά την ανατίμησή τους λόγω της άνοδου των επιτοκίων, συνιστούν την πλέον λιγότερη πηγή άντλησης ρευστότητας. Να σημειωθεί άλλωστε ότι οι τράπεζες έχουν αυξήσει τα επιτόκια μόνο για τις προθεσμιακές καταθέσεις, που αποτελούν λιγότερο από το ένα τέταρτο (39 δισ. ευρώ) των συνολικών καταθέσεων του ιδιωτικού τομέα, οι οποίες στα τέλη Μαρτίου ανήλθαν στα 185,5 δισ. ευρώ. Στο πλαίσιο της αποκλιμάκωσης των πηγών ρευστότητας

οι τράπεζες επανέρχονται σταδιακά και στη διατραπεζική αγορά, αντλώντας ρευστότητα με κόστος λίγο κάτω από το euribor και collateral κυρίως κρατικούς τίτλους. Η προοπτική αναβάθμισης της ελληνικής οικονομίας θα βελτιώσει το κόστος χρηματοδότησης, έστω και οριακά, αφού όπως εξηγούν τραπεζικά στελέχη, τα ελληνικά ομόλογα παρότι δεν είναι investment grade, «συμπεριφέρονται» σαν αυτό να έχει προεξοφληθεί.

Μεγάλοι επενδυτές

Σε κάθε περίπτωση η ανάκτηση της επενδυτικής βαθμίδας από το ελληνικό Δημόσιο θα καθιστούσε ελκυστικές τις ελληνικές τράπεζες σε επενδυτές μεγάλου βάθους, καθώς θα εξασφάλιζε την άνετη πρόσβαση στις αγορές και θα διευρύνει τις πηγές άντλησης των απαιτούμενων κεφαλαίων. Όπως εξηγούν αρμόδιες πηγές, «οι ελληνικές τράπεζες θα απευθύνονταν πλέον σε επενδυτές μεγάλου κύρους και όχι κυρίως σε hedge funds που είναι σήμερα οι βασικοί χρηματοδότες των ελληνικών εκδόσεων και των οποίων το capacity είναι περιορισμένο». «Οι πελάτες που αγοράζουν ομόλογα ελληνικών τραπεζών είναι οι high yield επενδυτές, οι οποίοι όμως δεν έχουν το ίδιο βάθος και το ίδιο μέγεθος που έχουν αυτοί που ασχολούνται με investment grade επενδύσεις. Η διαφορά μπορεί να είναι 1 προς 100, δηλαδή εάν τα hedge funds έχουν 1 δισ. ευρώ να διαθέσουν, αυτοί που επενδύουν σε investment grade περισσότερο να έχουν 100 φορές περισσότερα κεφάλαια να επενδύσουν», εξηγούν οι ίδιες πηγές, επισημαίνοντας ότι η επενδυτική βαθμίδα θα διευκολύνει τόσο την απορρόφηση των τραπεζικών τίτλων όσο και την τιμολόγησή τους. Ετσι, η ανάκτηση της επενδυτικής βαθμίδας και κυρίως η αναβάθμιση των ελληνικών τραπεζών που θα ακολουθήσει, θα απάλασσε οριστικά τις τράπεζες από το «κάγχος» εκτέλεσης των συναλλαγών στο μέλλον και φυσικά από το κόστος, καθώς «η συζήτηση θα γινόταν σε άλλη βάση και με ενδεδειγμένο άλλο προφίλ και μεγάλου βάθους».

Ενθαρρυντικά στοιχεία από το μέτωπο του πληθωρισμού

Μείωση για δεύτερο συνεχές μήνα, και μάλιστα πολύ μεγαλύτερη από αυτή που είχε καταγραφεί τον Φεβρουάριο, κατέγραψε ο δείκτης τιμών εισαγωγών στη βιομηχανία - Μικρή αύξηση των τιμών παραγωγού, που αφορούν τα τρόφιμα.

σε σύγκριση με τον Μάρτιο του 2022 κατά 12,7%. Τον Φεβρουάριο ο ίδιος δείκτης είχε καταγράψει για πρώτη φορά από τον Ιανουάριο του 2021 μείωση, η οποία ήταν αρκετά χαμηλότερη (5,6%). Η μείωση αυτή κατά 12,7% οφείλεται στη μείωση των τιμών στα πετρελαιοειδή κατά 33,1% και του φυσικού αερίου κατά 31,2%. Μείωση σε ετήσια βάση καταγράφεται στις τιμές των βασικών μετάλλων, κατά 3%. Από την άλλη, αυξήθηκαν οι τιμές του ηλεκτρικού ρεύματος κατά 122,4%. Σε σύγκριση με τον Φεβρουάριο

ο δείκτης τιμών εισαγωγών στη βιομηχανία υποχώρησε τον Μάρτιο του 2023 σε σύγκριση με τον Μάρτιο του 2022 κατά 12,7%.

Τον 2023 ο δείκτης τιμών εισαγωγών στη βιομηχανία υποχώρησε εκ νέου τον Μάρτιο του 2023, κατά 2,7%. Μειώσεις τιμών καταγράφηκαν στους επιμέρους τομείς της βιομηχανίας:

- Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου κατά 10,2%.
- Αντληση πετρελαίου και φυσικού αερίου κατά 6,4%.
- Παραγωγή οπτανθρακα και προϊόντων διύλισης πετρελαίου κατά 4,8%.
- Κατασκευή προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ) και πλαστικές ύλες κατά 0,8%.
- Χαρτοποιία και κατασκευή χάρτινων προϊόντων κατά 0,8%.
- Παραγωγή βασικών μετάλλων κατά 0,6%.
- Κατασκευή μηχανοκίνητων οχημάτων, ρυθμιζόμενων και ημιαυτοκίνητων οχημάτων κατά 0,4%.
- Κατασκευή ηλεκτρολογικού εξοπλισμού κατά 0,4%.
- Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων κατά 0,1%.

Την ίδια ώρα, ο δείκτης τιμών εκροών (τιμές παραγωγού) αλλά και ο δείκτης τιμών εισροών (αφορά τις τιμές των προϊόντων που χρησιμοποιούνται στην πρωτογενή παραγωγή, από ενέργεια έως λιπάσματα, φυτοφάρμακα και ζωοτροφές) αυξήθηκε τον Μάρτιο. Ειδι-

κότερα, ο δείκτης τιμών εκροών ενοσχύθηκε σε σύγκριση με τον Μάρτιο του 2022 κατά 10,9%, ενώ αύξηση, έστω και οριακή, της τάξεως του 0,8%, κατέγραψε και σε σύγκριση με τον Φεβρουάριο του 2023. Η αύξηση του γενικού δείκτη τιμών εκροών κατά 10,9% τον μήνα Μάρτιο 2023 σε σύγκριση με τον αντίστοιχο δείκτη του Μαρτίου 2022 οφείλεται: α) στην αύξηση κατά 0,2% του δείκτη τιμών της φυσικής παραγωγής και κυρίως στη μεταβολή της ομάδας «λαϊκόλαδο» (αύξηση 37,7%) και β) στην αύξηση κατά 26,9% του δείκτη τιμών της ζωικής παραγωγής (αύξηση 17,8% στα κρέατα και 32,4% στα ζωικά προϊόντα).

Το ενθαρρυντικό στοιχείο –αλλά δεν αρκεί ακόμη για να δοθεί σημαντική αποκλιμάκωση των τιμών στα τρόφιμα– είναι ότι ο δείκτης τιμών εισροών αυξήθηκε πολύ λιγότερο σε ετήσια βάση, κατά 2%, ενώ σε μηνιαία βάση υποχώρησε κατά 1,2%.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Deloitte.

2023 Global Human Capital Trends

© 2023 Deloitte Limited

Στελέχη από κορυφαίους οργανισμούς αναλύουν τις νέες βασικές αρχές για έναν κόσμο χωρίς όρια.

